

Pekka Ervast

PAAVALI
ja hänen kristinuskonsa

PAAVALI JA HÄNEN KRISTIN-
USKONSA

RUUSU-RISTI-KIRJASTO N:o 7

PAAVALI
JA
HÄNEN KRISTINUSKONSA

HELSINGIN ESITELMIÄ
S Y K S Y L L Ä 1922

PITÄNYT
PEKKA ERVAST

VIIPURI 1923
KUSTANNUSOSAKEYHTIÖ TIETÄJÄ

Kolmas painos

KRISTOSOFINEN KIRJALLISUUSSEURA ry
TAMPERE 1990

ALKUSANAT

Tämä Pekka Ervastian kirja ”Paavali ja hänen kristinuskonsa” tuo elävänä eteemme alkukristillisen veljekkunnan. Kirja valaisee apostoli Paavalin mysteeriota, miten totuudenetsijä Sauluksesta tuli totuuden tietäjä ja voimakas Jeesus Nasaretilaisen julistaman kristinuskon levittäjä. Kirjan ilmestyttyä vuoden 1923 syksyllä se sai arvostetun ja lämpimän vastaanoton. Arvostelussa todetaan: ”Se teosofia, se Christosophia, jonka tulkkinä tekijä alusta saakka on ollut, saa tässä ikäänkuin kirkastetun muodon. Teosta pitäisin ainutlaatuisena. Se avaa miltei pohjattomia syvyyksiä henkistä elämää.” Kirjan tulevaisuudesta arvostelija kirjoittaa: ”Paljon selvyyttä, paljon lohdutusta, paljon sytyttävää tulta sydämiin on tämä teos tuova. Uskon, että sitä kerran luetaan laajalti Suomen ulkopuolellakin.” (S.K., Ruusu-Risti 1923, s. 352–353)

Toinen painos ilmestyi v. 1957.

Nyt julkaistava kolmas painos on autenttinen näköispainos vuoden 1923 ensimmäisestä painoksesta.

Helsingissä 7. helmikuuta 1990
Kristosofinen Kirjallisuusseura ry

Karisto Oy:n kirjapaino
Hämeenlinna 1990

Digitalisoitu näköispainos 2006

PAAVALI JA HÄNEN KRISTINUSKONSA.

I

PAAVALI.

Emme taida suurestikaan erehtyä, jos sanomme, että täällä kristikunnassa suoranainen ateismi ei enää ole päivän ohjelmassa niinkuin joitakuuta vuosikymmeniä sitten. Tieteellinen maailma on voittanut entisen puhtaasti materialistisen kantansa. Se on nyt omaksunut pikemmin skeptillisen näkökulman elämän suurissa kysymyksissä, eikä enää ole niin jyrkästi kielteisellä kannalla kuin ennen. Tämä kai puolestaan on vaikuttanut siihen, että ihmiset enemmän ajattelevat ja alkavat uskoa Jumalaan, niinkuin voimme sanoa. Heidän älyperäiset käsityksensä Jumalasta vaihtelevat tietysti keskenään. Maailma on jakautunut monenlaisiin lahkoihin täällä kristikunnassa, ja näiden lahkosten tunnustajat ja yleensä uskonnolliset ihmiset saattavat olla sangen eri mieltä erilaisista opinkappalekysymyksistä. Mutta joka tapauksessa voimme yhteisellä lausunnolla ja arvoittelulla sanoa, että ihmiset enemmän kuin ennen uskovat Jumalaan. Suuret maailman tapahtumat ovat järkyttäneet mieliä. Elämä on ajattelevain ihmisten

silmissä tullut vakavaksi kysymykseksi, johon kaipaavat ratkaisevaa vastausta. Mutta elämällä ei voi olla vakavaa sisältöä, eikä se kaipaa vakavaa ratkaisua, jos ei kaiken ilmenneen olemassaolon takana ole olemassa näkymätön maailma, näkymättömiä henkivoimia, joita ihminen ei ilman muuta ymmärrä. Sentähden ihmiset sisäisen vaistonsa pakottamina tuntevat: täytyy olla näkymätön maailma, täytyy olla henkinen salaisuus, täytyy olla Jumala kaiken takana.

Tämä vaistoon perustuva, aavistuksen tapainen ratkaisu ei kuitenkaan ihmisiä tyydytä. Se ei heitä rauhoita, koska se ei ratkaise heille elämän vaikeita käytännöllisiä kysymyksiä. Päinvastoin se tekee heidät entistä enemmän levottomiksi, sillä vaikka voivatkin sanoa uskovansa Jumalaan, ovat he yhtä kaikki ymmällä omassa persoonallisessa ristiriidassaan. Ja sentähden he kaipaavat vielä muuta!

Jos näet Jumala on olemassa, on myös olemassa hyvän velvoitus. Jos ihminen tuntee ja uskoo Jumalan olevan, tuntee ja kuulee hän myös hyvän siveellisesti velvoittavan äänen sisässään.

Mutta ihminen on heikko, syntinen, epätäydellinen, pahan kahlehtima olento. Ja sentähden hän kysyy: missä on minulle pelastus tästä alennuksen tilasta? Mistä saan voimaa noudattaa hyvän velvoittavaa kutsua? Mikä minut vapauttaa tästä epätäydellisyyden maailmasta?

Ei tämä ole yksistään »kristillinen» pulma. Hindulainen, buddhalainen tai nykyaikainen teosofi, joka uskoo jälleensyntymiseen eikä ikuisen kadotukseen,

jonka katsantokannan mukaan ihminen siis palaa takaisin maan päälle, käyden täällä alituisen koulua, niin että hän joka tapauksessa vähitellen kehittyy, — hänkin syystä sanoo itselleen: paljon aikaahan tällä tavalla menee hukkaan! Jos pitää syntyä tänne uudestaan ja uudestaan, ehkä kymmeniä, ehkä satoja kertoja, niin ylen hidasta on kehitys. Eikö voisi pikemmin jotain saavuttaa? Eikö ihmisen elämän pitäisi saada käytännöllinen, todellinen ratkaisunsa jo ennemmin? Eikö ihminen nyt jo voisi nousta oman itsensä yläpuolelle, vapautua omasta itsekkyydestään, tuntea todella voimaa, hehkua ja intoa sisässään, — eikö hän nyt jo voisi olla itselleen ja toisille hyödyksi ja iloksi?

Näin tuntee ihminen nykyaikana, niinkuin ennenkin, sielussaan, samalla aavistaen, että jossain piilee hänellekin mahdollisuus täyttyä uudella elämällä, täyttyä pyhällä hengellä, joka antaa hänelle voimaa kieltää itsensä, uhrautua, palvella, tehdä hyvää.

Mikä silloin on luonnollisempaa, kuin että hän kääntää katseensa semmoisiin ihmisiin, jotka ennen ovat maan päällä eläneet ja jotka ovat olleet täynnä suurta hengen elämää? Luonnostaan hänen katseensa kiintyy niihin ja hän kysyy: minkätähden ovat nuo ihmiset uhkuneet henkeä ja elämää? Minkätähden esim. kristikunnan alkuajalla, ensimmäisissä kristillisissä seurakunnissa uskovaiset olivat täynnä henkeä ja elämää? Mistä tuli heidän kuntonsa, heidän uskonsa, heidän voimansa?

Hän voi tyydyttää itseään kristillisellä selityksellä: Jumalan armo on ollut voimakas muutamissa. Ju-

mala on itse valinnut muutamat ihmiset erikoisiksi välikappaleikseen ja antanut heille voimaa ja elämää. Taikka hän voi rauhoittaa itseään itämaalais-teosofisella ratkaisulla: muutamat ihmiset ovat kehittyneet pitemmälle; muutamat ihmiset ovat vanhempia sieluja; he ovat enemmän kokeneet ja hankkineet itselleen enemmän voimaa, ja sentähden semmoinen elämä, jossa he ovat olleet erikoisesti Jumalan Pyhän Hengen täyttämiä, on ollut heidän kohtalonsa.

Mutta nuo selitykset tyydyttävät vain hetkeksi. Omatunto jää rauhattomaksi, ja sisäinen levottomuus pukeutuu jälleen epäileviksi ajatuksiksi. Eihän Jumalan armo saata olla puolueellinen. Jos Jumala on antanut hengen ja elämän muutamille ihmisille, on se ollut erikoista tarkoitusta varten. He ovat saaneet tehdä jotain jumalallista työtä maailmassa. Mutta koska minä — sanoo ihminen itselleen — olen ilman jumalallista henkeä ja armoa, ei Jumala siis tarvitse minua eikä minunkaan tarvitse Jumalan puolelta toivoa ja tavoitella korkeampaa henkistä elämää. Eikö Jumala näin ollen tahdokaan, että ihmiset eläisivät henkistä elämää, eikö Jumala aina kaipaakaan palvelijoita maailmassa? Omatunto kuitenkin todistaa päinvastoin. Omatuntoni sanoo, että Jumala aina on samanlainen, tänään sama kuin eilen ja huomenna sama kuin tänään. Jumala tietysti aina kaippaa ihmisiä, jotka voisivat hänen hengellään täytyä!

Eiväthän toiselta puolen kaikki ihmiset, jotka esim. kristikunnan ensiaikoina elivät ja tulivat kristityiksi, voineet olla profeetta-sieluja, jotka juuri silloin syntyivät maailmaan ja sitten hävisivät. Ovathan ihmi-

setkin pohjaltaan samanlaisia eri aikoina. Kaipaavat he tänäkin päivänä totuuden pyhää henkeä. Täytyy siis tänäänkin olla tarjona sama mahdollisuus sen saavuttamiseksi kuin silloin. Meidän täytyy vain ottaa selvä siitä, mitä nuo ihmiset, jotka historian mukaan ovat eläneet erikoisesti voimakasta henkistä elämää, ovat kokeneet ja kuinka he ovat kehittyneet ja kummoinen on heidän elämänsä ollut. Jos saisimme tietää esimerkkien mukaan, mitenkä on muodostunut joidenkuiden ihmisten elämä, silloin epäilemättä saisimme oppia ja opastusta myöskin itsellemme omissa pyrkimyksissämme.

Jos jälleensyntymiseen uskomme, voimme tietysti ottaa huomioon niitä n. s. karmallisia seikkoja, jotka aiheuttavat, että ihmisillä on erilainen luonne ja erilaiset taipumukset. Mutta tämä ei koske siihen seikkaan, että olimme me ihmiset minkälaisia tahansa, oli meillä mitä kykyjä ja taipumuksia tahansa, oli meillä minkälainen synnynnäinen, karmallinen luonne tahansa, itse henkinen, jumalallinen elämä, se on aina tuossa edessämme. Olimme pieniä tai suuria, olimme nuoria tai vanhoja, olimme tyhmiä tai viisaita, henkinen elämä on tuossa edessämme, ja kysymys on siitä, emmekö voisi tulla siitä osallisiksi huolimatta karmallisesta kehityksestämme.

Nyt olen ajatellut, että ottaisimme näissä esitelmissä yhden tällöisen ihmisen neuvonantajaksemme ja esikuvaksemme. Ja olen ajatellut, että se ihminen olisi kristikunnan tunnetuin ja suurin apostoli, Paavali.

Paavali on siitäkin syystä mielenkiintoinen jokai-

selle ihmiselle, että hän on varmasti historiallinen henkilö, että meillä on häneltä itseltään kirjoituksia säästynyt — hänen kirjeensä, — ja että myöskin tiedämme historiallisesti tarkkaan, koska hän on elänyt. Hän ei siis ole myyttillinen henkilö. Hänestä ei voi sanoa, niinkuin jotkut oppineet ovat väittäneet esim. Kristuksesta tai Buddhasta, että niitä ei ole koskaan ollut olemassa. Paavali on ehdottomasti historiallinen henkilö, hän on elävä ihminen ja hänen elämästään tiedetään ja tunnetaan verrattain paljon. Ei mitään täydellistä biografiaa ole olemassa, mutta hänen omien kirjeittensä ja lausuntojensa, Apostolien Tekojen ja monenlaisten muiden historiallisten kirjoitusten nojalla on voitu luoda jokseenkin selvä kuva Paavalista ja hänen elämänsä vaiheista.

Apostolien Tekojen mukaan Paavali sanoo eräässä puheessaan olevansa juutalainen, syntynyt Kilikian Tarsossa. Hän oli n. s. diaspora-juutalainen, joka ei ollut syntynyt isäinsä maalla, vaan ulkopuolella Palestinaa, Vähässä Aasiassa. Hän oli niitä juutalaisia, jotka perheineen, sukuineen olivat siirtyneet pois isänmaastaan ja muualla juutalaisina eläen saattoivat tutustua toiseenkin kulttuuriin kuin juutalaiseen. Niinpä Paavalin vanhemmat varmasti olivat Rooman kansalaisia, koska Paavali itsekin oli Rooman kansalainen. Ja siitä päättäen he myös olivat verrattain varakasta, ja niinkuin voisimme sanoa, yläluokkalaisväkeä. Paavali kasvoi täten sivistyneissä oloissa ja oli tutustunut välittömästi kreikkalaiseen, helleniläiseen sivistykseen.

Sen todistaa meille sekin seikka, että hän kirjoitti epistolansa kreikankielellä ja että hänen kreikankielensä osoittaa hänen tutustuneen kreikkalaisiin kirjailijoihin ja heidän kirjoitustapaansa; hänen kielenkäytössään on näet — selittävät meille oppineet — lauseita ja sanankäänteitä, jotka välittömästi muistuttavat klassillista kirjallisuutta. Hänellä on kaunokirjallisiakin taipumuksia, vaikka hän ei suinkaan kirjeissään yritä kirjoittaa »kirjallisuutta» tai »kaunokirjallisia esityksiä». Päinvastoin Paavali ei millään tavalla teeskentele sanoissaan — sen kaikki oppineet selvästi ovat huomanneet. Hänen kirjeensä ovat mitä yksinkertaisimpia. Ne ovat suoraan sydäimestä, suoraan verestä lähteneitä. Siinä ei ole yritetty koristuksia, ei retoorisia liiallisuuksia. Korutonta ja yksinkertaista puhetta on Paavali käyttänyt kirjeissään. Kuitenkin ne osoittavat, että hänen mielikuvituksensa ja ajatustapansa on sivistynyttä. Hän on kohtelias, hän on hienotuntoinen sanoissaan. Hän ei siis ollut jyrkästi, töykeästi, tyyppillisesti juutalainen, vaan ajatteli sivistyneeseen, helleeniläiseen tapaan.

Tarsossa syntyneenä ja kasvaneena Paavali siis lapsena ja nuorukaisena oli tutustunut kreikkalaiseen kulttuuriin, jonka vaikutusta aikalaisiin hän läheltä saattoi seurata oman kaupunkinsa elämässä. Vertaillen näitä havaintojaan omiin juutalaisiin kokemuksiinsa Paavali johtui monenlaisiin päätelmiin filosofisessa ajattelussaan. Sanon »filosofisessa ajattelussaan», sillä tietysti meidän täytyy otaksua, että Paavali nuoresta saakka oli erikoisesti ajatteleva ihminen. Ymmärrämme muutta mutkitta, ettei Paa-

valista olisi tullut kristikunnan suurin ja voimakkain apostoli, se apostoli, joka todella teki enemmän kristinuskon levittämiseksi ja uuden uskon tunnetuksi tekemiseksi kuin kukaan muu ihminen, ellei hän jo lapsesta saakka olisi tottunut mietiskelemään ja etsimään totuutta. Kyllä hän alusta saakka oli ihminen, joka piti silmänsä auki ja sielussaan pohti näkemäänsä.

Ja mitä hän huomasi jo nuorena? Hän huomasi, että kreikkalaiset olivat ulkonaisesti sivistyneitä ihmisiä. He olivat mikäli mahdollista kehittäneet itseään kauniiksi, sulaviksi ja sopusointuisiksi esiintymisessään, he tahtoivat olla, niinkuin tänäpäivänä voisimme sanoa, esteettisiä kaikessa elämässään, vapaamielisiä, gentlemannimaisia. He olivat ihmeellistä väkeä. Mutta kun hän tarkemmin tutki heitä, oli heidän kauneutensa, heidän sopusointuisuutensa, heidän gentlemannimaisuutensa ja esteettisyytensä liiaksi pinnalla, se oli liian paljon kuorisivistystä. Heidän yksityiselämänsä saattoi Paavalin mielestä olla julmassa ristiriidassa kauniin ulkokuoren kanssa, jopa suorastaan inhoittavaa ja siveetöntä. Juutalaisissa kotioiloissaan hän joka päivä sai oppia — ei ainoastaan kuulemalla, vaan myös näkemällä, — että ihmisen tuli olla puhdas ja siveellinen olento, joka noudatti lakia kaikessa esiintymisessään. Ja juutalainen laki oli ankara. Mooseksen laki määräitelli ihmiselle yksityiskohtiin saakka hänen elämänsä kaikki muodot, hänen »sisään ja uloskäymisensä». Tätä kaikkea Paavali näki kotioiloissaan, tätä kaikkea hän sai itse juutalaisena noudattaa, mutta elämä, joka

tästä lakipykälien tottelemisesta muodostui, ei ollut läheskään niin miellyttävää ulkonaisesti, niin vapaata, niin loistavaa kuin oli tuo kreikkalaisten elämä.

Mille puolelle vaaka silloin kallistui Paavalin mielessä? Ehdottomasti juutalaisen sivistyksen puolelle. Paavali oli totuuden etsijä, vakava olento, joka vaati vakavuutta ja sisältöä elämältä. Hän ei saattanut tyytyä siihen, että elämä oli kaunista ja loistavaa ulkonaisesti, että ihmisten käytöstapa oli sulavaa. Hän luonnollisesti sanoi itselleen: »juutalaiset ovat kreikkalaisia edellä, juutalaiset ovat joka suhteessa etevämpiä, sillä he ymmärtävät elämän vakavalla tavalla. He ottavat sen todella niinkuin ihmisen pitää se ottaa. He koettavat olla siveellisiä. Ja he eivät ainoastaan koeta — he ovat, he noudattavat lakia, he pitävät siitä kiinni ja heidän elämänsä on puhdas, verrattuna noiden sivistyneiden kreikkalaisten elämään.»

Tämmöisiä vertailuja Paavali teki jo nuorena. Ei hän liioin ummistanut silmiään siltä tosiseikalta, että kreikkalaiset olivat enemmän tai vähemmän jumalattomia. He eivät oikeastaan uskoneet mihinkään. He olivat sivistyneitä, mutta heidän sivistyksensä oli karkean materialistinen, ja kun se nousi huippuunsa älyllisessä hienostuneisuudessa, oli se skeptisismiä. Silloin kreikkalainen epäili ylevällä hymyllä kaikkea. Kuinka voisi mitään tietää ja kuinka olisi mahdollista, että mitään totuutta olisi!

Kreikkalaiset olivat joko ateisteja ja materialisteja tai sitten skeptikkoja, hymyilijöitä. Juutalaiset olivat taas voimakkaita käytännön ihmisiä, ehkä välistä

materialisteja jokapäiväisessä elämässään, mutta maailmankatsomuksensa puolesta Jumalaan uskovia. Heillä oli Jumalansa, heillä oli Jehovansa, ja he todella vakavasti häneen uskoivat.

Ei ole vaikea ymmärtää nuoren Paavalin sielu-elämää. Luonnollisesti hän sanoi itsekseen: »koska minun kansallani on jälellä usko Jumalaan täällä maanpakolaisuudessakin, mitä hengen rikkauksia mahtaneekaan olla nähtävissä sen kotimaassa! Juutalaisilla on totuus. Minä tahdon mennä Jerusalemiin oppimaan, istumaan siellä pyhien rabbiinien jalkain juuressa. He ovat viisaita ja vakavia. Nämä kreikkalaiset filosofit, jotka täällä pilarikäytävissä esiintyvät, he ovat ainoastaan pilantekijöitä. He leikkivät sanoilla. Mutta minä tahdon vakavaa sisältöä. Sitä on Juudan kansalla. Sentähden lähden Jerusalemiin.»

Ja Paavali lähti Jerusalemiin. Hän itse kertoo, kuinka hän siellä Jerusalemissa kuunteli synagogassa rabbi Gamalielin opetusta. Ja koska on kaksi senimistä rabbiinia, mainitaan tätä rabbiinia vanhemmaksi. Rabbi Gamaliel vanhempi oli Paavalin opettajana Jerusalemissa. Siellä Paavali istui synagogassa ja kuunteli viisaan opetuksia.

Mikä oli sitten Paavalin kokemus Jerusalemissa? Käsittääkseni hänellä oli siellä omituinen kokemus. Rabbi Gamaliel, jonka luona hän nautti opetusta, oli juutalainen fariseus, mutta ehkei aivan semmoinen kuin Paavali oli kuvitellut. Paavali oli kuvitellut, että tuommoinen rabbiini, jonka luo hän menee Jerusalemiin oppimaan, on äärettömän ankara, vakava ja

viisas mies, semmoinen joka vaatii oppilailtaan askeettimaista lujuttua ja sisäistä konsentratsionia. Paavali oli nähtävästi kuvitellut tällä tavalla. Mutta Rabbi Gamaliel, jonka opetuksia hän sai nauttia, oli lempeä, vapaamielinen, rauhaa rakastava ja miltei diplomaattisen varovainen esiintymisessään. Hän ei koskaan tahtonut pienintäkään riitaa, ei koskaan esiintynyt vaativasti. Hän oli oikeastaan sangen viisas ihminen. Tietysti hän opetti juutalaista lakia ja tietysti hän opetti, että sitä lakia on noudatettava kaikissa pykälissä. Tietysti hän eli sen mukaan ja tietysti hän odotti, että hänen oppilaansa ja hänen kuuntelijansa pitäisivät Mooseksen lakia pyhänä. Mutta hänen oma persoonallisuutensa oli lempeä ja suvaitsevainen kaikkia lainrikkojakin kohtaan.

Mitähän tämä vaikutti Paavaliin? Paavali epäilemättä ajatteli, että Gamaliel oli jonkun verran kreikkalainen hengeltään, ja jossakin sielunsa sopukassa Paavali vielä epäilemättä myönsi, että kreikkalaisessa hengessä oli sekä paljon kaunista että paljon totta ja oikeaa. »Mutta — sanoi Paavali samalla itselleen — meidän isäimme henki, meidän juutalainen henkemme on toinen. Minä kuuntelen Gamalielin vakavia puheita enkä ota niin paljon korviini enkä pane niin syvälle sydämeeni hänen poliittista suvaitsevaisuuttaan, hänen lempeyyttään, hänen anteeksiantavaisuuttaan.» Paavali tunsi vain yhä voimakkaammin, mikä on oikea juutalainen henki. Ja koska hän näki, että Gamalielin suvaitsevaisuus ja anteeksiantavaisuus sai aikaan, että monet juutalaiset olivat leväperäisiä Mooseksen lain pykäliden noudattamisessa, niin Paa-

vali sisässään loukkaantui ja hänelle tuli yhä selvemmäksi, että ihmiskunnan pelastus oli yksinomaan siinä tosijuutalaisessa hengessä, joka ankarasti piti kiinni Mooseksen laista. Paavali oli nähnyt niin paljon siveettömyyttä ja pintapuolista elämää kreikkalaisten kesken, ettei hän olisi suonut semmoisen pintapuolisuuden ja epäsiiveellisyyden pujahtavan juutalaistenkin keskuuteen. Ei, sitä hän aivan pelästy ja kammoksui. Päinvastoin hän ajatteli, että Mooseksen lakia olisi opetettava kreikkalaisillekin, kaikille, joita sanottiin pakanoiksi. Sillä missä oli ihmiskunnan pelastus pahasta muualla kuin uskossa Jumalaan, Israelin Jumalaan, Mooseksen Jumalaan, joka ei siedä mitään syntiä? Piti oppia uskomaan ainoastaan totiseen Jumalaan, Jehovaan. Jehovassa on kansain turva ja hänen laissaan semmoisena kuin Mooses on sen antanut, on ihmiskunnan pelastus.

Tällä tavalla asiat selvisivät Paavalille. Ja koska hän oli toiminnanhaluinen ihminen, joka tahtoi olla hyödyksi kansalleen ja koko ihmiskunnalle, täytyi hänen toimia ja työskennellä juuri tämän juutalaisen Jumalan puolesta ja hänen vihollisiansa vastaan. Kaikki, jotka eivät tarkasti noudattaneet Jehovan lakia, olivat hänen vihamiehiään ja vastustajiaan, ennen kaikkea semmoiset juutalaiset, jotka välinpitämättömyydessään hylkäsivät isäinsä Jumalan. Vähitellen hänen huomionsa kiintyi yksinomaan muutamaan lahkoon Jerusalemissa, joka Mooseksen lain halveksimisessa näkyi menevän pitemmälle kuin toiset.

Joitakuuta vuosia varhemmin oli Palestiinassa elä-

nyt mies, jota hänen seuralaisensa sanoivat Messiaaksi ja juutalaisten kuninkaaksi ja joka oli kuollut väkivaltaisen kuoleman ristinpuulla. Hänen oppilaansa muodostivat nyt seurakunnan Jerusalemissa ja nimittivät itseään »köyhiksi». Mutta mikä villitys sekin oli! Paavali oli kuullut noiden köyhäin uskovan, että heidän Messiaansa, joka oli tapettu, pian tulisi takaisin ja sitten tekeytyisi koko maailman hallitsijaksi tai ainakin kaikkien juutalaisten kuninkaaksi. Tuo nyt oli sivistyneen Paavalin mielestä tuulesta temmattua uskoa. Nuo lahkolaisraukat olivat kerrassaan järjiltään. Paavali tunsu suorastaan siveellistä indignatsioonua ajatellessaan noita köyhiä Jerusalemin seurakunnassa. Ja kerran hän oli katsomassa, kun erästä »veljeä» köyhäin seurakunnasta ajettiin takaa ja kivitettiin. Paavali seisoj syrjässä, ja mahdollista on, että hän antoi pienen viittauksen järjestyksen valvojille olla sekaantumatta rahvaan omavaltaiseen menettelyyn, jotta asianomaisille selvästi näkyisi, ettei kaikenlaisia lahkoja siedetty keskellä Jerusalemiä. Se oli, kuten tiedämme, kristityn seurakunnan ensimmäinen marttyyri Stefanus, jonka kivitystä Paavali oli katselemassa. Ja siitä alkoi väsymätön, uskonkiihkoisa toimintakausi Paavalin elämässä. Hän kertoo itse, kuinka hänestä tuli innokas kristittyjen vainooja. Apostolien Teoissa hän sanoo eräässä puheessaan: »Ja minä kiivailin Jumalan puolesta, niinkuin te kaikki tänään kiivaillette. Ja minä vainosin tätä tietä aina kuolemaan asti, sitoen ja pannen vankeuteen sekä miehiä että naisia. Niinkuin myös ylimmäinen pappi voi todistaa ja koko vanhemmisto,

joilta minä sain kirjeitä veljille Damaskoon. Ja minä matkustin sinne tuodakseni nekin, jotka siellä oli, sidottuina Jerusalemiin, että heidät rangaistaisiin.»

Mutta hänen uskonkiihkossaan tapahtui pian merkillinen seisahdus ja merkillinen käänne. Kun hän kristittyjen vainoamis- ja rankaisemistarkoituksissa matkusti Jerusalemissa Damaskoon, oli aika tullut, että hänen henkensä vilpityn ja voimakas totuudenkaipuu vihdoin tulisi tyydytetyksi.

»Niin tapahtui, kun matkalla ollessani lähestyin Damaskoa, että puolenpäivän aikana yhtäkkiä taivaasta leimahti suuri valo ja ympäröi minut. Ja minä kaaduin maahan ja kuulin äänen sanovan minulle: Saul, Saul, miksi minua vainoot? Niin minä vastasin: kuka olet, Herra? Hän sanoi minulle: minä olen Jeesus Natsaretilainen, jota sinä vainoot. Ja seuralaiseni näkivät kyllä valon, mutta eivät kuulleet sen ääntä, joka puhui minulle. Ja minä sanoin: mitä minun on tehtävä sitten, Herra? Hän sanoi minulle: nouse ja mene Damaskoon, niin siellä sinulle sanotaan kaikki, mikä on tehtäväksesi määrätty. Ja kun minä tuon valon kirkkaudesta tulin näkemättömäksi, taluttivat seuralaiseni minua, ja niin tulimme Damaskoon.»

Tässä on nyt autobiograafinen pala, jommoisia maailman kirjallisuudessa ei ole monta. Liian vähän on tuommoisia autobiograafisia kertomuksia suurten henkisten ihmisten elämästä. Olemme liian vähän saaneet kuulla siitä, mitä suurille hengen sankareille on tapahtunut ja mitä he ovat kokeneet tullessaan siihen, mihin ovat tulleet. Paavali on yksi niitä harvoja, jotka meille ovat paljastaneet itsensä. Hän kertoo

kääntymyksestään lyhyesti, ja se, mikä tapahtui hänelle tiellä Damaskukseen, se myöskin oli lyhyttä. Se tapahtui aivan lyhyessä ajassa. Muutamassa silmänräpäyksessä oli Paavali muuttunut toiseksi ihmiseksi. Tämä olisi käsittämätöntä, ellei edellä olisi kulkenut Paavalin koko kehitys. Paavali ei itse kerro varhemmista kamppailuistaan ja epäilyksistään. Ja kuitenkin hänen on täytynyt epäillä, hänen on täytynyt kysyä. Mitä hän on epäillyt? Mitä hän on kysynyt?

Hän on kysynyt samaa, mitä tänäpäivänä ne ihmiset kysyvät, jotka jo tuntevat uskovansa Jumalaan. Paavali oli kysynyt: onko todellisuudessa meidän pelastuksemme vain siinä, että me ylen ankarasti ja ilman mittaa ja määrää tottelemme lakia? Mistä sitten aina saamme siihen voimaa? Elämä on sentään täynnä houkutuksia toisenlaiseen suuntaan. Paavali oli nähnyt kreikkalaisten elämän ja juuri heitä ajatellessaan hän epäili itsekseen, voisiko hän saada kreikkalaisia kääntymään Jumalan tykö, voisiko noille sivistyneille ihmisille vakuuttaa, että Jumala on Jehova, juutalaisten Jumala, ja että ainoastaan jos ihminen käyttäytyy sillä tavalla kuin Mooseksen laissa sanotaan, ainoastaan silloin hän voi elää siveellisesti. Voisiko kreikkalaisille sillä tavalla opettaa? Paavali oli tätä epäillyt. Hän oli nähnyt, että juutalaisillekin oli vaikeata noudattaa lakia, että monen oli pakko salassa tehdä syntiä. Hän oli nähnyt, että laki häneltä itseltään vaati suuria, miltei mahdottomia ponnistuksia. Aina hänen täytyi valvoa ja pitää itseään käsissään, ettei mitenkään erehtyisi. Tunsihan hän-

kin, että hänen jäsenissään eli halua kevytmielisempään elämään. Mutta hän valvoi itseään. Hän myös etsi tukea ja turvaa suuresta toiminnanhalustaan ja saattoi helpommin hillitä ja kieltää ja pakottaa itseään. Mutta saattoiko vaatia samaa toisilta ihmisiltä? Mistä he aina saivat voiman?

Näin oli Paavali epäillyt, näin hän oli monta kertaa kysynyt itseltään. Oliko tämä ainoa tie? Eikö ollut mitään semmoista tietä, että Jumalakin lähestyisi ihmistä, että Jumala tulisi puolitiessä ihmistä vastaan, ettei ihmisen yksin tarvitsisi ponnistaa ja pyrkiä, mutta että Jumalakin tarjoaisi hänelle kuin autavan käden?

Näin oli Paavali epäillyt. Ja samalla hän oli kuulut, että kristityt, joita hän vainosi, että he juuri puhuivat ja saarnasivat Messiastaan, elävästä olennosta, joka auttoi, joka tarjosi ystävän kättä.

Tämän valossa ymmärrämme, mitä tapahtui Damaskon tiellä. Paavali näki silloin toisen elämän tien. Niinkuin hän itse sanoi: »tätä tietä minä vainosin ennen.» Hän näki nyt näyssään Damaskon matkalla, että kristityillä oli *tie*.

Ja minkä ihmeellisen opetuksen voimme jokainen tästä ottaa? Sen, että kristinusko alkaa henkisellä kokemuksella. Meidän pitää kaikkien olla niinkuin Paavali. Jos tutkimme kristikunnan historiaa, huomaamme, että kaikki semmoiset ihmiset, joiden todella voimme sanoa seuranneen Jeesusta Kristusta, jotka todella ovat tulleet uudesta elämästä osallisiksi, — he ovat kaikki alkaneet kristinuskonsa henkisellä kokemuksella. Ei se ole vielä uskontoa, mikä vain on

päässäme ja mielikuvituksessamme, ei se ole vielä elävää Jumalautskoa, minkä hetkessä voimme omak-sua ja toisessa hylätä. Todellinen uskonnollinen elämä alkaa kokemuksesta, alkaa henkisellä heräämisellä, henkisellä uudestisyntymisellä, henkisellä näkemyksellä. Elämä alkaa heti elävänä.

II.

TAPAHTUMA DAMASKON TIELLÄ.

Damaskon tapahtuma oli Paavalin elämän suuri käännekohta. Silloin Sauluksen elämä loppui ja alkoi Paavalin. Jotta Paavalia voisimme ymmärtää, jotta voisimme ymmärtää hänen työnsä ja hänen elämänkatsomuksensa, täytyy meidän siis ymmärtää Damaskon tapahtuma. Kristityt yleensä, lahkot ja kirkot, eivät paljoakaan ole ymmärtäneet tätä Paavalin n.s. kääntymystä. Jos he sen suuren tapahtuman hänen elämässään olisivat täysin käsittäneet, olisivat myöskin käsittäneet hänen kaikki kirjeensä, hänen koko maailmankatsomuksensa. Mutta sitä eivät ole tehneet. Paavali puhuu esim. kirjeissään »salatusta viisaudesta», josta osaa kertoa »ainoastaan täydellisten tykönä», jota vastoin toisille voi antaa »ainoastaan rieskaa», sillä he ovat vielä »niinkuin lapset, joille ei voi puhua Jumalan syvimmistä salaisuuksista».

Tämmöisiä sanoja tavalliset kristityt eivät ymmärrä. Jos kirkko koettaa niitä selittää, on selitys ylimalkaista. Kirkko ainoastaan vetoaa siihen, että nuoret seurakunnat, joille Paavali kirjoitti, olivat vielä niin vähän perillä kristinuskon eri opinkappaleista, ettei niitä voinut lähestyä samalla tavalla kuin vanhinta seurakuntaa. Toisin taas on laita meidän

nykyajan kristittyjen ja uskovaisten. Me olemme asioista jo perillä, me tiedämme ja käsitämme jo selvästi, mitä alkuaikoina oli hämärää useimmille vastakääntyneille kristityille.

Mutta lieneekö asia niin? Eiköhän pikemmin saataisi ajatella, että ensimmäiset kristilliset seurakunnat, jotka nauttivat opetusta ainakin apostoleilta, elleivät he, niinkuin tietysti kaikista ensimmäiset kristityt, olleet nauttineet opetusta suorastaan itse Mestari Jeesukselta, — eikö päinvastoin ole luonnollista, että nämä ensimmäiset kristityt ja ensimmäiset seurakunnat olivat paljon lähempänä Jumalan valtakunnan salaisuuksia, kuin konsanaan myöhemmät? Jos tapahtuu suurempi herätys maailmassa, jos esiintyy hengen mies, jolla on suuri vaikutusvalta toisiin ihmisiin, niin hänen itsensä henkisesti herättämät ihmiset, hänen välittömät oppilaansa ja seuraajansa ovat luonnollisesti lähempänä häntä ja ymmärtävät häntä paremmin, tietävät tarkemmin, mitä hän todella on opettanut, kuin ne, jotka myöhemmin tulevat ja ainoastaan nojaavat oppilailta ja niiden oppilailta j.n.e. kuulemiinsa. Ainahan henkinen liike ensin on henkisesti voimakkain ja syvin. Emme tarkoita, että se olisi ulkonaisesti voimakkain. Päinvastoin se voi ulkonaisesti olla verrattain heikonnäköinen. Mutta sisäisesti henkinen liike kuitenkin on syvin, rikkain ja voimakkain alussa. Sentähden meidän täytyy luopua siitä katsantokannasta, että me, vain sen nojalla, että olemme syntyneet kristillisen seurakunnan yhteyteen, muka tietäisimme, mitä on kristinusko ja mitä on henkinen kristillinen elämä, paremmin ja päte-

vämmin kuin alkuperäiset kristilliset seurakunnat, kuin kukaties itse apostoli Paavali. Sillä jos me tietäisimme, silloin kai myös saattaisimme täydellä ymmärtämyksellä ja tiedolla käyttää samanlaisia sananparsia ja lauseita kuin apostoli Paavali puhuessaan Jumalan salatusta viisaudesta, joka annetaan ainoastaan täydellisille.

Kristikunnan täytyy, jos se tahtoo olla tieteellisesti puolueeton, tunnustaa, ettei se ole täysin käsittänyt Damaskon tapahtumaa. Miksikä kirkko ja uskovaiset yleensä sitä ymmärtävät? Ymmärtävät Damaskon tapahtuman jonkinlaiseksi erityiseksi armonosoitukseksi Paavalia kohtaan. Jeesus Kristus tahtoi valita Paavalin työaseekseen, uskonsa levittäjäksi, ja sen tähden muka hän ilmestyi Paavalille Damaskon tiellä. Toisin sanoen, käsitetään, että Damaskon tapahtuma oli jonkinlainen, sanoisinko, spiritistinen ilmestys, jonkinlainen henki-ilmestys, jommoista ei myöhemminä aikoina ole tapahtunut. Lisätään näet varovaisuuden vuoksi, että tuommoisia yliluonnollisia asioita, joita tapahtui ensimmäisille kristityille, varsinkin apostoleille, ei myöhemmin ole tapahtunut. Ainakaan ei säännöllisesti. Jos jollekulle harvalle olisi Jumala jotain ilmoittanut näyssä, on se ollut täydellinen poikkeus. Sillä tavalla enimmäkseen käsitetään Damaskon tapahtumaa.

Toiset taas sanovat: se oli Paavalin herämys. Ja samalla tavalla meidän jokaisen täytyy herätä. Mehän taistelemme kaikki syntisinä ihmisinä Jeesusta ja Jumalaa vastaan ja meissä täytyy tapahtua kääntymys, ennenkuin meistä tulee tosi uskovaisia. Meidän

täytyy äkkiä, kuullessamme jonkun ihanan saarnan esim., herätä sielussamme näkemään, että olemme väärällä tiellä, että taistelemme Jumalaa vastaan, mutta että meidän tästä lähtien on luovuttava synnistä, alettava hurskasta elämää ja päästävä Jumalan armon yhteyteen. Paavali oli vain tavallista voimakkaampi henkilö ja sentähden hänestä tuli apostoli. Sentähden Jeesus oli hänet katsonutkin apostoliksi. Muut uskovaiset ja kristityt, he nyt eivät tule kaikki apostoleiksi. Mutta kun he kääntyvät pois synnin tieltä ja tahtovat Jumalan valtakunnan puolesta työskennellä ja elää, silloin he ovat kokeneet sitä, mitä Paavalikin koki.

Nämä kaksi selitystä ovat tavallisimmat, ja niin useimmat kristityt katsonevat ja ymmärtänevät Damaskon suurta tapahtumaa. Tutkijoina ja totuuden etsijöinä meidän kuitenkin täytyy ajatella asiasta toisin. Meidän täytyy nähdä siinä muutakin, meidän täytyy käsittää sitä syvemmin ja laajemmin.

Tahdon ensin muutamain sanoin kuvata, mitä Paavalille tapahtui, ja sitten koetamme sitä ymmärtää.

Viime kerralla oli puhetta Paavalin varhemmasta elämästä ja kehityksestä. Ja se, että ainakin jonkun verran tunnemme hänen varhemman elämänsä, tekee meille mahdottomaksi ajatella Paavalin kääntymystä siltä kannalta, että Paavali, joka ennen muka oli taistellut Jumalaa vastaan, nyt heräsi näkemään, että hänen piti tehdä työtä Jumalan puolesta. Paavalihan oli koko elämänsä ajan etsinyt Jumalaa ja parhaimman käsityksensä mukaan työskennellyt Jumalan puolesta. Hän uskoi Jumalaan, hän uskoi Jehovaan,

joka niin selvästi Mooseksen laissa oli selittänyt ihmisille, kuinka heidän tuli elää maan päällä. Ja Paavali uskoi ihmiskunnan pelastuksen olevan juuri siinä, että ihmiset noudattivat Jumalan lakia, jonka Mooses oli ilmoittanut. Hän oli siis Jumalaa pelkääväinen mies, ei suinkaan mikään Jumalan kieltäjä tai Jumalan vastustaja. Siis hänelle ei saattanut tapahtua tuommainen tavallinen kääntymys, mikä voi tulla materialistille tai ateistille tai synnintekijälle. Paavali oli fariseus, toisin sanoen ihminen, joka parhaimman tietonsa mukaan oli välttänyt kaikkea pahaa, kaikkea syntiä. Paavali oli niin siveellinen ihminen kuin ihminen siihen aikaan saattoi olla, ja sentähden hänen kääntymyksensä ei ollut tavallinen herämys tai kääntymys pois pahan tieltä.

Mitä taas sanomme toisesta, »spiritistisestä» selityksestä? Se on tavallaan lähempänä totuutta, mutta sitäkin sietää analysoida ja ajatella. Kertomuksen mukaan Paavalille ilmestyi henkiolento, joka sanoi itsensä Jeesukseksi Kristukseksi. Paavali ei tosin nähnyt sitä, vaan ainoastaan kuuli äänen, joka nimitti itseään sanotuksi henkilöksi. Että Paavali heti uskoi henkiolennon olevan Jeesuksen Kristuksen, joka hänelle puhui, osoittaisi, — jos tapahtuma oli tavallinen spiritistinen ilmiö, — että Paavali oli erinomaisen herkkäuskoinen ja miltei tyhmä ihminen. Jos ensimmäinen henki-ilmestys, mikä tulee hänen vastaansa ja sanoo: minä olen Jeesus Kristus, saa hänen umpimähkään uskomaan, osoittaa se, että Paavali oli sekä kokematon että ajattelematon ja että hänen filosofinen kasvatuksensa oli sängen löyhällä pohjalla.

Mutta onko meillä syytä otaksua, että Paavali, kristikunnan suuri apostoli, olisi ollut erityisesti huomattava juuri kokemattomuutensa, ajattelemattomuutensa, herkkäuskoisuutensa kautta? Tuskinpa. Hänen kirjeensä osoittavat, että hän oli ajatteleva ja viisas mies, että hän oli sivistynyt mies. Ja tiedämme, että hän oli täysin oppinut farisealainen. Hän oli istunut Gamalielin jalkain juuressa synagoogassa ja tutustunut kaikkeen rabbiinilaiseen salatieteeseen. Mutta rabbiinilaisissa traditsioneissa, varsinkin kertomuksissa juutalaisten rabbiinein elämästä ja teoista, on aina puhetta yliluonnollisistakin asioista. Niissä tapahtuu ihmeitä ja rabbiinit itse osaavat tehdä ihmeitä. He panevat puut polvistumaan, he saattavat seinät kumartamaan, he antavat tuulten nousta ja myrskyjen pauhata. Niin kerrotaan. Paavalille ihmeet olivat tutunomaisia tapahtumia, ja joko hän oli niihin uskotta tai sitten hän niihin uskoi. Oman kasvatuksensa ja salaopillisten tietojensa nojalla, jotka hän saavutti rabbiinikoulussa, hän pikemmin piti niitä kaikkia mahdollisina ja uskoi niihin. Eikä meillä käsittääkseni ole syytä epäillä, ettei Paavali katsonut n.s. yliluonnollisia asioitakin mahdollisiksi. Hän oli täysin perehtynyt siihen katsomukseen, että on olemassa, niinkuin Hamlet myöhemmin sanoi, enemmän taivaan ja maan välillä, kuin mistä meidän filosofiamme uneksii.

Ja nyt hän Damaskon tiellä sai kokea jotain, joka muutti koko hänen elämänsä. Ei se voinut olla tavallinen »rabbiini-ihme», ei tavallinen mediumistinen ilmiö, eikä fakiiritemppu.

Mitä se siis oli? Mitä Paavali sai kokea? Meidän täytyy hänen kokemuksestaan erottaa kaksi puolta. Toinen, myöhempi puoli on vasta se, että hän kuulee Jeesuksen äänen. Ensimmäinen puoli on se, niinkuin hän itse sanoo, että »lähestyessä Damaskoa puolenpäivän aikaan yhtäkkiä taivaasta leimahti suuri valo ja ympäröi minut ja minä kaaduin maahan». Se oli kokemuksen alkupuoli. Vasta kun sen ymmärrämme, käsitämme, miksi Paavali todella uskoi Jeesuksen Kristuksen puhuvan.

Ensinnä hän siis sai kokea, että taivaat aukenivat, valo tuli sieltä alas ja ympäröi hänet. Ja lisätkäämme: ei ainoastaan ympäröinyt häntä, vaan tunki hänen sisäänsä, täytti hänet, niin että hän itse oli valossa. Tämä oli aistillisesti havaittava ja tajuttava ilmiö. Se oli hänen kokemuksensa yliaistillinen, ulkonainen puoli. Taivaasta tuli valo ja ympäröi hänet. Ja niin voimakas oli valo, että jotkut hänen seuralaisensa näkivät sen. He huomasivat, että Paavalille jotain tapahtui, he näkivät Paavalin loistavan. He hämmästyivät ja pelästyivät, ja se on meille todistuksena Paavalin kokemuksen merkillisyydestä.

Siinä on asian ilmiöllinen puoli. Mutta mitä Paavali tunsi sisässään? Sitä olisi meidän mahdoton tietää, jos Paavalin kokemus olisi ainutlaatuinen. Mutta sama mikä tapahtui Paavalille voi tapahtua totuudensijalle tänäänkin. Sama valo voi laskeutua taivaasta, ympäröidä ihmisen ja täyttää hänet. Ja sen tähden voimme tietää, mitä Paavali tunsi ja näki ja ajatteli.

Koettakaamme sitä kuvata. Paavali äkkiä tiesi,

että Jumala, jota hän aina oli tahtonut palvella, Jumala, jota hän aina oli etsinyt, Jumala, jota hänen henkensä aina oli ikävöinyt, se Jumala nyt ilmoitti itsensä hänelle. Siinä tuokiassa hän tiesi, että ennenkuin Jumala ilmoittaa itsensä ihmiselle, ei ihmisen usko Jumalaan häntä pelasta.

Ihminen uskoo Jumalaan. Hän nimittää Jumalaa isäksi, hän huutaa Jumalaa, hän rukoilee Jumalaa. Mutta Jumala ei häntä pelasta. Hänellä ei ole todellista ja varsinaista apua. Hän ei pääse omasta itsestään, hän ei pääse pahasta, hän ei pääse kärsimyksistä, hän ei ole osallinen iankaikkisen elämän autuudesta. Hän ponnistaa, hän pyrkii, hän kieltää itseään, hän pakottaa itseään. Hän on syntiä tekemättä. Hän koettaa kaikkensa ollakseen hurskas ja pyhä. Yhtäkaikki hän tunnustaa ja tietää, ettei hän ole pelastettu, että Jumala ei häntä ole auttanut ja ettei hän itse osaa itseään auttaa.

Mutta Paavali sai Damaskon tiellä kokea, että Jumala, jota hän aina oli pelännyt ja rakastanut, ilmoitti itsensä hänelle. Ja millä tavalla Jumala ilmoitti itsensä hänelle? Pojassaan. Jumalaa, Isää Jumalaa ei voi ymmärtää muuten kuin Pojan kautta, Pojassa. Poika ainoastaan ymmärtää Isää. Jumalan Poika yksin tietää Isästä Jumalasta. Siis Paavali otti vastaan Pojan. Paavali tuli tietoiseksi Pojassa Jumalasta.

Mitä se merkitsi? Se merkitsi, että Paavali ihmeellisessä ilmestyksessään tunsi ja tiesi olevansa Jumalan Poika. Siinä se on koko asia. Ainoastaan Poika voi meille kirkastaa Isän. Ainoastaan Pojan kautta

voimme tulla Isän luo. Ja Pojan kautta tulemme Jumalan luo, silloin kun Poika tulee meihin. Silloin, kun Poika ilmestyy meissä, silloin Jumala on meidän Isämme, silloin tiedämme olevamme Isän poikia.

Tämä on valtavin kokemus, mitä ihminen voi kokea. Sentähden kokemus semmoisenaan muutti välttämättä Paavalin koko elämän. Hän huomasi äkkiä, ettei ollut tietänyt mitään Jumalasta ennen, niin kauan kuin ei tietänyt olevansa Jumalan Poika. Mutta nyt, kun hän tunsu ja tiesi ja näki olevansa Jumalan Poika, nyt hänen elämänsä muuttui. Nyt hän oli pelastettu. Nyt hän oli saavuttanut iankaikkisen elämän. Sillä iankaikkinen elämä on siinä, että tunnemme Pojan, sen Pojan, jonka Isä Jumala on lähettänyt maailmaan, jotta me ihmiset voisimme ottaa Pojan vastaan. Siinä on iankaikkinen elämä. Siinä oli Paavalin suuri, ihmeellinen herämys.

Tämä herämys on tullut, mikäli historiasta tiedämme, verrattain harvojen ihmisten osaksi. Tietysti yksilöiden elämässä on tapahtunut paljon semmoista, josta meillä ei ole historiallisia tietoja. Mutta koska ihmiskunnan historia puhuu tuhansista ihmisistä ja niiden joukossa on ainoastaan muutamia, jotka ovat kokeneet tämän henkisen uudestasytymisen, niin tiedämme sen olevan harvinainen ja suuremoinen kokemus.

Paavalin kokemuksessa oli nyt toisena puolena se, että hän kuuli äänen sanovan: Saul, Saul, miksi minua vainoot? Ja Paavali — hän jo aavisti, kenen oli tuo ääni. Mutta hän kysyi: kuka olet, Herra? Ja

ääni vastasi: minä olen Jeesus Natsarenius, jota sinä vainoot.

Samalla kun Paavali näki ja koki, että hän itse oli Jumalan Poika, hän siis kuuli Jeesuksen puhuvan. Tässä ihmeellisessä, yliluonnollisessa, autuaallisessa tilassa Paavali kuuli Jeesuksen äänen. Käsitämme hän, mikä valtava kokemus se oli? Jeesus, jota hän oli vainonnut, eli ja puhui Jumalassa. Siis Jeesus oli Jumalan Poika hänkin. Hänkin oli Isässä, vieläpä ennen Paavalia. Jeesuksen työ oli siis siunattu. Koko hänen tehtävänsä maailmassa oli ollut jumalallinen. Paavali oli suorastaan erehtynyt luullessaan Jerusalemin »köyhiä» lahkoksi, jonka merkitys oli mitätön ja joka oli saatava pois tieltä. Asia oli päinvastoin. Jeesus ei ollut minkään lahkoon perustaja. Hän oli Jumalan Poika, joka oli kirkastanut Isän ihmisille, joka oli ilmoittanut ihmisille Jumalan valtakunnasta. Ja nuo kristityt, jotka Jeesusta seurasivat, ne olivat siis ehkä ihmisiä, jotka tunsivat Jumalan Pojan, jotka tiesivät, mikä on Jumalan Poika, samalla tavalla kuin Paavali nyt tiesi, ja samalla tavalla kuin Jeesus Kristus oli tiennyt.

Paavali ymmärsi myös, että Messias eli Kristus, joka oli ollut Jeesuksen kunnianimenä (niinkuin evankeliumissakin sanotaan: »Jeesus, jota sanottiin Kristukseksi»), kuvasi juuri Jumalan Poikaa. »Kristus» oli juuri se Jumalan Poika, joka oli Jeesuksessa ja joka oli nyt Paavalissa. Sentähden näemme Paavalin aina kirjeissään nimittävän Kristukseksi Jumalan Poikaa. Sentähden on myös kirkolliseen teologiaan ja kristittyyn kirkkoon pujahtanut tapa puhua Po-

jasta Kristuksena ja Kristuksesta Poikana, vaikka se, että on käytetty näitä kahta sanaa, Poika ja Kristus, samanmerkityksellisinä, se on taas, niinkuin tiedämme, saanut aikaan paljon väärinkäsitystä. Kristityt uskovaiset täällä kristikunnassa sanovat: Jeesus Kristus on Jumalan ainokainen Poika. Ei kukaan muu ihminen ole Poika eikä kukaan ole Kristus kuin Jeesus Kristus. Ja sillä väitteellä ovat kristilliset kirkot ja kristilliset uskovaiset sulkeneet itsensä pois Jumalan valtakunnasta ja pelastuksesta, sillä pelastus ja ikuinen elämä on ainoastaan Pojassa. Ei missään muualla kuin Pojassa eli Kristuksessa. Ei siinä, että ihmiset riippuvat kiinni Jeesus Natsarenuksen persoonallisuudessa, joka eli ja kuoli parituhatta vuotta sitten, vaan siinä, että ihmisyksilö saa kokea Kristuksen eli Pojan. »Ainoastaan siinä on ikuinen elämä, että me tunnemme Sinut, Kristus Jumalan Poika, jonka Jumala on lähettänyt maailmaan», ilmoitti Paavali.

Täten ymmärrämme Paavalin ihmeellisen kokemuksen. Hän tunsu itsensä Jumalan Pojaksi tuona autuaana hetkenä, ja Jumalan Poika otti häneen asuntonsa. Sentähden hän puhuukin aina: »nyt minä elän, kuitenkaan en minä, vaan Kristus minus.» Tuossa ihmeellisessä kokemuksessaan Paavali myös käsitti Jeesus Kristuksen ja hänen äärettömän suuren merkityksensä, käsitti, että Jeesus Natsarenuksen, jota Kristukseksi sanottiin, oli alkanut uuden ajan ihmiskunnan historiassa.

Miksikä? Tämä kysymys vie meidät Paavalin kokemuksen selittämiseen eli psykologiseen perusteluun. Tähän mennessä olemme vain kuvailleet sitä.

Jokainen kokenut tietää, että kuvaus, minkä olemme antaneet, on oikea ja tosi. Mutta silti emme ole vielä selittäneet kokemusta. Emme ole vielä, sanoisinko, luokitelleet sitä, asettaneet sitä määrättyihin puitteisiin. Mutta osaamme tehdä senkin. Nekin, jotka eivät ole kokeneet, saattavat älyllisesti ymmärtää tämän asian, kun koetamme sitä psykologisesti perustella.

Sitä varten täytyy ottaa huomioon niitä erilaisia tajunnan tiloja, mitä tunnemme ihmisen sieluelämästä. Emme tietysti ajattele pieniä vivahduksia, vaan joitakuuta suurempia sieluntiloja, jotka vanhoista ajoista saakka ovat tarkasti tunnetut ja joiden välillä on tehty tarkka ero.

Kaikista yksinkertaisinta on, jos turvaudumme vanhaan itämaalaiseen luokitteluun. Muinaisessa Indiassa jo puhuttiin siitä, että ihmisen tajunta voi olla neljässä erilaatuisessa tilassa. Ensimmäinen tajunnan tila on n. s. *dshagrat* (sanskritinkielellä) eli päivätajunta, valvetajunta, jonka avulla ihminen aivojensa välityksellä näkee, havaitsee ja kokee tätä ympäröivää maailmaa. Toista tajunnantilaa vanhat indialaiset sanskritinkielellä nimittivät *svapnaksi*. *Svapna* oli unitajunta, jota niinkään kaikki ihmiset kokevat nukkuessaan ja unta nähdessään. Unitajunta eroaa siinä suhteessa päivätajunnasta, että nukkuva ihminen ei hallitse unielämäänsä, ei ole *svapnassa*. itsensä herra. Kolmas laji tajuntaa, jota vanhat indialaiset sanskritinkielellä nimittivät *sushuptiksi*, on unettoman unen eli syvän nukkumisen tila. Siitäkin on ihmisillä kokemusta. Ainakin useimmat ihmiset luulevat sitä kokeneensa.

Vanhat indialaiset olivat tutkineet psykologisesti ja empiirisesti eli kokemusperäisesti näitä asioita. Millä tavalla? N.s. *joogan* avulla. Jokapäiväisten ihmisten kokemus ei ulotu pitkälle. Mutta joogit olivat ihmisiä, jotka kasvattivat itseään tekemään havaintoja eri tajuntatiloista ja kehittivät itsessään aisteja, joiden avulla saattoivat toisia tutkia. He olivat kyenneet tekemään selvän eron näiden tilojen välillä, *dshagratin*, *svapnan* ja *sashuptin*.

Mutta he tunsivat vielä neljännen tilan, ja sitä he nimittivät vain »neljänneksi», *turiija*. Tätä *turiija* tilaa ei voitu kuvata. Siitä ei ollut tavallisella ihmisellä mitään kokemusta. Ainoastaan jotkut joogit eli itsensä kasvattajat olivat saavuttaneet tämänkin *turiija*-tilan.

Mikä se oli? Ihminen joka päivätajunnassaan oli ollut itsetietoinen, unitajunnassaan tietoinen vain, mutta ei itsetietoinen, ja syvässä unitajunnassa tiedoton, hän *turiija*-tilassa saavutti tietonsa ja itsetietoisuutensa takaisin. Neljäs tajunnantila oli sitä, että ihminen päivätajunnasta syvennyttyään unitajuntaan ja unitajunnasta tiedottomuuden tilaan, tiedottomuuden tilasta heräsi uudestaan tietoiseksi ja itsetietoiseksi. Kun vanhat indialaiset sitä kuvasivat, he sanoivat: tämä tila on autuuden tila, sanomattoman onnen ja rauhan tila. Sen saavutettuaan ihminen tulee kuolemattomaksi, hän on silloin toisessa maailmassa yhtä elävä ja yhtä itsetietoinen, kuin hän on tässä fyysisessä, näkyväisessä maailmassa. Hän ei ole silloin kadottanut itseänsä kuolemassa, vaan hän on kuole-

man voittanut ja herännyt uuteen elämään näkymättömässä maailmassa. Semmoinen oli *turiija*-tila.

Nyt meidän täytyy edellyttää, että Paavali teoreettisesti ainakin tiesi nämä asiat. Olihan hän tutkinut juutalaista salatiedettä. Hän varmaankin tiesi, että on olemassa neljäs tila tunnettujen tajunnantilojen takana, ekstaasi-tila, jota ainoastaan askeetit pyrkivät saavuttamaan ja joka silloin vapautti heidät näkyväisestä ruumiista ja vei heidät näkymättömään henkimaailmaan. Oliko Paavali itse kokenut sitä ennen, siitä meillä ei ole historiallista varmuutta. Onhan mahdollista, että hän joskus — kuten itse kertoo — oli noussut »kolmanteen taivaaseen» jo ennen Damaskon tapahtumaa. Mutta joka tapauksessa on mahdollista, ettei hän niitä asioita olisi tuntenut. »Haltio-tilasta» tiedettiin juutalaisten kesken yhtä hyvin kuin kreikkalaisten ja indialaisten. Vaikkei Paavali itse olisi ekstaasia kokenutkaan, täytyi hänen kuitenkin oppineena rabbiinina tietää, että askeetti vaipuessaan syvään mietiskelyyn, irtautui ruumiistaan ja kadotti samalla päivätajuntansa. Hän vapautui kärsimyksistä ja sai esimaun ikuisesta autuudesta, mutta oli kuitenkin samalla poissa tästä maailmasta. Hän oli aivankuin henkiolento, joka oikeastaan kuului toiseen maailmaan ja vain vieraili maan päällä, eikä ollut kotonaan näkyväisessä maailmassa.

Mutta nyt, kun Paavali sai ilmestyksensä Damaskon tiellä, niin mitä se itse asiassa oli? Se oli sitä, että hän päivätajunnassaan — keskellä päivää ensinnäkin ja toiseksi täysin tietoisena itsestään — sai kokea tuota ihmeellistä ekstaasi-tilaa, tuota autuuden ja

iankaikkisuuden tilaa, että hän siis päivätajunnassaan sai kokea henkisen elämän huippua: tietoista yhteyttä Jumalan kanssa.

Tämä oli uutta ja ihmeellistä. Ja koska tässä uudessa oli mukana Jeesus Natsarenius, ymmärsi Paavali, että Jeesuksen kanssa oli alkanut uusi aika-kausi ihmiskunnan historiassa. Se, mikä ennen oli ollut salassa, se, mikä ennen tapahtui toisessa maailmassa, se, mikä ennen tapahtui joogeille ja askeeteille kun he äärettömän pitkään ja tuskallisten ponnistusten jälkeen vapautuivat ruumiistaan, se tapahtui nyt ruumiissa, se tapahtui nyt päivätajunnassa, se tapahtui nyt sillä tavalla, että ihminen otti vastaan autuuden ja iankaikkisen elämän ja Jumalan Pojan silloin, kun hän oli oma itsensä tässä jokapäiväisessä elämässä.

Uusi päivä oli siis noussut ihmiskunnan historiassa. Semmoinen oli Paavalin kokemus. Sitä merkitsi hänelle Damaskon tapahtuma.

Kun nyt olemme tästä Damaskon tapahtumasta edes jonkun verran selvillä, saatamme käydä tutki-
maan Paavalin kirjeitä.

III.

KRISTUS, JUMALAN POIKA.

Kaikki, jotka nykyaikana tutustuvat teosofiseen kirjallisuuteen, tutustuvat myös niihin kahteen itämaalaiseen kirjaan, jotka ovat tulleet yleisesti tunnetuiksi teosofisessa liikkeessä, nimittäin Hiljaisuuden Ääneen ja *Bhagavad Gitaan* eli Herran Lauluun. Ja noita kahta hartauskirjaa lukiessaan ja tutkiesaan he pian mielihyväkseen huomaavat, että ne uhkuvat erikoisen rauhallista, viisasta ja ylevää henkeä. Niissä ei tunnu mitään kiihkoa, ei mitään personallista kääntämishalua, ne ovat aivankuin personattoman viisauden inspiroimia.

Jos taas niistä käännyimme Paavalin kirjeisiin, joita kaikki kristityt pitävät kristillisiin pyhiin kirjoihin kuuluvina, pistää heti silmiimme suunnaton ero. Paavalin kirjeet näet uhkuvat läpeensä personallista, voimakasta ja voisimme lisätä, useinkin kiihkoisaa henkeä. Niiden sävy on aivan toinen. Emme joudu kosketukseen minkään rauhallisen ja personattoman viisauden kanssa, vaan joka rivillä kohtaamme elävän ihmisen, jolla on suunnaton tahdonvoima, suunnaton halu toimia ja olla hyödyksi, suunnaton kyky kieltää itseään viimeiseen saakka, jotta vain voisi suorittaa velvollisuutensa. Joudum-

me tekemisiin tämmöisen henkilön kanssa, kun tutkimme Paavalin kirjeitä. Sentähden nämä voivat moneen totuuden etsijään vaikuttaa siltä, kuin eivät olisi läheskään niin yleviä ja viisaita kuin esimerkiksi äskenmainitut itämaalaiset kirjat. Mutta toiselta puolen, jos asetumme vastaanottavaisiksi ja puolueettomiksi totuuden etsijöiksi, täytyy meidän tunnustaa, että noiden itämaalaisen kirjojen sävy, joka on läpeensä rauhallinen, ei meitä siinä määrin herätä eikä meitä niin velvoita, joskin se lukiessa nostaa meidät toiseen maailmaan. Sitä vastoin Paavalin kirjeet ovat niin sydämeen käyppiä, niin inhimillisiä ja niin persoonallisesti kirjoitettuja, että edessämme seisoo ikäänkuin elävä ihminen, joka nuhtelee meitä, varoittaa meitä, innostaa meitä ja inspiroi meitä. Jos puolueettomasti koetamme syventyä Paavalin kirjeisiin ja olemme vastaanottavaisia niiden hengelle, herää meissä sentähden tunnelma, että Paavali on varmasti ihminen, joka mielestään on löytänyt totuuden, vieläpä uuden totuuden, jota hän agitatoorisella kiihkolla ja voimalla tahtoo julistaa maailmalle ja joka hänen mielestään on niin tärkeä, että sen hyväksymisestä riippuu ihmiskunnan pelastus. Itämaalaiset kirjat jättävät sikseen, tahtooko lukija niitä seurata vai ei, eivätkä ne tuomitse sitä, joka ei seuraa niitä. Mutta Paavali on täynnä intoa ja uskoa, että »jos ette omaksu tätä totuutta, niin ette pelastu». Paavalin voimakas uskonkiihko on selitettävissä ainoastaan siten, että hän oli mielestään löytänyt uuden totuuden. Edellä olemme jo viitanneet siihen uuteen, minkä

hän löysi. Hän löysi Jumalan Pojan eli Kristuksen, ja tämä Kristus muodostui hänelle hänen hengessään ja mielikuvituksessaan ihmiskunnan ainoaksi pelastukseksi. Usko Jumalaan yksin ei jaksanut pelastaa ihmisiä, mutta Poika tuli ja pelasti.

Tämän saman asian eteen meidän kuitenkin täytyy vielä pysähtyä. Täytyy yhä vielä kysyä, mitä uutta Paavali todella löysi ja mitä hän tahtoi esille tuoda, sillä tavalliset uskovaisetkin sanovat: Paavali ja kaikki kristityt saivat tietysti tietää jotain uutta. Jumala itse antoi heille uuden ilmoituksen Jeesuksessa Kristuksessa ja uuden uskonnon, joka mullisti koko maailman.

Mutta vertailevan uskontotieteen tuntijat, tiedemiehet, jotka arvosteluissaan ovat puolueettomia, eivät ole läheskään vakuutettuja siitä, että tuli maailmaan uutta ja mullistavaa Jeesuksen Kristuksen kautta, vaan rinnastavat kristinuskon toisten uskontojen kanssa ja sanovat, että kaikki uskonnot ovat kotoisin samasta puusta. Onhan nykyaikaisen teosofisenkin tutkijan ensimmäinen suuri herämys se, että hän pääsee ymmärtämään, että kaikki uskonnot ovat olleet ja ovat todellisia uskontoja, todellisia Jumalan ilmoituksia, kaikki todella totuudesta ja hengen syvimmistä salamaailmoista lähteneitä. Eivät uskonnot ole lastenkamarisatuja, niinkuin tie-teelliset tutkijat alussa olivat taipuvaisia ajattelemaan. Ne ovat päinvastoin kaikki Jumalasta lähteneitä ja opettavat kaikki samoja ikuisia, jumalallisia totuuksia. Mutta nykyaikainen teosofi ei ole tottunut ajattelemaan, että kristinuskko tai parem-

min sanoen Jeesus Kristus olisi tuonut maailmaan mitään mullistavaa uutta. Sentähden meidän täytyy pysähtyä Paavalin eteen, hänen voimakkaan vakauksensa eteen ja tutkia, kysyä, mitä siinä on uutta ja ihmeellistä.

Paavalin vilpitön vakaumus painaa paljon vaa'assa. Jos Paavali olisi esittänyt jotain vanhaa, ennestään tunnettua ja tiettyä, jonka hänen aikalaisensa olivat unohtaneet, ei hän olisi joutunut niin suuren innostuksen ja kiihkon valtaan. Silloin hän pikemmin olisi ollut kuin vanhus, joka ei kiihkoile löydettyään totuuden, vaan aivan rauhallisesti puhuu elämän viisaudesta ja neuvoo nuorempiaan. Hän kertoo kuinka asiat ovat, mitä hän on kokenut, samalla tietäen, että nuoret eivät ota oppia vanhan viisaudesta, vaan ovat pakotetut itse kokemaan. Siihen suuntaan puhuvat itämaalaiset pyhät kirjat. Ne ovat kuin kokeneen vanhuksen viisautta.

Paavali sitä vastoin uhkuu nuoruuden voimaa. Hän on kuin nuorukainen, joka pyhässä innossa todistaa toisille, että »katsokaa nyt, kuinka asiat ovat, ettekö näe ja ettekö sitä huomaa!» Mutta Paavalin innostus ei ole nuoren ihmisen ohimenevää innostusta. Paavalin kirjeet eivät ole kirjoitetut Paavalin nuoruuden aikana. Paavali ei ollut enään nuori mies, kun hän kirjoitti lähetyskirjeensä. Päinvastoin. Hän oli noin parikymmentä vuotta jo silloin toiminut kristittyjen kesken ja kristinuskon puolesta. Hän kirjoitti kaikki epistolansa viimeisinä kymmenenä vuotena. Hän oli siis vanha mies. Hän oli 50 vuoden iässä silloin, kun hän kirjoitti kirjeensä.

Ei niitä siis synnyttänyt mikään nuoruuden käymisprosessi hänen sielussaan. Hän uhkui nuoruuden voimaa, sentähden että hän tunsii tietävänsä jotain uutta.

Vanhana miehenä täynnä nuoruuden uskoa hän itse on paras todistus siitä, että tiesi olevansa uuden historiallisen aamuruskon ensimmäisiä virittäjiä. Ja ilman Paavalin työtä meillä tuskin olisi mitään kristinuskoa ja mitään kristikuntaa. Eivät toiset apostolit samalla innolla levittäneet Jeesuksen Kristuksen sanomaa pakanoiden kesken. He pikemmin aikoivat säilyttää sitä jonakin juutalaisena erikoisoikeutena. Heidän silmissään Jeesus Kristus ennen kaikkea tuli juutalaisia pelastamaan, ympärileikattuja pelastamaan. He miltei kauhistuivat ensin, kun Paavali rupesi saarnaamaan Kristusta pakanoille, ympärileikkaamattomille ihmisille. Heillä oli tavallaan rajoitettu käsitys uudesta uskosta. Paavali ei ollut personallisesti Jeesusta tuntenut, mutta Damaskon tapahtuman kautta ja sitä seuraavissa tutkimuksissaan ja ilmestyksissään hän oli tullut vakuutetuksi siitä, että oli kysymyksessä maailmanhistoriallinen tapahtuma ja koko ihmiskunnalle tarjottu pelastava käsi eikä vain ahtaasti kansallinen nousu. Sentähden hänestä tuli »pakanain apostoli», niinkuin on sanottu.

Jos nyt kysymme kristikunnalta, mitä uutta Paavali toi maailmaan — sillä Paavali on todellisuudessa kristikunnan perustaja, — niin saamme kuulla eri kirkoilta yksimielisesti, että uusi verrattuna vanhoihin uskontoihin oli siinä, että Jumala itse esiintyi maan päällä Pojassaan ja pelasti ihmiskunnan Poi-

kansa kuoleman kautta. Niin kristityt kirkot sanovat ja perustavat oppinsa Paavalin kirjeisiin. Ja tukea eriävillekin opeilleen ne aina etsivät Paavalin kirjeistä ennenkaikkea. Sillä Paavali on ensimmäinen teologi niin sanoaksemme. Katolinen kirkko, joka uskoo Jumalan armoon ja ihmisen omiin töihin, perustuu Paavalin oppiin yhtä hyvin kuin protestanttinen kirkko, jonka mukaan usko on ainoa autuaaksitekevä. Samoin on Paavalissa kiinni kalvinistinen kirkko, joka uskoo predestinatsiooniin eli armovalintaan, minkä opin mukaan osa ihmisiä on maailman alusta saakka määrätty iankaikkiseen kadotukseen.

Tuommoisiako ristiriitaisia asioita Paavali siis on opettanut? Sekö oli uusi, minkä hän toi maailmaan?

Meidän täytyy todella tarkkaan tutkia lähdekirjoja, Paavalin kirjeitä. Mutta emme silläkään pääse pitkälle. Emme pääse ainoastaan kielitutkijoina tai raamatun kriitikkoina asioiden perille. Siinä kirkot ovat oikeassa, ovatpa oikeassa siinäkin, kun väittävät, että täytyy olla uskoa, ennenkuin kykenee raamattua oikein lukemaan. Mutta kun sitten pyydämme määritelmää uskosta, vastaavat eri kirkot eri tavalla. Siihen tiemme seisahtuu.

Sentähden saamme itse määritellä uskoa eli sitä ehtoa ja edellytystä, joka on välttämätön Paavalinkin kirjeiden ymmärtämiseen. Ja mikä määritelmä silloin on parempi kuin se, minkä kokemus antaa, minkä järkemmekin heti hyväksyy?

Se määritelmä on: emme koskaan pääse tietämään, mitä Paavalin kristinuskko on, ellemmme aloita

samalla tavalla kuin Paavali itse, ellemme aloita Damaskon tapahtumalla omassakin elämässämme. Meidän täytyy ensin kokea ja hengen elämästä jotain tietää ja sitten siihen uskoa. Sillä jos uskomme vain siihen, mitä emme tiedä, olemme alttiit minkälaisille erehdyksille tahansa. Mutta jos uskomme siihen, mitä tiedämme, silloin koko maailma muuttuu, silloin koko elämä on täynnä valoa. Sillä »usko» ei ole »totena pitämistä» ainoastaan. Se on ennen kaikkea luottamusta, antautumista, henkistä voimaa ja elämää.

Emme Paavalia ymmärrä, ellemme ole kokeneet samaa kuin hän. Emme osaa tulkita hänen ristiriitaisia lauseitaan, ellemme tunne kokemuksesta sitä henkistä asiaa, josta hän kulloinkin puhuu.

Jos siis meidän tekee mieli kuvata sitä uutta näkemystä ja tietoa, mikä Paavalille tuli hänen kristillisissä tutkimuksissaan ja ilmestyksissään, on parasta ja yksinkertaisinta kuvata, mitä nykyinen totuuden etsijä voi kokea ja nähdä kulkiessaan Paavalin jälkiä ja tehdessään samoja kokemuksia kuin hän. Voimme silloin kuvata asioita niin sanoaksemme nykyaikaisella kielellä, ja meidän täytyy tehdä se ensin. Vasta kun saamme itse asian selväksi, on meidän helppo ymmärtää Paavalia, ymmärtää, mitä hän kulloinkin tarkoittaa.

Aloittakaamme vielä uudestaan Paavalin ensimmäisestä ja keskeisestä henkisestä kokemuksesta, n. s. Jumalan Pojan kokemuksesta.

Mikä se on tämä Jumalan Poika, jota Paavali nimitää Kristukseksi? Kuinka voimme sitä älyllisesti,

järjessämme filosofisesti ymmärtää? Nykyaikainen järkemme voi sen hyvinkin ymmärtää. Turvautukaamme muutamiin vertauksiin.

Ajatelkaamme ensin arkkitehtia, joka rakennuttaa kirkkoa. Arkkitehtinä hänen tehtävänsä on antaa piirustukset rakentajille. Arkkitehtinä hän on myös itse laatinut piirustukset. Ja koska hän on laatinut piirustukset, on hän laatinut ne sisäisen näkemyksensä tai ajatuksensa mukaan. Hän on hengesään luonut itselleen kuvan kirkosta, joka on rakennettava, ja hän on tehnyt kuvan täydelliseksi joka yksityiskohdassa. Kuva on olemassa hänen mielikuvituksessaan, ja hän piirtää sen paperille. Sitten toiset rakentavat, kirkko nousee pystyyn ja seisoo lopulta tuossa elävänä todistuksena arkkitehdin nerokkaasta mielikuvasta.

Ajatelkaamme toiseksi säveltäjää, niin ymmärrämme jotain lisää. Minkälainen ihminen on säveltäjä? Hän on ihminen, joka koko sisäisellä olemuksellaan tajuaa ihmeellistä kauneutta, jota hän ei kykene sanoin kuvamaan. Hän ei ole runoilija eikä kirjailija, eikä hän osaa maalata kankaalle sitä kauneutta, jonka hän tuntee ja tietää ja jonka täytyy tulla hänen kauttaan maailmaan. Mutta hän kuulee sen sanoin selittämättömissä äänissä ja se purkautuu hänestä sävellyksissä. Yhtäkaikki ei yksikään sävellys tyhjennä itse kauneutta. Jokaisesta sävellyksestään säveltäjä ajattelee: »kuinka se sentään on epätäydellinen, ei se tuo esille sitä kauneuden aatetta, sitä sopusoinnun ja autuuden ideaa, mikä minussa elää». Yhä uusia ja uusia sävellyksiä hän

luo, mutta kauneus itsessään pysyy salassa, — ja kuitenkin säveltäjä tietää sen olevan.

Syrjästä katsoen tietysti sanomme, että säveltäjä itse on kauneuden lähteenä, hänen oma sielunsa on kauneuden vartija ja samalla itse kauneus, jota hän tuo esiin sävellyksessä toisensa jälkeen. Mutta säveltäjä ei tunne niin. Itse hän tuntee, että ihanuus on salassa, vaikka hänen pitäisi tuoda sitä esille. Ja hän tuo sitä voimiensa ja kykyjensä mukaan.

Ajatelkaamme vielä kolmanneksi kukan siementä. Se on pienen pieni eikä millään tavalla kukan näköinen. Mutta kun pieni siemen lasketaan maahan, nousee siitä suotuisain olosuhteiden vallitessa taimi, kasvi ja kukka. Ja koska toisesta siemenestä tulee ruusu, toisesta neilikka tai orvokki j.n.e., täytyy siemenissä olla joitakin salattuja voimia, jotka vaikuttavat, että juuri määrätyt kukat niistä muodostuvat. Vaikka siemenet ovat toistensa kaltaisia ja helposti sekoittuvat, ellei pidetä hyvää tiliä niistä, ei luonto niitä sekoita; luonto ei anna orvokin siemenistä kasvaa ruusuja, luonto aina tietää, mikä kukka tulee mistäkin siemenestä. Luonto on siinä suhteessa selvänäköinen. Jos mekin olisimme sillä tavalla selvänäköiset, pitäisi meidänkin osata nähdä, mitkä voimat vaikuttavat kussakin siemenessä, ja silloin kai meidän pitäisi nähdä niissä aivankuin kuva tulevasta kukasta. Tämä ei ole mitään järjetöntä ajatella. Se on aivan luonnollista, että jos meillä vain olisi semmoinen kyky, että voisimme nähdä noita salattuja voimia siemenessä, niin meidän pitää voida nähdä silloin juuri kuva tuosta kukasta. Siemenen

salatut voimat kuvastuisivat meille kukkana ja me kykenisimme sanomaan, että tuosta tulee ruusu, koska näemme hengessämme ruusun, tuosta tulee neilikka, tuosta orvokki j.n.e. Mutta jos tässä näkyväisessä maailmassa vertaamme toisiinsa eri ruusuja ja samaten toisiinsa eri orvokkeja, niin minkä huomion teemme? Niistä ei yksikään ole läpeensä toisensa kaltainen. Jokainen ruusu, jokainen orvokki on niin sanoaksemme oma itsensä, ei ole aivan läpeensä toisen ruusun tai orvokin kaltainen.

Jos ajattelemme filosofisesti näitä asioita, voimme Platonin kanssa sanoa, että on olemassa jonkinlainen ruusun aate eli perustyyppi, orvokin aate eli perustyyppi. Eikä semmoinen ole mahdoton kuvitella. Kootkaamme maailman kaikki ruusut ja valokuvataamme ne, jokainen ruusu samassa asennossa. Kun kaikki valokuvat liitetään yhteen, päällekkäin, tulee niistä yhteinen kuva. Siitä voisimme piirtää jonkinmoisen »läpileikkauksen» kaikista ruusuista ja saisimme ruusutyypin, ruusun aatteen eli idean, joka muuten piilee aatteitten näkymättömässä maailmassa.

Hyvällä syyllä voimme täten väittää, että on olemassa ruusun perustyyppi, joka perustyyppi on kätkeytynä näkymättömään maailmaan. Tämä ruusun aate niin sanoaksemme aineellistuu eli putoaa alas tänne näkyväiseen maailmaan joka kerta, kun tänne muodostuu elävä ruusu, joka ei ole sama kuin tyyppi, mutta jossa tyypin perusajatus on elävänä läsnä.

Katsokaamme nyt, millä tavalla nämä vertaukset valaisevat Jumalan Pojan probleemia.

Paavali, joka oli tutustunut juutalaisten salaisiin oppeihin ja mahdollisesti toisiinkin uskontoihin, hän tiesi, mitä viisaat olivat opettaneet, että ihmisessä piilee kuolematon, jumalallinen henki. Missä se piilee? Jossain ylhäällä, Jumalan kuvana, taivaallisena kykynä, *fravarshina*, niinkuin persialaiset sanoivat, suojelusenkelinä, kaksoisminänä, henkenä, *ruahina* juutalaisella nimellä, filosofein monaadina. Se on salassa ylhäällä näkymättömässä henki-maailmassa eikä ole ilmennyt ihmisessä. Ja kuitenkin se ilmenee ihmisen persoonallisuudessa! Ihmisen sisin henki on verrattavissa ruusun perustyyppiin ja yksilöllinen ihminen elävään fyysilliseen ruusuun, sillä suurella erolla kuitenkin, että ihmisen jumalallinen kuva on omassa maailmassaan täydellinen niinkuin ruusunkin idea, mutta sen ilmennys näkyväisessä maailmassa inhimillisenä minänä on peräti epätäydellinen eikä vastaa ihannettaan niinkuin elävä ruusu. Jumalan kuvasta on tullut Jumalan irvikuva.

Siinä Paavalin ja kaikkien viisaiden suuri käytännöllinen probleemi on ollut. Millä tavalla ihminen, joka sisässään on kuolematon henki ja ikuisena henkenä täydellinen, millä tavalla hän on persoonallisenä olentona saatettava jälleen yhteyteen sisimmän Jumalansa kanssa?

Paavali tiesi, että mahdottomain ponnistusten jälkeen ihminen voi rakentaa jonkunlaisen sillan korkeimman sisäisen itsensä ja persoonallisuutensa välille. Niin tehtiin vanhan ajan mysterioissa ja vihkimyksissä. Mutta se oli harvinainen tapahtuma. Silloin tällöin joku yksilö siten »pelastui». Suuri

ihmiskunta vaelsi pimeydessä, kohtalon ajamana, ilman pelastusta.

Mutta tämä vanha ja vaikea probleemi tuli uudella ja odottamattomalla tavalla ratkaistuksi, kun Paavali sai kokea Jumalan Pojan. Mitä oli näet tuo Jumalan Poika? Ei ainoastaan hänen oma sisäisin henkiminuutensa, hänen jumalallinen perustyyppinsä eli monaadinsa ilmestynyt Paavalille Damaskon tiellä hänen ollessa täydessä päivätajunnassaan. Probleemi tuli hänelle ratkaistuksi siten, että hänelle ilmestyi Jumalan Poika, joka oli tullut maailmaan ja joka nyt oli mukana hänen kokemuksessaan.

Mikä siis oli se Jumalan Poika, joka oli maailmaan tullut? Se oli täydellisen ihmisen alkutyyppi, ihmiskunnan alkuperäinen Jumalankuva, johon kaikkien ihmisten yksilölliset monaadit, henkiminuudet, uppoutuivat kuin pisarat mereen. Ja miksikä se oli Jumalan Poika? Sentähden, että se — aivankuin arkkitehdilla kuva kirkosta, jota hän aikoo rakentaa, — on ollut olemassa maailman alusta saakka Isän Jumalan tajunnassa täydellisenä kuvana ja elävänä ennustuksena siitä, mitä tuleman piti. Jumalan Poika on suuri taivaallinen ihminen, kokoonpantu kaikkien elävien ihmisten salassa olevista monaadeista eli hengistä, mutta ei kuollut kokoomus monaadeja, ei abstraktinen aate, vaan Isän Jumalan ajan aamusta, luomisesta saakka elävä ajatus, jonka mukaan ja jonka avulla kaikki on luotu. Sillä salainen Jumala, Isä, on arkkitehti, joka ei luo kuollutta, ainoastaan mielikuvituksessa olevaa kuvaa, niinkuin joku maalinen arkkitehti, vaan luovan Jumalan mysterio on

siinä, että kaikki hänen tajunnassaan oleva on elävää. Hänen Poikansa elää. Hän on ihmiskunnan takana oleva suuri minus — ja ihmiset ovat kuin soluja hänen ruumiissaan.

Damaskon tapahtuman johdosta Paavali käsitti, minkä tähden hän päivätajunnassaan tuli tietoiseksi sekä omasta henkiolemuksestaan että Jumalan Pojasta. Tämä oli mahdollista ainoastaan sen kautta, että Jumalan Poika oli tullut ihmiseksi. Hänessä, Paavalissa, se ei tapahtunut ensimmäistä kertaa. Hän ei ollut sillä tavalla armoitettu. Mutta näkemyksessään hän kuuli äänen, joka todisti olevansa tuo ensimmäinen, tuo edelläkävijä. Ja ääni sanoi: »minä olen se Jeesus, jota sinä vastustat.» Siis Natsarealaisessa Jumalan Poika oli ensin ilmestynyt maan päälle.

Ja sillä tavalla Paavali älysi, että uusi aikakausi alkoi ihmiskunnalle. Taivaallinen ihminen, »Minä olen se mikä olen», Jumalan Poika, joka oli ollut salassa ja jonka yhteyteen ihmisyksilöt olivat päässeet ainoastaan pyrkimällä ulos itsestään, nousemalla haltiotilassa taivaallisiin maailmoihin, tämä Jumalan Poika, tämä Kristus oli nyt tullut maan päälle laskeutumalla kokonaan, ruumistumalla täydellisesti yhteen ihmiseen, Jeesus Natsarealaiseen. Samalla hän oli tullut ihmisiä niin lähelle, ettei kukaan enää ollut suljettuna pois taivaallisen ihmisen yhteydestä. Ennen Kristus oli kaukana ihmiskunnasta, ikipuhtaissa yläilmoissa. Nyt Kristus oli laskeutunut ihmiskuntaan. Nyt Kristus asui sisäisenä kauneutena jokaisessa ihmisessä. Jokainen ihminen

joutui sielussaan säveltäjän asemaan, jonka tehtävä on paljastaa Jumalan Pojan salattua ihanuutta.

Tämä oli Paavalin kokemus, ja tämä on perusta, jolle meidänkin täytyy rakentaa, lähtökohta, josta meidänkin täytyy lähteä, jos tahdomme ymmärtää Paavalia. Ei tämä ole minkään kristillisen kirkon uskon pöngittämistä eikä se ole uusi usko. Se on palaamista alkuperäiseen kristinuskoon. Se on yhtymistä elävään Kristukseen eikä n. s. uskoa kuolleen. Se on sitä henkisen elämän todellisuutta, joka tekee vanhat uskonnot pyhiksi, joka näyttää, että Kristus Jumalan Poika, on aina ollut kaikkien uskontojen, kaikkien inhimillisten pyrkimysten takana. Ihminen saattoi kokea Kristusta ennen Kristusta ja ihminen saattaa olla kokematta Kristusta jälkeen Kristuksen, vaikka puhuttaisiin Kristuksesta kuinka paljon. Ero on vain siinä, että ennen oli Kristus olemassa vain pyhille ja vanhurskaille. Nyt kaikki ihmiset, huolimatta siitä, kuinka kehittymättömiä, kuinka syntisiä, kuinka mielestään huonoja ovat, kaikki ovat yhtä lähellä Kristusta, kaikki ovat yhtä lähellä Jumalan salattua valtakuntaa. Ehtona on vain, että ihminen etsii totuutta, että hän asettaa, kuten evankeliumissa sanotaan, Jumalan valtakunnan maallisen elämänsä edelle. Silloin avataan kolkuttajalle portit. Ei leikillä, ei helposti, mutta ihminen ei ole enää tuomittu pimeyteen. Valon Herra on kohtalon voittanut ja joka maanpäällisessä elämässään ihminen on tilaisuudessa astumaan yli taivaan kynnyksen.

IV.

PAAVALIN KIRJEIDEN SALAINEN VIISAUS.

Otsake semmoinen kuin »Paavalin kirjeiden salainen viisaus» ei ole omiansa herättämään mieltymystä kristillisissä veljissämme, sentähden että heidän mielestään kristinuskon koko olemus on siinä, että sillä ei ole mitään salaisia, esoteerisia oppeja, joita vain valituille jaettaisiin, koska se on yksinkertainen, selvä opetus kaikille ihmisille. Se on yksinkertainen usko, joka on hullutusta niille, jotka eivät sitä omista, mutta autuuteen vievä usko niille, jotka sen omistavat. Kristillisellä kirkolla on keskiajasta lähtien ollut tämä selvä kanta. Ja meidän täytyy tunnustaa, että Paavalin työ, hänen Saarnansa, hänen opetuksensa, on antanut aihetta juuri tähän kristilliseen katsantokantaan. Paavalin kokemus oli, kuten olemme koettaneet selvittää, että pelastus, joka ennen maailmassa oli tarjona ainoastaan harvoille valituille, joilla oli erikoiset luonnon taipumukset asketismiin ja itseharjoitteluun, se sama pelastus avautui nyt kaikille ihmisille Jeesuksen Kristuksen elämän ja kuoleman kautta. Tämä oli selvästi Paavalin kanta hänen kirjeissään ja sentähden emme saata ihmetellä, että kristilliset kirkot ovat omaksuneet juuri saman näkökannan. Se

perustuu totuuteen ja tosiseikkoihin, ja kristikunta on niin muodoin oikeassa.

Ja kuitenkin meidän täytyy sanoa, että kristillinen kirkko on väärässä. Sillä jos pelastuksen sanoma olisi ollut avoinna jokaiselle ihmiselle sillä yksinkertaisella tavalla, kuin kristillinen kirkko on pitkin matkaa olettanut ja uskonut, niin eiköhän maailma olisi enemmän viisastunut, eiköhän maailmassa olisi enemmän uskoa, eiköhän olisi ihmisiä enemmän, joista voisi sanoa, että he toden teolla ovat pahasta »pelastuneet»? Syystä voisimme silloin kysyä: miksikä meidän ihmiskuntamme vielä tänäpäivänä suureksi osaksi vaeltaa »pakanuuden pimeydessä»? Pakanain oikeuskäsite vaati kosta ja rangaistusta, kristinuskon syvä ja korkea siveysoppi ei kosta pahaa pahalla, vaan antaa anteeksi. Jos siis kristinuskko todella olisi kulkenut voittajana läpi vuosisatojen, niinkuin kristilliset kirkot otaksuvat, minkätähden silloin kristikunta on käynyt julmia sotia, minkätähden se on piinannut ja vainonut »vääräuskoisia» ja »kerettiläisiä», minkätähden se yhä kantaa korkealla koston ja rangaistuksen miekkaa sekä yhteiskunnallisessa että kansainvälisessä elämässään?

Pelastussanoma oli kaikkia varten. Kristillinen kirkko on sitä mielestään kaikille julistanut. Miksi maailma ei siis ole pelastunut? Onko vika siinä, että olemme väärin käsittäneet itse sanoman? Onko vika siinä, ettemme olekaan kulkeneet, emme Paavalin jäljessä enemmän kuin Jeesuksen Kristuksenkaan?

Siinäpä on vika. Emme ole kristillisessä kirkossamme seuranneet edes Paavalin jälkiä. Paavali laski

perustuksen kirkolle ja kirkonopille. Mutta eivät kristilliset kirkot ole Paavalin lailla ymmärtäneet, mikä se uusi pelastussanoma oli, joka avautui kaikille ihmisille Jeesuksen Kristuksen elämäntyön kautta.

Kun tutkimme historiaa, kun katselemme kristikunnan ensimmäisiä aikoja, jolloin kristinusko ei vielä ollut valtiouuskontona, ensimmäisiä kristittyjä aikoja, huomaamme, että toisella tavalla silloin käsitettiin pelastussanoma ja sen vastaanottaminen uskossa. Nyt väitämme, että usko on ihmisen saavutettavissa ilman muuta. Hän syntyy kristikuntaan, hänet kastetaan Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, hänen kasteenliittonsa uudistetaan rippikoulussa, hän lupaa uskovansa — ja sitten hänellä on kaikki edellytykset, hän on kristitty, hän usko.

Paavalin kannalta tämä on itsepetosta. Ihmiskunta on tänään saman probleemin edessä kuin kristinuskon ensimmäisinä aikoina. Ei usko ole nyt parituhatta vuotta Jeesuksen Kristuksen jälkeen helpommin, yksinkertaisemmin, mitättömämmin saavutettavissa kuin silloin ensimmäisinä kristillisinä aikoina. Usko on nyt aivan saman ponnistuksen takana kuin silloin. Usko on kyllä saavutettavissa ja usko se ihmisen pelastaa. Uskossa hänelle avautuu iankaikkinen elämä. Mutta usko ei ole ihmisellä syntymästään mukana. Usko ei tule hänelle ulkonaisen tempun kautta. Usko on yhtä etäällä nyt, yhtä syvällä, yhtä korkealla kuin ensimmäisenä kristillisenä aikana.

Ensimmäisiltä kristityillä seurakunnilla oli selvä tieto siitä, kuinka tärkeä, vaikea ja monimutkainen asia

usko oli. Kasteen kautta kyllä yksilö otettiin vastaan kristilliseen seurakuntaan ja kasteen avulla edellytettiin, että usko hänessä heräisi, mutta ennenkuin hänet saatettiin kastaa, täytyi hänen käydä läpi valmistus. Hän oli, kuten kirkkohistoriasta muistamme, ensin *katekumeenina*, ja katekumeeniaika kesti ainakin kaksi vuotta. Katekumeenina häntä opetettiin ja opastettiin. Katekumeenina hän sai harjoittaa itsekasvatusta, ja katekumeeniaika kantoi toisenkin nimen: se oli samalla *katharsis*- eli puhdistusaika. Kristilliseen seurakuntaan pyrkijän tuli silloin puhdistaa itseään määrättyllä tavalla, jotta usko hänessä heräisi.

Meillä on Paavalin kirjeissä selviä viittauksia siihen, että oli erilaisia n.s. asteita kristittyjen kesken. Korinttilaiskirjeessä esim. Paavali nimenomaan sanoo, että hän puhuu nyt »täydellisille». Hän ei voisi puhua tavallisille uskovaisille tällaisia asioita, jotka kuuluvat salaiseen viisauteen. Hän antaa ainoastaan rieskaa ja maitoa niille, jotka eivät ole vielä valmistuneet vaikeammin sulatettavaan ruokaan.

Kun kristilliseen seurakuntaan pyrkijä oli ollut aikansa katekumeenina, tuli hänestä uskovainen eli *pistos*. Kaste oli merkki, joka vahvisti hänen liittonsa seurakunnan kanssa. Mutta kun hän oli tätä uskon elämää elänyt, saattoi hänestä tulla täydellinen eli *teleios*. Tämä tietysti riippui hänen omasta personallisesta kehityksestään uskonelämässä, eikä niin ollen voitu määritellä aikaa, milloinkaan se tapahtuisi.

Mutta nämä kolme astetta olivat ainakin olemassa,

ja sanottiin vielä, että *pistos*-tilan saavuttaminen ja uskossa kasvaminen oli jonkinlaista *myesista* eli »vihkimystä». Uskovaksi tuleminen oli kasteen vihkimystä ja uskossa kasvaminen saattoi tapahtua erilaisissa asteissa, niin että puhuttiin uskovaisesta, joka on vain »kastettu» ja semmoisesta, joka on myös »valaistu». Joka tapauksessa tämän uskon eli vihkimysajan loppukohta oli täydellisyyden saavuttaminen eli tuleminen teleiokseksi.

Tämmöiset tiedot meillä on historiallisesti ensimmäisistä kristillisistä seurakunnista. Näitä asioita meidän kristillinen kirkkomme ei ole ymmärtänyt, sillä kun kirkosta tuli valtion liittolainen Konstantinus Suuren hallitessa, kadotti kirkko samalla alkuperäisen henkensä ja voimansa. Sentähden kristillinen kirkko ei ole osannut pelastaa kristikuntaa. Sillä ei ole ollut tarjottavana elämän leipää, ainoastaan kiviä. Se säilytti ainoastaan tuon suuren ihmeellisen tiedon, että kaikille ihmisille avautui uskon elämä. Mutta millä tavalla uskonelämä avautui, millä tavalla yksilön piti siihen valmistua, se kaikki jäi kirkolta unohtuiksi. Sentähden yhä tänäpäivänä vaellamme samassa vanhassa pakanuudessa kuin ennen Kristuksen tuloa.

Ei kuitenkaan enää vallan samassa, sillä viime vuosikymmeninä olemme saaneet uutta valoa kaikkiin näihin asioihin, uutta valaistusta koko uskonkysymykseen suuren ja ihmeellisen teosofisen liikkeen kautta. Saamme kiittää Madame Blavatskyn uhrautuvaa työtä siitä, että silmämme ovat auenneet.

Madame Blavatskya tosin kristikunta vielä pitää

jonkinlaisena pakanana. Eihän Blavatsky ollut kristitty. Hänhän oli buddhalainen eikä välittänyt kristinuskosta mitään. Se on tavallinen arvostelu hänestä. Mutta hän se kuitenkin oli, joka ensimmäisenä avasi meidän silmämme, joka ensimmäisenä toi maailmaan sen tiedon, että usko on yhä saavutettavissa, usko tuossa vanhassa merkityksessä, usko merkityksessä *pistis*. Olemme suomentaneet tuon kreikkalaisen käsitteen sanalla usko — ja miksikä emme käyttäisi suomen kielessä samaa käännoä kuin muissakin Europan kielissä? Kuitenkaan ei kreikkalainen sana *pistis* merkitse »uskoa» sanan jokapäiväisessä merkityksessä. Meidän päivinämme voidaan uskoa määritellä näin: usko on sitä, että ihminen uskoo jonkin asian olevan niin tai niin. Opetetaan esim., että Jumala on kolmiyhteinen. Ken pitää tämän opin totena, hänen sanotaan siihen uskovan. Ja jos uskotava asia käy yli tavallisen järjen, sanotaan kirkkoisä Tertullianuksen tavalla, että usko on sitä ansiokkaampaa. *Credo quia absurdum* — uskon, koska se on järjetöntä . . .

Alkuaan ei usko-käsitteellä ole ollut tämä merkitys. Evankelinen sana *pistis* ei ole tarkoittanut uskoa tämmöisessä pintapuolisessa merkityksessä. Eihän se sitä merkinnyt tavallisessakaan kreikankielessä. Profaanisessa kreikkalaisessa kirjallisuudessa tarkoitettiin *pistis*-sanalla kokemuseräistä, empiiristä tietoa. Sentähden jotkut kreikkalaiset ihmettelivät, että Plato käytti filosofiassaan sanaa *pistis* silloinkin, kun hän puhui ihmisen suhteesta jumalallisiin ideoihin, näkymättömän maailman henkisiin asioihin. Kuinka filo-

sofi ja loogillinen ajattelija Plato — he kysyivät — voi sanoa pistikseksi eli tiedoksi sitä, mikä koskee näkymättömän maailman asioita?

Mutta Plato oli mysterioriedon kannalta oikeassa. Ja me ymmärrämme muutta mutkitta, että kristityt käyttäessään sanaa *pistis* eivät käyttäneet sitä missään alemmassa merkityksessä kuin tavalliset kreikkalaiset filosofit ja kirjailijat. Eivät he käyttäneet sitä tarkoittamaan jonkun opin totena pitämistä, vaan tietysti he sillä tarkoittivat, että ihminen jolla oli *pistis*, oli varmassa elävässä suhteessa jumalallisiin asioihin, että hänellä oli niistä kokemusta. *Pistis* perustui kokemukseen, niinkuin Paavalista näimme, ja se merkitsi, että Paavali silloin oli saavuttanut tiedon. Tämä tieto herätti hänessä uskoa ja elämää, ja *pistis*-sanalla hän kuvasi sitä uskoa, joka syntyy tiedosta eli kokemuksesta.

Niinhän kaikkea tietoa seuraa usko. Jos ymmärrän, että viisi kertaa viisi on kaksikymmentäviisi, kuinka voisin olla siihen uskomatta? Kuitenkin paljas järkipäinen tieto on sitä laatua, että voimme sen kieltääkin, voimme käytännössä menetellä »vastoin parempaa tietoa», kuten sanotaan. Sitä vastoin henkinen tieto ei ole kierrettävissä. Ihminen ei voi asettua ulkopuolelle totuutta, heitellä sitä sinne ja tänne ja menetellä sen kanssa, kuinka hän tahtoo. Kun hänellä on korkeampaa tietoa ja kokemusta henkisistä asioista, täytyy hänen niihin uskoa. Usko tulee itsestään, sillä usko on elämää, ja totuuden kieltäminen olisi hänelle kuolemaa.

Kristillisissä kirkoissa olemme unohtaneet uskon

merkityksen. Puhumme uskosta erikseen elämästä. Valitamme, että ihminen uskoo, mutta ei elä uskonsa mukaan. Tämä perustuu siihen harhaluuloon, että usko voisi olla riippumaton tiedosta, että se voisi perustua muuhun kuin kokemukseen. Kun luemme Paavalin kirjeitä tai toisia Uuden Testamentin kirjoituksia, joissa puhutaan uskosta ja elämästä ja joissa teroitetaan, että nuo asiat ovat yhtä, luulemme niiden olevan eri asioita, koska niitä sanotaan yhdeksi. Paavali puhuu enimmäkseen vain uskosta ja näyttää edellyttävän, että usko tuo mukansa elämän, mutta tämänkin me ymmärrämme, ikäänkuin hän puhuisi eri asioista. Emme ota lukuun, että Uuden Testamentin kirjoitukset pitävät luonnollisena asiana, että lukijat ovat tietoisia siitä, mitä sanalla *pistis* tarkoitetaan. Mutta, kuten sanottu, meidän kirkoltamme ja meidän kristikunnaltamme on uskon käsite unohtunut.

Ensimmäisinä kristillisinä aikoina otettiin seurakuntiin vastaan ja kastettiin semmoisia täysikasvaneita ihmisiä, jotka ensin kaksi vuotta tahtoivat olla katekumeeneina, opetettavina, ja huomiomme kääntyy sentähden kysymykseen: mitä noille katekumeeneille opetettiin ensimmäisenä kristillisellä ajalla?

Muuan kirkkoisä sanoo: »me opetamme kansalle julkisesti *Iesum Christum crucifixum* — Jeesuksen Kristuksen ristiinnaulitun — mutta niille, jotka pyrkivät yhteytemme, me opetamme Logoksesta.» Ensimmäisissä kristillisissä seurakunnissa oli tapana tehdä propaganda- eli herätystyötä »uskottomain» kesken, niiden kesken, joilla ei ollut »uskoa», jotka eivät

olleet kristityitä. Tämä tapahtui seuraavasti. Seurakunta kokoontui aamulla julkiseen kokoukseen, johon saivat tulla pakanat ja uskottomat kuuntelemaan. Ja näillä kristillisillä seurakunnilla oli julkisissa kokouksissaan paljon kuuntelijoita. Apostolit ja heidän lähimmät opetuslapsensa saarnasivat, puhuen sisäisestä tiedostaan rauhallisesti ja vakuuttavasti. Ja mitä heidän saarnansa koski?

Sen piankin ymmärrämme, kun tarkastamme Paavalin kirjeitä. Mistä näet piti kääntää pois ihmisten mielet ja millä tavalla heitä piti valmistaa uskoa vastaanottamaan? Heidän mielensä piti kääntää pois kaikenlaisten henkivaltain, näkymättömän maailman voimain, siis sielullisten, psykologisten voimain palvelemisesta. Paavalin mielestä pakanaus on sitä, että ihmisen mieli ei ole keskittyneenä yhteen ainoaan elämäntarkoitukseen, vaan on kuin rikkirevitty ja palasina, niin että hän itse asiassa palvoo monenlaisia jumalia, monenlaisia psykologisia voimia. Jumalat ja henkivallat, näkymättömät voimat, vaikuttavat ihmisen sieluun. Täällä me kävelemme maan päällä ja teemme työtä ja puuhaamme ja luulemme, että olemme vapaita ja itsenäisiä olentoja, noudattaessamme mielihalujamme ja intohimojamme. Niin ei kuitenkaan ole asianlaita. Kuka tahansa nykyaikainen syvemmin ajatteleva ihminen myöntää, että ihminen ei ole vapaa semmoisessa merkityksessä, päinvastoin hän on sielussaan vaikuttavien salattujen psykologisten voimien vallassa. Ei hän ole oman kohtalonsa herra. Häntä ohjaavat salaperäiset voimat, jotka sielun syvyydestä nousevat hänen tajuntaansa, pa-

kottavat hänen toimimaan milloin niin, milloin näin. Nuo voimat saattavat olla niin alapuolella inhimillistä järkeä, ne saattavat kiihoittaa ihmistä niin elämellisiin tekoihin, että sanomme nyt, niinkuin Paavali sanoi ja niinkuin aina on sanottu, että ihminen on synnille altis. Jos ihminen olisi todella ihminen, hallitsisi hän itsensä järkensä voimalla. Nyt hän ei sitä tee. Sentähden hänestä sanomme: hän on synnille altis. Synti on siinä, että hän ei tiedä olevansa ihminen, ei tiedä, mitä ihminen on, eikä jaksaa olla ihminen, vaan lankee noiden salaperäisten voimien valtaan, jotka näkymättömästä maailmasta päin vaikuttavat hänen sieluunsa. Hän »lankee syntiin».

Me ihmiset olemme tänäpäivänä samanlaisia pakanoita, kuin ihmiset olivat Paavalinkin aikana. Me palvomme erilaisia jumalia. Paavali sanoo tästä korinttilaiskirjeessään: »mitä nyt epäjumalille uhrattujen eläinten syömiseen tulee, niin tiedämme, ettei maailmassa ole yhtään epäjumalaa ja ettei ole mitään muuta Jumalaa kuin yksi. Sillä vaikkapa onkin niitä, joita sanotaan jumaliksi, olipa niitä sitten taivaassa tai maassa, niinkuin niitä on paljon semmoisia jumalia ja herroja, niin on meillä kuitenkin ainoastaan yksi Jumala, Isä.» Me ihmiset me yhä kumarramme noille erilaisille jumalille. Toinen henkimaailman voima kiihoittaa meitä rikkautta etsimään, toinen kunniaa, kolmas nautintoa j.n.e. Ne vaikuttavat näkymättömästi ja salaisesti sieluunne emmekä voi niille mitään, jollemme kasvata itseämme, jollemme kuuntele totuuteen perustuvia opetuksia, jollemme ymmärrä: todellisuudessa on vain yksi Jumala, jota ihmisten kan-

nattaa palvella. Ihmiset eivät ole kutsutut palvelemaan mammonaa, ei ilmvallan haltijoita, jotka kiiohoittavat toiseen tai toiseen syntiin, vaan ainoastaan yhtä Jumalaa, Isää Jumalaa, jonka on ilmoittanut Jeesus Kristus.

Niin opetettiin julkisissa sanoissa. Koetettiin herättää ihmisiä näkemään ja ymmärtämään, että he olivat salaperäisten ja epähenkisten valtain palveluksessa ja että heidän piti niistä luopua vapautuakseen pahasta ja kärsimyksestä, saavuttaakseen iankaikkisen elämän Jumalassa, jonka Jeesus Kristus oli ilmoittanut. Semmoinen oli Paavalin, semmoinen oli ensimmäisen kristillisen seurakunnan saarna ja opetus pakanoille.

Kun sitten pakana eli »uskoton» tuli pyrkijäksi kristilliseen seurakuntaan ja otettiin katekumeeniksi, mitä hänelle silloin opetettiin? Senkin saamme tietää Paavalilta, siihenkin viitataan hänen kirjeissään. Katekumeenille opetettiin sitä, mitä meidänkin aikamme teosofisessa liikkeessä opetetaan, että maailman alusta saakka on ollut olemassa taivaallinen viisaus, josta kaikki profeetat puhuivat ja josta osalliseksi yksilö saattoi tulla. Tämä taivaallinen viisaus oli Pyhä Henki. Saamme ensimmäisiltä gnostikoilta — ne olivat kristillisiä seurakuntia, nuo gnostikot — kuulla, että taivaallinen viisaus, *Sophia*, oli Pyhä Henki ja tämä oli samaa kuin se Jumalan viisaus, *theu sofia*, josta apostoli mainitsee: »vaan me puhumme Jumalan salattuna ollutta viisautta, sitä kätkeytyä, jonka Jumala oli edeltä määrännyt ennen maailman aikoja meidän kirkkaudeksemme ja jota ei ku-

kaan tämän maailman valtijaista ole tuntenut, sillä jos he olisivat sen tunteneet, eivät he olisi kirkkauden Herraa ristiinnaulinneet. Vaan me puhumme, niinkuin on kirjoitettu, siitä, mitä silmä ei ole nähnyt eikä korva kuullut, mikä ei ole ihmisen sydämeen noussut ja minkä Jumala on valmistanut niille, jotka häntä rakastavat. Mutta meille Jumala on sen ilmaissut henkensä kautta, sillä henki tutkii kaikki Jumalan syvydetkin.»

Tuo taivaallinen viisaus, *Sophia*, taivaallinen Pyhä Henki, Logos, jolla nimellä gnostikot myös sitä nimitivät — he sanoivat, että Sophia on Logoksen naisellinen puoli, — tämä sama taivaallinen viisaus, joka ennen pysyi taivaissa ja josta ihminen saattoi tulla osalliseksi vain siten, että hän pyrki ja ponnisti taivaaseen, oli nyt Jeesuksen Kristuksen kautta tullut maailmaan. Jeesus Kristus oli viisauden aivankuin ruumiillistuttanut Pojaksi. Jumalan poikuus oli siinä, että maailman alusta säädetty jumalallinen viisaus täytti Jeesuksen Kristuksen inhimillisen olemuksen kokonaan. Ja sillä tavalla oli Poika tullut maailmaan.

Tätä opetettiin katekumeeneille, jotka tahtoivat valmistua jäseniksi kristilliseen seurakuntaan. He saivat kuulla ja ymmärtää, että samaa taivaallista viisautta oli aina ollut maailmassa. Se oli pyrkinyt ilmi joka uskonnossa, kaikissa mysteριοissa ja salaisissa kouluissa. Nyt se vihdoin oli tullut miltei julki siten, että se oli Poikana syntynyt Jeesuksessa Kristuksessa ja sen kautta avautunut jokaiselle ihmisielulle uskossa.

V.

EFESOLAISKIRJE.

Efesolaiskirjeen suhteen oppineet teologit ovat hie-
man epävarmalla kannalla. He ovat epävarmoja siitä,
onko Paavali sen kirjoittanut; ja jos hän on — niin-
kuin kyllä on mahdollista, — on se luultavasti tapah-
tunut hänen vankeutensa aikana Roomassa. Mutta
ainakin he ovat varmasti olleet huomaavinaan, että
osoite, »Efesolaiskirje», on perästäpäin lisätty. Kelle
kirje on kirjoitettu, on siis historiallisesti katsoen avo-
nainen kysymys.

Tähän kysymykseen tahtoisin vastata, että Paa-
vali ei olekaan, kirjoittaessaan Efesolaiskirjeen, aja-
tellut mitään erikoista maantieteellistä seurakuntaa.
Hän on ajatellut seurakuntaa yleensä, mutta ei seu-
rakuntaa liian yleisessä merkityksessä, vaan sem-
moista seurakuntaa, johon kuuluvat ainoastaan n.s.
uskovaiset eli *pistoi*, *fideles*, »uskolliset». Paavali on
ajatellut tätä »uskollisten» seurakuntaa, joka ei sil-
loin ollut rajoitettuna toiseen tai toiseen paikkakun-
taan, vaan niinsanoaksemme näkymättömästi sulki
piiriinsä kaikki »uskolliset» sekä siellä että täällä.
Efesolaiskirjeen sisältö on nimittäin sitä laatua ja
sillä tavalla sommiteltu, että se silmiinpistävästi on

kirjoitettu niille varsinaisille kristityille eli Kristuksen seuraajille, jotka eivät enää olleet paljaiden n.s. kuuntelijain eli katekumeenein kannalla.

Kuten muistamme, opetettiin pakanoille ja uskotomille *Iesum Christum crucifixum* eli Jeesuksesta, joka ristinpuulla kuoli ihmiskunnan puolesta. Siten koetettiin eksoteerisena opetuksella herättää kansassa kiintymystä ja mieltymystä uuteen uskoon ja Jumalaan, joka rakasti kaikkia ihmisiä. Mutta, kuten sama kirkkoisä Clemens Alexandrinus sanoo, niin pian kuin joku kansasta lähestyi seurakuntaa ja pyysi päästä sen yhteyteen, tuli hänestä katekumeeni. Ja silloin hänelle opetettiin Logoksesta, paljastettiin hänelle eksoteerisen opin esoteerinen salaisuus, että Kristus, joka oli tullut maailmaan ihmisiä pelastamaan ja todistamaan Jumalan rakkaudesta, oli juuri se Logos, joka on meissä, kaikissa ihmisissä. Katekumeeneille teroitettiin, että kaikki pakanalliset jumalat olivat olemassa henkimaailmassa. Niitä ei kristinusko kieltänyt. Ne olivat henkivaltoina olemassa ja vaikuttivat psykologisina voimina ihmisen sielussa. Mutta kaikkien jumalien yläpuolella oli yksi Jumala, Logos, ja se Jumala oli meissä ihmisissä. Hän ainoastaan saattoi pelastaa meidät kaikesta pahasta ja kaikesta synnistä ja kaikista kärsimyksistä.

Katekumeenein piti oppia uskomaan tähän sisäiseen Jumalaan eli Vapahtajaan. Vasta kun he olivat läpikäyneet henkisen uudestisyntymisen, tehneet henkisen kokemuksen samansuuntaisen kuin Paavali Damaskon tiellä, joskaan ei niin voimakkaan, vasta sit-

ten heidät pidettiin sopivina ja valmiina vastaanotettavaksi seurakunnan yhteyteen. Ja silloin se, mikä erotti katekumeenin uskollisesta eli pistoksesta, oli kasteenliitto.

Kaste tapahtui erikoisessa juhlatilaisuudessa. Kastettava tuotiin huoneeseen, joka oli kirkon vieressä. Siinä asetettiin palava kynttilä hänen käteensä. Hän sai ensin kääntyä länteenpäin — tämä ilmansuunta symbolisoi pimeyttä, — ja siinä asennossa hän teki juhlallisen valan luopua perkeleestä, kaikesta pahasta. Sitten hänet kuljetettiin toiseen kohtaan huonetta, ja asetuttuaan kasvot itäänpäin — itä kuvasi auringon nousua ja valoa, — hän luki uskontunnustuksen, jossa lupasi luottaa Jumalaan, Logokseen, ja hänen lähettämäänsä sanansaattajaan Jeesukseen Kristukseen, joka pelasti hänet kaikesta kadotuksesta. Tehtyään tämän juhlallisen valan hän sai astua kirkkoon ja kastettiin, upottamalla kolme kertaa, Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen. Sen jälkeen hänet puettiin valkoiseen vaippaan ja otettiin tervetulleena vastaan uskollisten yhteyteen. Nyt hän oli *pistos, fidelis*, uskollinen. Hän kuului varsinaisten kristittyjen joukkoon ja hänen eteensä avautui uusi elämän ja kehityksen taival. Hänen tuli kulkea sangen pitkä matka, ennenkuin hänestä saattoi kehittyä, niinkuin Paavali esim. Korinttilaiskirjeessään sanoo, täydellinen, *teleios*. Ja samoin kuin kasteen sakramentti oli rajapyykinä kuuntelijain ja uskollisten välillä, samoin ehtoollisen sakramentti oli rajapyykinä uskollisten ja täydellisten välillä. Ainoastaan täydelliset ottivat osaa Herran Pyhään Ehtoolliseen,

jota ei ole sekoitettava ensimmäisten kristittyjen n.s. *agapaoihin* eli rakkauden aterioihin, joihin ottivat yleensä kaikki seurakunnan jäsenet osaa, koska ne symbolisoivat kaikkien yhteyttä. Ehtoollinen oli pyhä mysterio, johon eivät kaikki päässeet.

Kääntäkäämme nyt huomiomme niihin uusiin opetuksiin, joita annettiin kasteen kautta vahvistetuille uskollisille kristityille. Efesolaiskirjeestä saamme niistä selvää, jos osaamme sitä lukea.

Ensimmäinen asia, mikä opetettiin uskovaiselle ja mikä selvisi hänelle hänen heräilyssä saamansa kokemuksen valossa, koski hänen omaa ikuista suhdettaan Jumalaan eli toisin sanoen sitä oppia, jota nimitämme predestinatsiooniksi eli ennakkomääräykseksi, armovalinnaksi ja josta Paavali kirjoittaa Efesolaiskirjeen ensimmäisessä luvussa. Tiedämmehän, mihin väärinkäsityksiin tämä Paavalin esittämä predestinasioni-oppi on antanut aihetta. Reformeerattu kirkko on käsittänyt predestinasioni-opin sillä tavalla, että muutamat kristityt ovat maailman alusta saakka Jumalan määräämät iankaikkiseen iloon ja autuuteen, jota vastoin toiset maailman alusta saakka ovat määrättyt iankaikkiseen kadotukseen. Reformeeratulla kirkolla on epäilemättä kummallinen käsitys Jumalasta. Sen oppi-isä niin sanoaksemme oli kuuluisa kirkkoisä Augustinus, joka tarkemmin valaistessaan predestinasioni-opin eri puolia pienenä rohkaisevana yksityiskohtana mainitsee, kuinka helvetin jossakin porstuassa lattia on laskettu seitsemän ä yhdeksän tuumaa pitkien kastamattomien lasten sieluilla, jotka siellä kärsivät

iankaikkisesti. Ja Augustinuksesta lähtien on ollut suuriakin teologeja, jotka ovat pitäneet mahdollisina tällaisia järjettömyyksiä, mikä selvästi todistaa, kuinka salaperäinen ja esoteerinen itseasiassa Paa-valin predestinatsioni-oppi on.

Luetaanpa muutamia säkeitä Efesolaiskirjeestä: »Ylistetty olkoon Jumala ja Herramme Jeesuksen Kristuksen Isä, joka on siunannut meitä kaikella hengellisellä siunauksella taivaallisissa, Kristuksessa, niinkuin hän ennen maailman perustamista oli hänessä valinnut meidät, että olisimme pyhät ja nuhteettomat hänen edessään, rakkaudessaan edeltäpäin määräten, että meidät oli otettava hänen tapiksensa Jeesuksen Kristuksen kautta, hänen oman tahtonsa mielisuosion mukaan, sen armonsa kirkkauden kiitokseksi, minkä hän on lahjoittanut meille siinä rakastetussa, jossa meillä on lunastus hänen verensä kautta, syntein anteeksisaaminen, hänen armonsa rikkauden mukaan, jonka hän on runsaasti antanut meille kaikellaiseksi viisaudeksi ja ymmärrykseksi, kun teki meille tiettäväksi sen tahtonsa salaisuuden, että hän, päätöksensä mukaan, jonka hän oli nähnyt hyväksi itsessään tehdä siitä järjestelystä, minkä hän aikain täytyessä oli panna toimeen; yhdistääkseen Kristuksessa kaikki, jotka ovat taivaissa ja maan päällä. Hänessä me myös olemme saaneet perintöosan, ollen siihen edeltäpäin määrättyt hänen aivoituksensa mukaan, hänen, joka tekee kaikki oman tahtonsa neuvon mukaan, että me olisimme hänen kirkkautensa kiitokseksi, me, jotka jo edeltä olemme panneet toivom-

me Kristukseen; hänessä on teihinkin, sittenkun olitte kuulleet totuuden sanan, pelastukseenne evankeliumin, hänessä on teihinkin, uskoviksi tultuanne, pantu luvatus Pyhän Hengen sinetti» j.n.e.

Nämä sanat eksoteerisesti luettuina tuntuvat todella sisältävän reformeeratun kirkon kaltaista oppia. Pitäkäämme sentähden mielessä, että kirje on kirjoitettu uskollisille, *pistoille*. Ainoastaan ne käsittivät, mistä Paavali tässä puhui. Sillä Paavali puhui niille, jotka olivat kokeneet, jotka tiesivät, jotka näkivät. Heille hän puhui rohkaisunkieltä. Hän otti osaa heidän kiitollisuuteensa ja löysi sanat siihen ylistykseen, joka lauloi laulunsa jokaisen uskollisen sydämessä. Paavalin sanat eivät ole mitään oppisanoja, joita on analysoitava alemmalla järjellä ja joista sitten päätetään, minkälainen käsitys Paavallilla oli Jumalan armosta ja vanhurskaudesta, vaan ne ovat sydämen kylläisyydestä lähtenyttä kiitosvirttä, ja niitä ymmärtää ainoastaan se, joka on kokenut ja näkee samaa, minkä Paavalikin näki ja jota näkemystä hän tässä tarkoittaa.

Se näkemys, jonka oletettiin olevan uskollisilla, oli, kuten tiedämme, se, että ihminen herätessään henkisesti huomasi olevansa Jumalan Pojan yhteydessä ja itsekin olevansa Jumalan Poika. Hän näki tämän, hän tunsi ja tiesi olevansa Kristuksen yhteydessä Isästä Jumalasta lähtenyt. Ja sama kuin silloin, on katekumeenin kokemus tänäkin päivänä. Kun totuudenetsijä herää Isän Jumalan tuntoon, täyttää hänet äärettömän suuri riemu. Hänen mielestään on käsittämätöntä, että hänet on tämmöiseen korkeaan koh-

taloon kutsuttu, hänet, joka on ollut pieni, mitätön, syntinen ihminen, hänet, joka on vaeltanut mitä suurimmassa tietämättömyyden pimeydessä. Hänetkö nyt on koroitettu tämmöiseen ihmeelliseen taivaalliseen kunniaan! Hän ei voi muuta kuin kiittää ja ylistää. Hän ei voi muuta ajatella, kuin että se on armon osoitus Jumalan puolelta, ja hän samalla tuntee, että Jumala on maailman alusta saakka hänet tähän määrännyt.

Emme siis saa tehdä mitään oppipäätelmiä Paavalin sanoista. Meidän täytyy vain ymmärtää, että Paavali on kuvannut niiden tunnelmaa, jotka henkisesti heräävät.

Sittenkun he olivat läpikäyneet herämyksensä ja kasteenliitossa tehneet lupauksensa ja sen jälkeen alkaneet uutta elämää, sitten he uskollisina saivat selityksen näkemykseensä. He saivat selityksen siihen predestinatsioniin, joka oli heille kokemusta.

Ja mikä se selitys oli? Se kyllä ei ole Paavalin kirjeessä mainittu, koska sitä kristillisissä seurakunnissa opetettiin salaisena oppina. Mutta opetus, mikä annettiin uskoville, oli, että samalla tavalla kuin hän, uskollinen, tiesi ja tunsikin olevansa edeltäpäin määrätty ja kutsuttu tähän ihmeelliseen autuuteen ja onneen — niin, Jumala oli suorastaan sitä varten luonut maailman! — samalla tavalla hänen piti tietää, että jokainen ihminen oli edeltäkäsikin autuuteen määrätty. Ei ollut sitä ihmisyksilöä, joka ei ollut määrätty edeltäkäsikin, predestinoitu iankaikkiseen elämään. Mutta oli paljon ihmisiä, jotka eivät saavuttaneet tätä ihmeellistä näkemystä, tätä suuremmoista tietoa.

Kuinka kävi heidän, jotka kuolivat tietämättömyydessä, jotka eivät maan päällä liittyneet kristillisten seurakuntain yhteyteen? Kuinka kävi kaikkien niiden, jotka satoja ja tuhansia ja miljoonia vuosia ennen olivat eläneet maan päällä tietämättä siitä, että Jumala oli vapahtajana heissä läsnä?

Tähän kysymykseen annettiin seuraava vastaus: Ne ihmissielut, jotka eivät tässä elämässä tulleet uskollisiksi eivätkä edes katekumeeneiksi eivätkä edes kristityiksi sanan laajimmassa merkityksessä, ne ihmissielut olivat tilaisuudessa kokea sitä asiaa toisella kertaa, kun syntyivät uudestaan maan päälle. Jälleensyntyminen ei ollut sinään mikään salainen tai käsittämätön oppi ensimmäisen ajan kristityille enemmänkuin pakanoillekaan, sentähden että reinkarnationia opetettiin yleensä silloisessa maailmassa. Kreikkalaiset puhuivat jälleensyntymisestä, ainakin oli filosofisia kouluja, jotka sitä esittivät. Itämailla se oli aina ollut tunnettu oppi ja tieto siitä oli levinnyt Palestinaanakin. Kaikkialla oli ihmisiä, jotka sitä pitivät totena. Ei se ollut kristityille outo ajatus. Se sai vain uuden valaistuksen kristityille uskoville, kun he näkivät olevansa predestinoidut, olevansa eläviä osia Logoksen eli Kristuksen ruumiissa maailman alusta saakka. Ja heille sentähden selitettiin esoteerisena oppina, että jälleensyntyminen oli sitä varten, että ihmissielu asetettaisiin uudestaan ja uudestaan tilaisuuteen kokea sitä, mitä se ennen ei ollut voinut tai tahtonut kokea. Tilaisuutta ei otettu pois yhdeltäkään ihmiseltä, vaikka ihminen kauvan, kauvan rakasti pimeyttä enemmän kuin valoa, sillä jokainen

ihmissielu oli ennakolta määrätty samaan suhteeseen Jumalaan. Ne ihmiset, jotka eivät tietäneet valosta, eivät tietäneet Jumalan rakkaudesta, eivät tietäneet siitä pelastuksesta, joka tarjottiin heille Jeesuksessa Kristuksessa, he vaelsivat ulkonaisessa pimeydessä, he elivät ja kuolivat kadotuksen tilassa, jossa oli itku ja hammastenkirstytys. Mutta elämä itse jälleensyntymisen kautta tarjosi heille uudestaan tilaisuuden nousta pimeydestä valoon. Uudestaan se kysyi heiltä: onko teissä nyt syntynyt halu totuuteen, tahdotteko nyt oppia rakastamaan hyvää, tahdotteko nyt lähestyä Jumalaa, tahdotteko vihdoin oppia tietämään, minkätähden olette ihmisiksi syntyneet ja mikä tulevaisuus on teille määrätty? Tämä oli predestinatsioni-opin salainen sisältö.

Mutta uskollisille eli uskoville opetettiin vielä muuta. Heille opetettiin semmoista, josta Paavali kirjoittaa Efesolaiskirjeen 3 ja 4 luvussa. Kuulkaamme, mitä hän sanoo: »Minulle, kaikista pyhistä halvimmalle, on annettu tämä armo julistaa pakanoille evankeliumia Kristuksen tutkimattomasta rikkaudesta ja saattaa kaikille ilmeiseksi, mitä on sen salaisuuden hoitaminen, joka ikuisista ajoista asti on ollut kätkeytyneenä Jumalassa, kaiken Luojaassa, että Jumalan moninainen viisaus seurakunnan kautta nyt tulisi taivaisten hallitusten ja valtain tietoon, sen iankaikkisen aivoituksen mukaan, jonka hän pani toimeen Kristuksessa Jeesuksessa, meidän Herrassamme, jossa meillä on rohkeutta ja turvallinen pääsy Jumalan tykö, uskon kautta häneen.»

Ymmärtääksemme, mitä tässä uskollisille opetet-

tiin, tulee meidän kiinnittää huomiomme sanoihin: »Että Jumalan moninainen viisaus seurakunnan kautta nyt tulisi taivaisten hallitusten ja valtain tietoon». Jeesuksen Kristuksen Uhassa ilmestymisen kautta on aika muuttunut ja uusi liitto on muodostunut ihmiskunnan ja Jumalan välillä. Niinkauan kun Jumalan Poika vielä pysyi ihmiskunnan ulkopuolella, niinkauan henkivallat, taivaalliset hierarkiat, enkeli-vallat opettivat ihmisiä. Silloin ihmisen täytyi astua ulos päivätajunnastaan näkymättömässä sieluruumiissaan voidakseen ottaa vastaan opetusta henkimaailman viisailta olennoilta. Mutta sen perästä kun Jeesus Kristus toi henkisenä voimana ja todellisuutena korkeimman saavutettavan viisauden alas maan päälle, sen perästä on annettu ihmisten käsiin herättää ja ottaa vastaan itsessään tämä uusi elämä, tämä viisaus, ja opettaa vuorostaan salaisia maailmoita, henkimaailmoita, jumalia ja enkeleitä. »Sillä minulle on annettu kaikki valta maan päällä ja taivaissa», sanoo Kristus. Se merkitsee, että nyt on ihmiselle, kun hän kerran kykenee ottamaan vastaan Jumalan Pojan päivätajunnassaan, tässä ruumiissaan ollen, annettu valta maan päällä ja taivaissa. Nyt on hänet kutsuttu opettamaan taivaallisia valtoja ja hallituksia, sillä täällä maan päällä hän on nyt ensimmäinen, joka ymmärtää ja ottaa vastaan uuden liiton Jumalan kanssa.

Paavali sanoo Efesolaiskirjeen toisessa luvussa näin: »Niinpä Jumala on eläviksi tehnyt teidät, jotka olitte kuolleet rikoksiinne ja synteihinne, joissa te ennen vaelsitte tämän maailman menon mukaan,

ilmavallan hallitsijan, sen hengen mukaan, joka nyt tekee työtään epäuskon lapsissa, joiden joukossa mekin kaikki ennen vaelsimme lihamme himoissa, noudattaen lihan ja ajatuksen mielitekoja, ja olimme luonnostamme vihan lapsia niinkuin muutkin; niinpä on Jumala, joka on laupeudestaan rikas, suuren rakkautensa tähden, jolla hän on meitä rakastanut, tehnyt meidät, jotka olimme kuolleet rikoksiimme, eläviksi Kristuksen kanssa — armosta te olette pelastetut — ja yhdessä hänen kanssaan herättänyt ja yhdessä hänen kanssaan asettanut meidät taivaalliseen oloon Kristuksessa Jeesuksessa, osoittaakseen tulevina maailman aikoina armonsa ylenpalttista runsautta hyvydessään meitä kohtaan Kristuksessa Jeesuksessa.»

Paavali kirjoittaa nimenomaan: ennenkuin olitte uskovia, ennenkuin olitte läpikäyneet sen heräämyksen, jota kaste symbolisoi, »elitte ja vaelsitte tämän maailman menon mukaan, ilmavallan hallitsijan, sen hengen mukaan, joka nyt tekee työtä epäuskon lapsissa». Paavali näillä sanoilla kuvaa sitä tilaa, joka vallitsi maan päällä silloin ja joka suureksi osaksi vallitsee maan päällä vielä nytkin. Ja se tila on, että tämän maailman kaikkea elämää ja kaikkia oloja hallitsee se, jota Paavali nimittää »ilmavallan hallitsijaksi». Ne henkivallat, joita Paavali yhdellä sanalla nimittää ilmavallan hallitsijaksi, johtavat elämää maan päällä ja inspiroivat ihmisiä; ne muodostavat maapallomme alemman personallisen minän eli hengen, joka on symbolisoituna ja edustettuna jokaisessa ihmisessä hänen alemmassa personallisessa minässään. Tämä

itsekkyyteen inspiroiva henki hallitsi miltei auttamattomasti ulkonaisissa oloissa maan päällä siihen saakka, kunnes Jumalan Poika ilmestyi lihassa ja yhtyi maapallon henkeen, niin että maapallomme sai korkeamman minän samalla tavalla kuin me ihmiset miljoonia vuosia ennemmin olimme saaneet korkeamman minän. Niin kauan kuin maapallomme oli ilman korkeampaa minää, ja niin kauan kuin sitä hallitsi ainoastaan alempi personallinen, viisas mutta itsekäs minä, niin kauan oli ihmisille mahdotonta tuoda omaa korkeampaa minäänsä täydellisesti päivätajuntaan. Korkein elämä, jota ihmiset saattoivat ennen elää, alkoi ja jatkui pitkän puhdistumisen perästä henkiolentoina henkimaailmassa. Mutta Jeesuksen Kristuksen ilmestymisen jälkeen, jota ilmestystä Buddha ja muut profeetat olivat valmistaneet, on meidän kiertotähtemme ilmapiirissä eli aurassa toisia voimia vaikuttamassa, niin että me ihmiset saatamme vedota sisäiseen jumalaamme, korkeampaan minäämme, joka Jumalan Pojassa on edeltäkäs määrättyä iankaikkiseen autuuteen ja yhteyteen Jumalan kanssa, ja silloin saamme tuon sisimmän itsemme Jumalan Poikana päivätajuntaamme, jolloin Jumalan valtakunta astuu meissä ja meidän kauttamme alas maan päälle.

Ajat ovat siis suuresti muuttuneet, niinkuin Paavali sanoo. Mutta tietysti sama työ on vielä edessä jokaisella ihmisellä. Vaikka mahdollisuudet ovat suuremmat nyt, täytyy jokaisen kuitenkin yksilönä omain ponnistustensa kautta päästä yhteyteen Jumalan Pojan kanssa. Ja kaikki ihmiset, jotka eivät ole yhtey-

dessä Kristuksen kanssa, ovat, niinkuin Paavali satuvalla ja kuvaavalla nimityksellä sanoo, »vihan lapsia». Voisimme nimittää niitä toisellakin sanalla, joka on yhtä kuvaava ja meille tänä päivänä käsitettävämpi. Se on vanha itämaalainen sana, mutta teosofinen liike on tehnyt sen tunnetuksi ympäri maailman. Sitä käyttämällä sanoisimme: kaikki ihmiset, jotka eivät tunne olevansa Jumalan poikia, ovat *karman* lapsia ja palvelevat vielä *karmaa*, sitä oikeuden, syysuhteen, tasapainon salaperäistä lakia, joka valitsee kaikessa ilmenneessä elämässä. Niinkauvan kuin ihminen ei tunne olevansa Jumalan Poika, niinkauvan kuin hän on »vihan lapsi», niinkauvan hänellä on omassa sielussaan se tunnusmerkki, että hän vaistomaisesti uskoo juuri *karmaan*. Mitä se merkitsee? Se merkitsee, että kun hänet pannaan lujalle, hän elämän käytännössä uskoo, ei anteeksiantoon, ei rakkauteen, vaan oikeuteen. Hän vaatii ja tahtoo, että oikeutta pitää olla ja oikeutta pitää tapahtua. Ja oikeutta tapahtuu, ehdotonta oikeutta. Kukaan ei pääse tekojensa seurauksista, jokaisesta sanasta pannaan ihminen tilille, jokaisesta ajatuksesta saa ihminen vastata.

Olemme vielä siinä tilassa melkein kaikki ihmiset, harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, ettemme jaksaa uskoa rakkauteen tai anteeksiantoon. Emme jaksaa uskoa muuhun kuin oikeuteen. Kun vääryyttä tapahtuu, kun pahaa tehdään, vaatii sisimpämme, että vääryys rangaistaan, että pahasta tulee kosto elämän puolelta. Me vaadimme tätä. Me olemme karman

lapsia. Karman käsite on korkein mitä yleensä voimme käsittää, ja sentähden on yhä suuresta merkityksestä, että karmaa saarnataan ja opetetaan. Ihmiset hapuilevat pimeässä. He luulevat olevansa vapaat. He tuntevat oikeuden lain vaatimuksen oikeastaan siinä, että he itse vaativat toisilta oikeutta. »Toinen on ollut paha meitä kohtaan. Hänelle pitää näyttää, että hän on ollut paha ja että me olemme saaneet kärsiä vääryyttä.» Sillä tavalla uudestisyntymättömät ihmiset ajattelevat. He ovat karman lapsia. He ovat alttiit palvelemaan itsekkyyttä. He ovat alttiit palvelemaan tämän ilmapallan hallitsijoita. He ovat alttiit palvelemaan alemman minän himoja ja haluja, ja sentähden on terveellistä, että heille opetetaan karman lakia, että heitä opetetaan ymmärtämään, että jokaisesta ajatuksesta, sanasta ja teosta tulee kunkin vastata, vastata itse elämän edessä ilman pienintäkään armoa, mutta myös ilman pienintäkään vääryyttä.

Mutta ne uskolliset, *pistoi*, jotka ovat saaneet nähdä, mihin Jumala on edeltäkäs in ihmisiä kutsunut, he luopuvat oikeudesta, luopuvat kostosta, luopuvat vihasta. He tuntevat rakkautta, anteeksiantoa. Heidän sydämensä muuttuu niinkuin Paavali sanoo: »Mutta näin te olette Kristuksesta kuulleet ja Hänessä opetusta saaneet, niinkuin totuus on Jeesuksessa: että teidän tulee panna pois vanha ihmisenne, jonka mukaan ennen vaelsitte ja joka turmelee itsensä petollisia himojansa seuraten ja uudistua aina teidän mielenne hengessä ja pukeutua uuteen ihmiseen, joka Jumalan mukaan on luotu totuuden vanhurskauteen

ja pyhyyteen. Pankaat sentähden pois valhe ja puhukaat totta, kukin lähimäisensä kanssa, sillä me olemme toinen toisemme jäseniä. »Vihastuessanne älkää syntiä tehkö.» Älkää antako auringon laskea teidän vihastuksenne yli; ja älkää antako perkeleelle jalsijaa.»

Tässä uskovain elämässä, josta Paavali puhuu, tulevat todellisuuksina esiin Jeesuksen käskyt. Kun Jeesus Kristus esim. sanoo: älä vihastu, niin se merkitsee, että uskovan sydän on oleva niin täynnä rakkautta, että se ei mistään loukkaannu, ei mistään pahastu, ei mistään kiivastu. Ja jos sattuisitte, sanoo Paavali, vihastumaan, — tietysti ei ole kysymys vihastumisesta mistään halpamaisesta syystä, vaan vihastumisesta sentähden, että vääryyttä tehdään, että kovia ja sydämettämiä ollaan, että valhetta puhutaan — jos sentakia sattuisitte vihastumaan, koska olette heikkoja, niin älkää antako auringon laskea teidän vihastuksenne yli.

Uskolliset, pistoi, jotka elivät tätä uutta elämää, he sillä elämällään opettivat taivaallisia valtoja ja hallituksia. Taivaisia valtoja ja hallituksia ei käy opettaminen sanoilla. Ihminen, joka elää maan päällä, elää kyllä samalla kertaa henkimaailmassa sieluruumiissaan ja hänen puheensakin tässä näkyväisessä maailmassa kuuluu näkymättömän maailman alemmille alueille, johon sitä kokoontuu kuuntelemaan vainajia ja luonnon henkiä ja muita alemmanlaatuisia olentoja. Mutta taivaisiin hänen äänensä ei kuulu. Taivaissa näkyy hänen ajatuksensa, hänen sielullinen ulkomuotonsa, hänen oma itsensä semmoi-

sena kuin hän todellisuudessa on. Kun ihminen uskovaisena on kutsuttu saarnaamaan taivasten hallitsijoille ja valloille, kutsuttu heitä opettamaan, niin tämä opetus ja tämä saarna on tapahtuva hänen ajatuksissaan ja hänen elämässään, joka lyö leimansa sieluruumiiseen. Siellä hän opettaa ja puhuu ainoastaan sen kautta, mitä hän on. Sentähden on taivaan kannalta katsoen ihmiselle tärkeämpää, mitä hän on, kuin mitä hän tekee. Henkisesti katsoen ihminen tekee sitä, mitä hän on. Hänen työnsä näkymättömässä maailmassa on siinä, että hän on.

Kristityille uskoville paljastettiin tämä salaisuus. Heille opetettiin: Nyt te olette tulleet uskollisiksi, *fideles, pistoi*, nyt teidän työenne alkaa myöskin henkimaailmassa. Nyt teidän tulee opettaa myöskin taivaallisia valtoja ja hallitsijoita, sillä ainoastaan teidän kauttanne he voivat päästä tietoon uudesta liitosta. Ja se opetus, se tapahtuu teidän elämänne kautta, teidän olemisenne kautta.

Ja kun uskolliset tämän ymmärsivät, silloin he ymmärsivät olevansa todella mukana suuressa työssä. He olivat rakentamassa Kristuksen ruumista, niinkuin Paavali sanoo Efesolaiskirjeessä: »Ja Hän antoi meille muutamat apostoleiksi, toiset profeetoiksi, toiset evankelistoiksi, toiset paimeniksi ja opettajiksi, tehdäkseen pyhät täysin valmiiksi palvelijan työhön, Kristuksen ruumiin rakentamiseen, siksi kunnes me kaikki pääsemme yhteyteen uskossa ja Jumalan Pojan tuntemisessa, täyteen miehuuteen, Kristuksen täydennyksen täys-ikäisyyteen, ettemme enää olisi alaikäisiä, joita keikutellaan ja viskellään kaikissa

opintuulissa ja ihmisten arpapelissä ja meitä eksyttävissä kavalain vehkeissä, vaan että me totuudessa pysyen rakkaudessa kaikin tavoin kasvaisimme häneen, joka on pää, Kristus, josta koko ruumis yhteenliitettynä ja koossa pysyen jokaisen jäsenensä avulla, kasvaa rakennukseksensa rakkaudessa sen voiman määrän mukaan, mikä kullakin osalla on.»

Siihen työhön kutsuttiin kaikkia uskollisia. Ja se työ oli yhteydessä ehtoollisen sakramentin kanssa. Sentähden kaikkia uskollisia valmistettiin ottamaan vastaan ehtoollisen sakramentti, jotta heistä sitten tulisi täydellisiä.

VI.

EHTOOLLISEN SAKRAMENTTI.

Kun ensimmäisissä kristillisissä seurakunnissa katekumeeneista kasteenliiton kautta tuli uskovia, *pistoi*, oli heidän vastaisessa kasvatuksessaan kaikista tärkein se, että heidän nyt tuli elämässään pyrkiä saavuttamaan määrättyjä henkisiä ominaisuuksia, semmoista sieluntilaa, joka oikeuttaisi heidät nousemaan »uskovien» asteesta »täydellisten» asteeseen. Sillä niinkuin heistä, oltuaan katekumeeneja, oli tullut uskollisia eli uskovaisia sen kautta, että he harjoituksensa ja itsekasvatuksensa nojalla olivat kokeneet sisäistä henkistä heräymystä eli uudestisyntymistä, niin heidän nyt taasen piti täydellisyyteen pyrkisensä voittaa jotain käytännöllisessä elämässä, ja sen tähden sanottiin, että uskovaisille opetettiin Isämeidän rukousta.

Heille opetettiin ja heiltä odotettiin, että osaisivat toteuttaa elämässään Isämeidän rukousta. Heille selitettiin Isämeidän rukouksen salainen eli käytännöllinen merkitys, merkitys, mikä sillä oli uskovaiden elämässä. Heidän piti aamuisin sitä miettiä ja iltaisinkin kolme kertaa rukoilla Isämeidän rukousta. Ja heille sanottiin: teidän täytyy toteuttaa Isämeidän

rukous itsessänne, teidän koko elämänne ja käytökseenne on oleva tämän rukouksen hengessä ja sen mukaista.¹⁾

Rukouksen ensimmäinen lause kuului: »Isä meidän, joka olet taivaissa, pyhitetty olkoon Sinun nimesi». Tällä tarkoitettiin, että uskovaisten tuli mielessään, sielussaan ja jokapäiväisessä elämässään tunnustaa Jumala Isäksi. Tänäpäivänä voimme kyllä kristikunnassa sanoa: uskomme Isään, uskomme olevamme Jumalan lapsia, niin että Isä Jumala meitä rakastaa, pitää meistä huolta, ajattelee meidän parastamme, asettaa meille elämässä kaikki hyvin j.n.e. Käsitämme asiaa hieman sentimentaalisesti. Ensimmäisellä kristillisellä ajalla tuli uskovaisten oppia käsittämään asia niin sanoaksemme tieteellisesti. Heidän tuli muistaa, että olivat Jumalan poikia, osallisia Kristuksessa, työntekijöitä Logoksen ruumiissa. Heidän piti elämässään toteuttaa Apostoli Paavalin sana: »nyt minä elän, vaan en minä, vaan Kristus elää minussa». Heidän täytyi oppia elämään Kristus-elämää. Heidän täytyi unohtaa itsensä, heidän täytyi luopua itsestään, he eivät enään saaneet muistaa olevansa persoonallisia olentoja, joilla oli toisen tai toisen niminen maallinen isä, vaan heidän täytyi tottua ajattelemaan ja tuntemaan, että »yksi oli heidän Isänsä, Jumala taivaissa».

Sentähden he rukoilivat toisessa rukouksessa:

¹⁾ Koska näitä asioita on yksityiskohtaisesti esitetty kirjassa »Jeesuksen salakoulu», johon lukijaa viitataan, mainitaan ne tässä vain lyhyesti.

»tulkoon Sinun valtakuntasi ja tapahtukoon Sinun tahtosi niin maan päällä kuin taivaissa». Se oli Isän valtakunta. Mutta Isän valtakunnassa oli Poika, ja kukaan muu ei voinut olla Isän valtakunnassa kuin Kristus eli Poika. Jumalan valtakuntaa nimitetään meidän päivinämmme myös valkoiseksi veljeskunnaksi, ja siitähän tiedämme, että valkoinen veli on ainoastaan se ihminen, jossa Kristus on elävä. Sentähden uskovien joka päivä tuli muistaa ja rukoilla, että Jumalan valtakunta lähestyisi ja että Jumalan tahto, joka tietysti tapahtui Jumalan valtakunnassa, valkoisen veljeskunnan keskellä, tapahtuisi myöskin maan päällä, toisin sanoen, että Jumalan tahto, joka teki itsensä tietäväksi heidän omassa Kristus-tajunnassaan, toteutuisi myöskin heidän persoonallisessa elämässään. Vanha persoonallinen elämä oli heille niin kuin kaikille ihmisille tuttu, mutta uusi elämä, jota uskovaisten tuli elää, ei ollut enään vanhaa persoonallista elämää, vaan elämää Kristuksessa, jota ohjasi Jumalan tahto. Sentähden se oli aina uutta, outoa, ikäänkuin ihmeellistä seikkailua. Jokaisella päivällä oli oma huolensa ja omat tehtävänsä. Jokainen päivä oli kuin uusi olemassaolo, sillä kristityn tuli elää iankaikkisessa nykyisyydessä, koska Kristus on ajan tuolla puolella ja Jumalan valtakunta on poissa ajasta ja maailmasta ulkona. Se on maailmassa ja se on ajassa, mutta itse se ei kuulu aikaan ja paikkaan, vaan on kotoisin iankaikkisuudesta ja avaruuksien äärettömyydestä.

Kolmanneksi uskovaiset saivat rukoilla: »anna meille tänäpäivänä meidän jokapäiväinen yliaistillinen

leipämme». Nykyään rukoilemme »jokapäiväistä leipää», mutta jos vähääkään ajattelemme, on semmoinen rukous tavallaan Jumalan pilkkaa, koska Jumala selvästi on näyttänyt meille tien, millä tavalla jokapäiväinen fyysillinen leipä on saatava. Se on saatava työllä. Sentähden olisi väärin rukoilla Jumalaa, että hän jollain ihmeellisellä tavalla antaisi meille meidän jokapäiväisen leipämme, ja se olisi, niinkuin Jeesus sanoo, turhaakin, koska Jumala tietää yhtä hyvin kuin mekin, että tarvitsemme leipää tullaksemme toimeen tässä maailmassa.

Vanhat kristityt ajattelivatkin ylifyysillistä leipää, niinkuin Versio Vulgatassa sanotaan: *Panem supra-substantialem*. Ja mikä on yliaineellinen, yliaistillinen leipä? Se on henkemme ravinto eli toisin sanoen kaikki ne kokemukset, kärsimykset ja ilot, jotka muistuttavat meille, että olemme Jumalan poikia ja »Kristuksen kanssaperillisiä». Sentähden vanhat uskavaiset rukoilivat: »anna meille joka päivä sitä yliaineellista ravintoa, jota henkemme kaipaa, jottei se nukkuisi tai kuolisi pois, vaan aina pysyisi elävänä ja muistaisi ketä me olemme». Tärkeätä oli heille, jotka kerran olivat antautuneet elämään Kristus-elämää, ettei yksikään päivä eikä yksikään hetki mennyt hukkaan, vaan että he aina rukoillen ja valvoen muistivat, mitä varten elivät ja olivat olemassa.

Seuraava rukous kuului: »Ja anna meille meidän velkamme anteeksi, niinkuin mekin annamme velallisillemme». Tämä rukous käsitetään nykyään niin, että kristittyjen pitää pyytää ja saada Jumalalta anteeksi rikkomuksiaan, syntejään ja pahoja teko-

jaan. Ensi aikojen kristityt eivät semmoista ajatelleetkaan, koska tiesivät, että elämässä vallitsi karmen laki, synn ja seurauksen laki, joka teki mahdottomaksi ihmisille paeta tekojensa tai ajatustensa seurauksia. Mitä olisi merkinnyt anteeksipyyntö, kun kuitenkin »jokainen sai niittää mitä hän oli kylvänyt»? Eihän Jumala silloin mitään voinut anteeksi antaa eikä hän tahtonutkaan, koska Paavalikin sanoi, ettei »Jumala antanut itseään pilkata». Mikä ei nyt ihmistä kohdannut, odotti häntä uuden ruumistuksen portilla, uuden elämän alkaessa. Mitä siis Jumalalta, Isältä, anteeksi pyydettiin?

Jotta tämän ymmärtäisimme, täytyy meidän kohdistaa huomiomme toiseen lauseeseen: »niinkuin mekin annamme anteeksi velallisillemme». Meidän omaa anteeksiantoamme, sitä nykyisessä kristinuskossa sangen vähän opetetaan ja teroitetaan mieliin. Päinvastoin on kristikunnassamme tarkoin järjestettyjä »oikeuslaitoksia», jotka varta vasten pitävät huolen siitä, että meidän ei tarvitse antaa anteeksi mitään, mitä meitä vastaan on rikottu. Nykyisessä kristikunnassa pidettäisiin semmoista ihmistä typeränä, joka antaisi »mitä tahansa» anteeksi. Mutta alkuaikojen uskovaiset kristityt saivat erikoisesti totuttaa itseään siihen, että antaisivat velallisilleen anteeksi, sillä jos eivät he antaneet anteeksi niille, jotka heitä vastaan rikkoiivat, kuinka he silloin saattoivat ajatella, että Isä antaisi anteeksi heille, mitä he Isää vastaan olivat rikkoneet? Millä tavalla he sitten rikkoiivat Isää vastaan? Emmehän saata kuvitellakaan semmoista Jumalaa, joka loukkaantuisi mistään, mitä ihminen

tekee. Mikä Jumala hän olisi, jos hän antaisi joidenkuiden meidän pikkusyntiemme, mitättömien tekojemme häiritä rauhansa? Hänkö semmoisesta välittäisi! Ei.

Miten me ihmiset sitten rikomme Jumalaa vastaan? Missä suhteessa annamme Isän jäädä aivankuin odottavalle kannalle? Ei pahassamme, vaan ainoastaan hyvässämme. Ainoastaan siinä, mikä meissä on hyvää, me itse asiassa rikomme Jumalaa vastaan. Kuinka tämä on ymmärrettävä? Sillä tavalla, että emme ole niin hyviä kuin ihmisinä voisimme olla, vaan jäämme hyvässä niin sanoaksemme velkaa Jumalalle. Jos olemme saavuttaneet uskovaisten asteen, tiedämme sisässämme, että meidän pitäisi olla hyviä. Ja uskovaiselle ihmiselle sattuu sitä paitsi hetkiä, jolloin hänen sielunsa nostetaan hengen yläilmoihin, jolloin hän joutuu ekstaasiin ja näkee ihania asioita, jolloin hänet täyttää semmoinen ihmeellinen rauha, riemu ja rakkaus koko ihmiskuntaa ja koko luomakuntaa kohtaan, että hän sanoo itselleen: näin minun pitäisi aina olla, näin minun pitäisi aina elää; semmoisena hetkenä hän lupaa sielussaan Jumalalle, Isälle, ettei hän enää koskaan tahdo tehdä mitään paha. »Tässä suuressa autuudessa, Isä, minkä sinä olet minulle valmistanut, tunnen selvästi, kuinka mitättöntä on itsekäs elämä, kuinka mitättöntä on minun personallinen elämäni, joka kaipaa milloin sitä milloin tätä. Sitä elämää en enää tahdo elää, nyt tahdon todella elää täydellistä Kristus-elämää.»

Tällä tavalla uskova ajattelee ja tuntee haltioitumisen hetkellä. Semmoisena hetkenä hän ikäänkuin

kirjoittaa vekselin Jumalalle. Hän panee nimensä sitoumuksen alle vapaaehtoisesti; se tulee niin itsestään, ettei hän kykene sitä vastustamaan. Se on kuin välttämättömyys, joka pursuaa hänen olemuksensa syvyydestä. Siinä on hänen velkansa Jumalalle. Tavallinen arkielämä ei anna hänen täyttää ja toteuttaa yksityiskohtia myöten sisäistä lupaustaan ja päätöstään. Ja sentähden opetetaan rukouksessa: yksi keino on, millä uskova voi päästä velastaan, jolloin Isä antaa hänelle anteeksi hänen epätäydellisyytensä, hänen laiminlyöntinsä. Se keino on, että hän antaa anteeksi toisille. Hänen pitää olla Jumalan asemassa toisille. Jos hän kohtelee toisia niinkuin Kristus, tunnustaen siten Kristuksen »ihmisten edessä», silloin »Poika tunnustaa hänet Isän edessä» ja Isä tuntee ja tunnustaa hänet rakkaaksi pojakseen.

Kristityt uskovaiset saivat totuttaa itseään tällä tavalla ajattelemaan ja tuntemaan elämää. Ainoastaan jos he tämmöisessä elämässä kehittyivät, ainoastaan sillä tavalla heidän sielunsa kasvoi jotain korkeampaa astetta kohti. Sentähden oli heille uskovaistille niin tärkeätä oppia, niinkuin sanottiin, tuota Isämeidän rukousta. Siinä rukouksessahan on vielä pari muuta rukousta, mutta minä en puhu niistä nyt.

Pitäkäämme nyt mielessämme, että ensi aikojen uskovaisten tuli tällä tavalla kehittää itseään rakkauten elämässä, niin ymmärrämme, mitä heiltä vaadittiin, ennenkuin heidät katsottiin sopiviksi ottaa »täydellisten» joukkoon. Vasta kun he Kristus-elämässä olivat saavuttaneet jonkunlaisen mitan, annettiin heidän ottaa osaa siihen juhlallisuuteen, joka eroitti

uskovaisten ja täydellisten joukon eli luokan toisistaan.

Tämä merkillinen seremonia oli n.s. ehtoollinen. Herran Pyhään Ehtoolliseen ei saanut yksikään katekumeeni ottaa osaa. Kun ehtoollista vietettiin, huomauttivat diakoonit eli palvelijat ensin nimenomaan kaikille: »pyhät pyhille, syrjäiset pois». Ainoastaan uskovaiset jäivät paikoilleen, ja uskovaisista ainoastaan ne saattoivat ottaa osaa Herran Pyhään Ehtoolliseen, jotka olivat osoittaneet, että Kristus oli heissä elävä.

Nyt nousee etemme kysymys: mikä oli Herran Pyhä Ehtoollinen? Kuten tiedämme, se ei ollut samaa kuin Herran Ehtoollinen yleisessä merkityksessä eli n.s. rakkausateriat, *agapai*, joihin ottivat osaa kaikki kristityt, katekumeenitkin, välistä nimenomaan seurakunnan köyhät ja jäseniksi pyrkijät, jotka siten saivat tuntea olevansa veljien, toisiaan rakastavien ihmisten yhteydessä. Paavali huomauttaa siitä, kuinka nämä rakkauden ateriat joskus ottivat väärän muodon, jonka tähden hän neuvoi: »kun kokoonnutte aterioimaan, odottakaat toisianne. Jos kenellä on nälkä, syököön kotonaan... Sillä ei se ole Herran Ehtoollisen viettämistä, jos syömään ruvettaessa kukin rientää ottamaan eteensä omat ruokansa, ja niin toinen on nälissään ja toinen juovuksissa. Eikö teillä sitten ole muita huoneita, niissä syödäksenne ja juodaksenne? Vai halveksitteko Jumalan seurakuntaa ja tahdotteko häväistä niitä, joilla ei mitään ole?» Ne olivat n.s. rakkauden ateriat.

Mutta Herran Pyhä Ehtoollinen oli toista. Se vie-

tettiin kyllä yleisen ehtoollisen eli rakkauden aterian jälkeen, mutta, kuten sanottu, silloin kaikki »epäpyhät» saivat poistua. Ja tätä ehtoollista ei ainakaan alussa vietetty usein. On luultavaa, että sitä vietettiin aniharvoin, ehkä ainoastaan kerran vuodessa pääsiäisen aikana, samaan aikaan, jolloin Jeesus Kristus opetuslapsineen söi viimeisen kerran pääsiäislampaan. Myöhemmin asiat muuttuivat.

Kun nyt uskovaiset saivat oikeuden ottaa osaa Herran Pyhään Ehtoolliseen, olivat he itse asiassa mukana toimituksessa, joka muistutti Jeesuksen ja hänen opetuslastensa viimeistä yhteistä ateriaa. Sillä tässä juhlallisuudessa seurakunnan vanhin otti leivän, mursi ja kiitti ja sanoi: »tämä on minun ruumiini». Samalla tavalla hän otti kalkin, jossa oli viiniä, ja sanoi: »tämä on minun vereni». Toimitus tapahtui samalla tavalla, kuin se tapahtui nytkin kaikissa kristillisissä kirkoissa. Mutta juhlamenot olivat alussa ulkonaisesti katsoen vallan yksinkertaiset. Eihän alussa ollut mitään komeita kirkkoja, joissa niitä olisi vietetty, niinkuin sittemmin oli esim. katolisissa kirkoissa. Alussa kaikki oli aivan yksinkertaista. Vasta myöhemmin kehittyivät nuo suuret juhlallisuudet ja menot. Kuitenkin Pyhä Ehtoollinen oli semmoinen juhla, jota kaikki kristityt pitivät erityisessä kunniaassa, johon osaa ottaminen pidettiin ihmeellisimpänä kristillisen elämän saavutuksena.

Minkähän tähden? Olihan juhlamenoja ollut vanhoissakin uskonnoissa, oli sakramentteja ollut, oli ollut semmoisiakin seremonioja, jotka muistuttivat

Herran Ehtoollista. Olihan vanhassa Egyptissä esim. tapana antaa uskovaisten, jos semmoista sanaa käytämme, juoda pyhitettyä viinijuomaa, jota mysterioiden vihityt papit olivat erikoisesti valmistaneet. Sitä pidettiin jumalallisena taikajuomana, joka merkittävästi vaikutti jokaiseen, joka sitä sai nauttia. Mutta kuitenkin oli jotain uutta kristillisessä ehtoollisessa. Mikähän se siinä niin salaperäisenä kuvastui? Oliko se ehtoollisen symbolinen merkitys? Samalla tavalla kuin kaste symbolisoi sitä, että ihmisessä piti syntyä uusi ihminen, samalla tavalla ehtoollinen symbolisoi ihmissielun yhteyttä Kristuksen kanssa. Vai oliko ehtoollinen todellisuutenakin jotain? Oliko se niin sanoaksemme maagillinen toimitus?

Oliko kaste ollut maagillinen toimitus? Epäilemättä. Kun katekumeeni oli oikealla tavalla valmistanut ja kasvattanut itseään, hän saattoi kasteentolmituksessa kokea merkittäviä uudestisyntymistä, merkittäviä puhdistumista, hänestä saattoi tuntua, niinkuin veden kanssa olisi valunut hänen päältäään koko hänen paha ja itsekäs menneisyytensä.

Samalla tavalla oli ehtoollisen laita. Kun ensimmäiset kristityt saivat kuulla, mikä oli ehtoollisen sisäinen salaisuus, silloin he täyttivät vavistuksella, heidän sielunsa tunsivat mitä suurinta kunnioitusta ja pelkoa pyhän toimituksen edessä. He näet saivat kuulla, että pyhää leipää ja pyhää viiniä nautittaessa nautittiin ehtoollisessa Kristuksen ruumista ja Kristuksen verta, jos oikeassa hengessä käytiin ehtoollispöytään. Olihan Kristus-henki tullut maapallomme korkeimmaksi minäksi. Olihan Kristus-henki yhtyessään

maapallomme personallisuuteen tunkeutunut maapallon elämään, elähyttäen tavallaan kaikkea, mitä maapallolla kasvoi. Vilja, joka kasvoi pellolla, oli tavallaan Kristuksen ruumista. Ja viini, jonka mehu kasvoi rypäleissä, oli tavallaan Kristuksen verta. Oli totta vertauskuvallisesti, että Pyhän Ehtoollisen leipä oli Kristuksen ruumista ja viini Kristuksen verta. Mutta ennen kaikkea se oli totta mystillisesti. Sillä vaikka Kristus oli maapallon elämässä mukana, ei hänen Kristus-tajuntansa saattanut samalla tavalla uppoutua luontoon kuin se oli yhtynyt esim. Jeesuksen personalliseen tajuntaan. Ainoastaan elävän ihmisen personallisessa tajunnassa saattoi Kristus ilmetä tajuntana. Jumalan pojaksi saattoi ainoastaan ihminen tuntea itsensä. Sentähden leipä ja viini symbolisoi Kristuksen elämää, mutta ei sinään sisältänyt Kristuksen tajuntaa. Kristuksen tajunnan vastaanottaminen tapahtui Ehtoollisessa ainoastaan siten, että ehtoollisen nauttija ymmärtäen ja tuntien ruumiillisesti nauttimansa leivän ja viinin salaisen tarkoituksen samalla sisäisesti valistuneena otti vastaan Kristuksen sielussaan. Täten Pyhä Ehtoollinenkin tuli n.s. maagilliseksi toimitukseksi, jossa jumalallinen elämä tuli ihmisen sisään, poltti siitä pois kaiken itsekkyyden ja kaiken kuonan, sekä herätti henkevillä värähtelyillään mitä korkeimpia ja ihanimpia tunteita. Paavalikin kuvaa selvästi Herran Pyhää Ehtoollista maagilliseksi toimitukseksi, kun hän kertoo sen asettamisesta Korinttilaiskirjeessään: »Sillä minä olen saanut Herralta sen, minkä myös olen teille ilmoittanut, että Herra Jeesus sinä yönä, jona hän

petettiin, otti leivän, kiitti, mursi ja sanoi: 'tämä on minun ruumiini, joka teidän edestänne annetaan; tehkää se minun muistokseni'. Samoin hän otti myös kalkin aterian jälkeen ja sanoi: 'tämä kalkki on se uusi liitto minun veressäni. Tehkää se niin usein kuin juotte minun muistokseni.' Sillä niin usein kuin syötte tätä leipää ja juotte tämän kalkin, julistatte Herran kuolemaa, kunnes hän tulee. Sentähden, joka kelvottomasti syö tätä leipää tai juo Herran kalkin, hän on oleva vikapää Herran ruumiiseen ja vereen. Tutkikoon siis ihminen itseään, ja niin syököön tätä leipää ja juokoon tästä kalkista; sillä joka syö ja juo kelvottomasti, hän syö ja juo tuomion itsellensä, ettei hän Herran ruumista eroita. Senvuoksi onkin joukossanne paljon sairaita ja heikkoja ja moni on nukkunut kuoleman uneen.»

Näillä sanoilla Paavali selvästi viittaa siihen, että Herran Ehtoollinen oli maagillinen toimitus, sillä minkätähden se muuten olisi ollut vaarallinen semmoiselle, joka ei ollut oikealla tavalla valmistunut?

Mutta miksikä ehtoollinen ja miksikä kaste yleensä oli maagillinen toimitus? Mikä ne teki taikavoimaisiksi? Jokainen ymmärtää, että suurena tekijänä oli osanottajien usko. Usko saa ihmeitä aikaan, sen nykyaika yhä selvemmin ja selvemmin ymmärtää. Suggestioni ja autosuggestioni — kas siinä merkillinen taikasauva kenen kädessä tahansa. Mutta osanottajien usko ei tyhjentävästi selitä kasteen enemmän kuin ehtoollisenkaan okkultista puolta. Usko oli passiivinen, vastaanottava voima. Mutta missä oli aktiivinen ja luova?

Se oli menojen toimittajissa, ja sentähden ei toimittajiksi kelvanneet muut kuin semmoiset koetellut kristityt, joiden usko oli luja ja mahtava, joiden sielulliset väräilyt olivat täydellisen puhtaat ja epäitsekäät ja joiden sisäiset aistit helposti heräsivät toimintaan.

Maagillisen voimakkaana suggestionina vaikutti juhlamenojen toimittajien usko vastaanottajien mieliin ja yliaisteihin, niin että, nämä heräsivät heissäkin ja antoivat heidän kokea henkimaailman läsnäoloa. Ehtoollisessa varsinkin tapahtui useille läsnäoleville, että heidän silmänsä aukenivat ja he saivat nähdä, kuka tositeossa oli pyhässä toimituksessa varsinaisena toimeenpanijana. Heidän sisäinen näkönsä avautui ja he näkivät Jeesuksen, joka oli näkymättömässä ruumiissa mukana.

Sentähden Pyhä Ehtoollinen oli erikoinen mysteio. Joka siihen otti osaa, hän saattoi hetkeksi tulla, niinkuin sanomme, selvänäköiseksi eli klärvoajantiksi, ja nähdä niitä olentoja, jotka olivat mukana pyhässä toimituksessa. Hän näki Jeesuksen, hän näki toisia pyhiä veljiä, hän näki enkeleitä ja kaikellaisia ihmeellisiä olentoja, hän sanalla sanoen näki, mikä toimitus oli. Siten hänen uskonsa vahvistui, hänen tietonsa kasvoi, hänen voimansa lisääntyi. Emmekä ollenkaan ihmettele tutkiessamme okkultisesti ensimmäisiä kristillisiä seurakuntia, että ehtoollinen oli niin suuri ja pyhä toimitus kaikkien mielestä.

Ajatelkaamme todella, että meillä tänäpäivänä olisi uskonnollisissa jumalanpalvelusmenoissamme jokin semmoinen juhlallisuus, joka vaikuttaisi niin voimak-

kaasti osanottajiin, että taivaat heille aukenisivat ja he näkisivät niitä näkymättömiä asioita, joille heidän silmänsä muuten ovat sokeat — kuka silloin olisi ja missä olisi silloin se ihminen, joka tahtoisi kieltää arvon sellaiselta uskonnolta? Jos meillä olisi kristikunnassa asiat, niinkuin ne olivat alkuaikoina, silloin ihmiset mielellään pyrkisivät, mielellään kehittäisivät ja kasvattaisivat itseään henkisestikin, sillä he tietäisivät, että on tosi kysymyksessä, he tietäisivät, että todella jotakin voivat saavuttaa. Elämä ei jäisi paljaaksi arvoitukseksi, kuolema ei pelottaisi, sillä näkyväisten takana olisivat näkymättömät, joita kuolavaisetkin joskus vilaukselta saisivat nähdä.

VII.

»ÄLÄ JOHDATA MEITÄ KIUSAUKSEEN.»

Niinkauvan kuin ensimmäisten aikojen kristitty oli uskovainen, *pistos*, niinkauvan hän saattoi uskossaan horjahtaa, hänen uskonsa saattoi olla heikko, hän saattoi toisena hetkenä varmasti tuntea osaavansa elää Kristus-elämää, mutta toisena hetkenä hän saattoi unohtaa Kristuksen. Sillä osatakseen elää Kristus-elämää, täytyi uskovaisen alati muistaa, että Kristus oli hänessä ja että hänen piti antaa Kristuksen elää itsessään. Mutta tuo oli vaikea huomion keskitys, johon ei tavallinen uskovainen yhtä mittaa kyennyt. Mihin hän olisi joutunutkaan, ellei olisi saanut ottaa osaa Pyhään Ehtoolliseen, joka elähytti hänessä uskoa ja antoi hänelle uutta voimaa? Kuitenkin ehtoollisen perästä ja sen perästä, kun hänet oli tunnustettu *teleiokseksi* eli täydelliseksi, niinkuin Paavali sanoi, hän oli velvollinen aina muistamaan ja tietämään olevansa Jumalan poika. Paavali sanoo kirjeessään Roomalaisille yhdessä paikassa: »Henki itse todistaa meidän henkemme kanssa, että olemme Jumalan lapsia. Mutta jos olemme lapsia, niin olemme myöskin perillisiä, Jumalan perillisiä ja Kristus-

sen kanssaperillisiä, jos muutoin yhdessä hänen kanssaan kärsimme, jotta yhdessä kirkastuisimme. Sillä minä päätän, että tämän nykyisen ajan kärsimykset eivät ole minkään arvoisia sen kirkkauden rinnalla, joka on ilmestyvä meihin. Sillä hartaasti ikävöiden odottaa luomakunta Jumalan poikain ilmestymistä.»

Suomennoksessa on kyllä »Jumalan lasten ilmentymistä», mutta se on ehdottomasti väärä suomennos, sillä kreikkalaisessa tekstissä on *hyioon tu Theuu*, joka merkitsee »Jumalan poikain». Edellä kyllä, kun sanotaan, että »henki itse todistaa meidän henkemme kanssa, että olemme Jumalan lapsia», on käytetty toista sanaa *tekna Theuu* ja *tekna* merkitsee lapsia, mutta lapsia merkityksessä »synnyttämiä», siis: »Henki itse todistaa meidän henkemme kanssa, että olemme Jumalasta syntyneitä.» Mahdollisesti Paavali on käyttänyt tässä sanaa *tekna*, jonka voi suomentaa lapset, kun hän ajatteli molempia sukupuolia, — *teleioi* eli »täydellisiä» oli sekä miehiä että naisia, — eikä tahtonut, että kenenkään tarvitsi tuntee itseään loukatuksi tai hyljättyksi. Mutta kun hän myöhemmin sanoo, että »luomakunta hartaasti ikävöi Jumalan poikain ilmestymistä», hän nimenomaan käyttää sanaa *hyioon*, »Jumalan poikain». Siinä kohden hän mahdollisesti ajattelee sitä seikkaa, että kun ihminen on kaikista täydellisimpänä ilmestynyt maan päällä, on hän ilmestynyt miehen muodossa.

Joka tapauksessa jokainen kristitty, joka oli *teleios*-asteella ja siis itsetietoisesti pyrki inhimilliseen täy-

dellisyyteen, luonnostaan tunki ja tiesi olevansa Jumalasta syntynyt ja velvollinen tekemään työtä Jumalan valtakunnan puolesta.

Kun ajattelemme sitä elämää, jota täydellisen kristityn tuli elää, ymmärrämme, että se oli moraalisesti paljon vaativampaa kuin hänen elämänsä koskaan ennen oli ollut. Tiedämme sen historiallisesti siitä, että kun kristitty oli päässyt Herran Ehtoolliselle ja siten oli merkitty *teleiokseksi*, hän teki uusia erikoisia lupauksia, samalla tavalla kuin hän, tullessaan katekumeenista uskovaiseksi, oli kasteessa tehnyt määrättyjä lupauksia. Nämä uudet lupaukset koskivat kaikki hänen personallista moraalista elämäänsä. Hän lupasi olla lankeamatta mihinkään semmoisiin synteihin, joihin ihmiset mielellään ja helposti lankeavat; kaikki semmoiset synnit, sekä karkeat että hienot, hän hylkäsi kerta kaikkiaan.

Semmoista lupausta ei vaadittu häneltä ennen. Olihan selvää, että katekumeenikin oli ihminen, joka ei esim. varastanut eikä murhannut. Jo sekin ihminen, joka pyrki kristittyjen yhteyteen ja niin sanoaksemme uskonnolliseksi ihmiseksi, oli luopunut törkeimmistä rikoksista ja synneistä. Olihan tämä luonnollista, mutta kuitenkin häneltä ei vaadittu mitään lupauksia, ennenkuin hänet luettiin täydellisten joukkoon. Silloin vasta hänet katsottiin itsetietoiseksi ihmiseksi, joka oli päässyt selville elämän tarkoituksesta ja kristinuskon salaisesta sisällöstä, ja silloin vasta hän sai sitoa itsensä lupauksella, ettei enää lankeisi minkäänlaisiin rikoksiin, minkäänlaiseen pahuuteen, minkäänlaiseen itsekkyyteen.

Silloin oli samalla luonnollista, että hän alati piti mielessään, kuinka nöyrä hänen kuitenkin tuli olla, kuinka pieni hän yhtäkaikki oli. Ja mielestäni Paavali kuvaa tätä tilaa siinä paikassa, jossa hän puhuu itsestään ja omista vaikeuksistaan. Nythän tiedämme, että jos ken oli hyvä ja täydellinen, moitteeton ja yläpuolella itsekkyyttä, se oli Paavali. Paavalin kaikista kirjeistä uhkuu suuren profetallisen persoonallisuuden henki. Tuntee heti, että tässä on ihminen, joka ei ajattele itseään, joka voittaa itsensä aina ja aina tekee sen, mikä hänen mielestään on tehtävä Jumalan nimessä, Jumalan valtakunnan hyväksi. Kuitenkin hän Roomalaiskirjeessä sanoo itsestään: »Sillä minä en tiedä, mitä teen, sillä en tee sitä, mitä tahdon, vaan mitä vihaan, sitä minä teen. Mutta jos sitä teen, jota en tahdo, niin suostun lakiin ja myönnän, että se on hyvä. Niin en nyt enää minä sitä tee, vaan synti, joka minussa asuu. Sillä minä tiedän, ettei minussa, se on lihassani, asu mitään hyvää. Tahto minulla kyllä on, mutta voimaa sen toteuttamiseen ei; sillä hyvää, jota tahdon, minä en tee, vaan paha, jota en tahdo, sitä teen. Jos siis teen sitä, jota en tahdo, niin sitä en enää tee minä, vaan synti, joka minussa asuu. Niin huomaa siis itsensäni, joka tahdon hyvää tehdä, sen lain, että paha on piintynyt minuun kiinni; sillä sisällisen ihmiseni puolesta minä ilolla yhdyn Jumalan lakiin, mutta jäsenissäni minä näen toisen lain, joka sotii mieleni lakia vastaan ja vangitsee minut synnin lakiin, joka jäsenissäni on. Minä viheliäinen ihminen, kuka pelastaa minut tästä kuoleman ruumiista? Kiitos olkoon

Jumalalle, Jeesuksen Kristuksen, meidän Herramme kautta.»

Paavali kirjoittaa nämä klassilliset sanat itsestään epäilemättä pedagogisessa tarkoituksessa. Hän tahoo osoittaa lukijoilleen, kuinka tarkasti heidän täytyy oppia itseänsä tuntemaan ja kuinka nöyriä heidän täytyy olla, kuinka selvästi heidän tulee viimeiseen saakka nähdä mitä heissä on itsekästä ja hylättävää. Kristityt eivät saa millään tavalla näytellä itsensä kanssa ja itsensä edessä. Heidän täytyy oppia tuntemaan itsensä ja selvästi tunnustaa itselleen omat vikansa, samalla kysyen, niinkuin Paavali: »mikä pelastaa meidät tästä kuoleman ruumiista?»

»Täydellisen» kristityn eteen astui nyt vasta pahan probleemi. Uskovaisena hän oli oppinut ajattelemaan hyvää, uskomaan hyvää, elämään Kristuksessa, antaen kaikille anteeksi, mitä he häntä vastaan rikkoivat. Hän oli oppinut sisäisesti ymmärtämään ja noudattamaan Isämeidän rukouksen neuvoja ja kehoituksia. Ja nyt kun hänestä ehtoollisen jälkeen tuli *teleios* eli »täydellinen», täytyi hänen oppia Isämeidän rukouksen viimeiset säkeet: »Älä johdata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta.» Hänen eteensä astui pahan probleemi ja hänen täytyi oppia oikealla tavalla käytännössä suhtautumaan pahaan, sekä siihen pahaan, joka oli hänen ulkopuolellaan, että siihen, joka oli hänen omassa itsessään. Ja opastukseksi hänelle neuvottiin: mietiskele viimeisiä rukouksia »älä johdata meitä kiusaukseen, vaan päästä meidät pahasta».

Kyllä ymmärrämme, että uskovamme sai pään vai-vaa! »Johdattaako siis Jumala meitä kiusaukseen?» hän ajatteli. »Ja jos hän johdattaa, miksi silloin rukoilisimme, ettei hän sitä tekisi?» Mutta sitten hänen ajatuksensa kääntyi itse kiusauksen probleemiin. »Mitä kiusaus oikeastaan on?» hän kysyi. Ja pian hän silloin huomasi, että koko elämä oli kiusausta. Koko elämä oli koulua ihmisen hengelle ja koko elämä oli sentähden kiusausta, sillä ihmisen henki kävi koulua täällä sitä varten, että se vahvistuisi, tulisi tietoiseksi tehtävästään ja oppisi vaikkapa »suurempia tekoja tekemään kuin Jeesus». Mutta missä ihminen vahvistuisi ja tulisi itsenäiseksi, ellei häntä asetettaisi koetukselle ja kiusattaiksi? Oli hän luonnostaan kuinka puhdas ja hyvä tahansa, hän jäisi heikoksi, ellei hänen hyvyyttään ja puhtauttaan koskaan pantaisi koetukselle. Kiusauksen tulessa kuona palaa, mutta kulta pysyy. Sentähden oli luonnollista, että elämä oli muodostunut kiusaavaksi kouluksi ihmiselle, eikä hänen sopinut rukoilla, ettei häntä johdettaisi kiusaukseen. Päinvastoin hänen pitäisi rukoilla: »heitä aina kiusauksia meidän tiellemme, että vahvistuisimme, ja että tulisi näkyviin, mitä meissä on kultaa».

Koko rukous tuntui arvottomalta ja turhalta, väärältä ja epäsideelliseltä, kunnes kristitty uskovainen huomasi, mitä sillä tarkoitettiin.

Mihin kiusaukseen hänen näet ei ollut hyvä langeta? Missä kiusauksessa oli hyvä, jopa välttämätöntä, että hänellä oli apua Jumalalta? Mikä se kiusaus oli, joka itsessään oli turha ja joka vielä tänä-

päivänä meille ihmisille on yhtä turha? Kun sen mainitsemme, huomaamme todella, kuinka paljon lankeamme juuri siihen kiusaukseen. Niin, meidän sopii todella kysyä, onko koko elämämme niinkuin olemme sen järjestäneet täällä maan päällä, oikeastaan mitään muuta kuin juuri lankeamista siihen.

Se kiusaus on *usko pahaan*. Sentähden kristitty oppi rukoilemaan: »Älä johdata meitä siihen kiusaukseen, että uskoisimme kaikkeen siihen pahaan, jota maailma on täynnä.»

Tämä kiusaus pukeutui kahteen muotoon. Ensimmäisessä muodossaan se houkutteli kristittyä pitämään pahana sitä, joka itsessään oli hyvää, ja toisessa muodossaan se houkutteli häntä pitämään hyvänä sitä, joka itsessään oli paha.

Mitä hyvää kristitty ihminen oli altis pitämään pahana? Yleensä — voisimme sanoa — kaikkea kärsimystä, joka ulkoapäin tulleet kohtasi häntä tai toisia, esim. sairaus, tapaturma, huono menestys, omaisuuden kadottaminen, ystävän kuolema, vihamiesten tekemä väärä j.n.e. Kaikki semmoiset asiat olivat hänen mielestään pahoja, koska ne tuottivat kärsimystä. Koko maailman kanta oli sama. Siihen katsantokantaan kaikki ihmiset kasvoivat. Olivathan viisaatkin heitä sillä tavalla opettaneet, sillä mistä järki muuten olisi kehittynyt? Zaratrustra, vanhojen persialaisten suuri opettaja, teroitti erikoisesti eroa hyvän ja pahan välillä. Pahaksi hän nimitti kaikkea ulkonaisessa luonnossa ja ulkonaisessa elämässä, joka oli omiansa tuottamaan kärsimystä. Paha olivat liialliset sateet, liialliset poudat,

liialliset kylmät. Pahaa olivat taudit ja rutot, jotka tuottivat tuhoa ihmisille ja eläimille. Pahaa olivat villit eläimet ja pedot, jotka vahingoittivat ja tappoivat ihmisiä. Tämä kaikki oli pahaa, ja ihmiset oppivat järjessään tekemään eroa hyvän ja pahan välillä. Se oli kasvatusta ihmiskunnan järjelle, joka oli pieni.

Mutta Jeesuksen Kristuksen kanssa tuli uusi aika maailmaan, ja nyt kristitty sai oppia: tämä paha, joka oli hänen ulkopuolellaan ja joka tuotti hänelle kärsimyksiä, se oli pahaa vain näennäisesti. Todellisuudessa se oli salapukuinen siunaus, ja kristityn piti oppia ajattelemaan sitä hyväksi. Sillä mitä kaikki tämä kärsimys oli? Se oli aina seurausta jostakin edelläkäyvästä syystä. Ja seuraus, joka tuli luonnonlain mukaan, kuinka se olisi ollut pahaa? Ihmisillä oli väärä kuva koko maailman järjestyksestä, kun ajattelivat ja sanoivat, että luonnonmukainen seuraus oli paha. Ei seurausta saanut nimittää pahaksi. Paha oli ainoastaan syy, joka sai aikaan seurauksen. Seuraus itsessään oli hyvä, se oli totuuden mukainen, se oli oikea. Mutta syyt...

Kristityn täytyi oppia ymmärtämään, että jumalallinen luonto ei erehtynyt seurausten suhteen. Se ei koskaan tehnyt vääryyttä, se ei koskaan tahtonut pahaa yhdellekään elävälle olenolle. Luonnon lait, jumalallisen elämän näkymättömät lait olivat kaikki ehdottoman oikeudenmukaisia. Sentähden seuraus ihmisen synneistä, pahuudesta, erehdyksistä, seuraus, joka kohtasi häntä kärsimyksenä, ei ollut paha, vaan hyvä.

Kasteen jälkeen kristitty jo sai oppia ymmärtämään oikein alkuaikaista ennakkomääräystä, johon sisältyi jälleensyntyminen ja sen yhteydessä karma. Silloin jo hän käsitti, että nykyisten kärsimysten syyt saattoivat olla kaukaisessa menneisyydessä. Ennen eläessään hän oli kylvänyt siemenet nykyisiin vaikeuksiinsa, pettymyksiinsä ja tappioihinsa. Mutta uskovaisena hän välistä saattoi nurkua ja valittaa. Hän ei aina jaksanut kantaa ristiään ilolla.

Toista oli, kun hän nyt ehtoollisen jälkeen pyrki täydellisyyteen. Nyt hänen tuli seista kiusauksessa lujana. Nyt hänen tuli käytännössä todistaa, ettei uskonut pahaan, vaan hyvään. Hän uskoi Jumalaan. Siis ei ollut mitään pahaa siinä, mikä häntä kohtasi. Kaikki se, mitä hänen omaisensa ja ystävänsä ja yleensä ne, jotka hänelle hyvää tahtoivat, mitä he nimittivät kauhuissaan pahaksi ja vääräksi ja julmaksi kärsimykseksi, se oli hänen kannettava ilolla, se oli hänen kestettävä hymyillen. Lyhyesti sanoen: hän ei enää uskonut perkeleeseen, hän uskoi Jumalaan.

Mutta sitten oli toisena kiusauksena se paha, jota hän oli altis pitämään hyvänä, siinäkin noudattaen maailman esimerkkiä ja yleistä katsantotapaa. Ja mikä se kiusaus oli?

Ensimmäiset kristityt nimittivät sitä monella nimellä. Tarkka analyysi tekisi selkoa eri nimien merkityksestä, mutta tyydymme mainitsemaan muutamia umpimähkään: mammona, paha henki, tämä maailma, tämän maailman ruhtinas, ilmapallan hallitsijat, Belsebub, saatana. Näillä nimillä he kuvasivat sitä

suurempaa tai pienempää houkutusta maailman näennäisessä ja näkyväisessä järjestyksessä, joka oli omiansa vakuuttamaan ihmiselle: tämä on hyvä. Valta oli hyvä, kunnia oli hyvä, rikkaus oli hyvä. Kristitty, joka todella pyrki hyvään, tuli pian käytännössä ymmärtämään, että ihmiskunnan kohtaloiden johdossa oli semmoisia olentoja, joita Paavali nimenomaan nimitti »ilmavallan hallitsijoiksi», jotka olivat omiansa vahvistamaan ihmistä ja antamaan hänelle voimaa hyvässä, silloin kun hän oli niitä tottelematta, niihin alistumatta, mutta veivät häntä harhaan ja houkuttelivat pois totuuden tieltä, jos hän niihin alistui ja niitä piti hyvinä. Nämä ilmavallan hallitsijat, jotka tavallaan palvelivat karmaa, mutta tavallaan myöskin sommittelivat karmaa, olivat aina hallinneet ihmismaailmaa sillä tavalla, että ihmiskunta mielellään niitä totteli. Nämä ihmiskunnan näkymättömät johtajat uskoivat itse puolestaan ainoastaan kärsimyksen kasvattavaan voimaan, he sanoivat: »ihmiskunta on alhainen, tyhmä ja itse-käs, mikään muu ei voi ihmisiä kehittää kuin piiska, kovakourainen käsi, rautainen laki, joka saa ihmisiä pakosta ja pelosta nöyrytymään, alistumaan ja tottelemaan. *Jumalanpelko* on viisauden alku.» Täytyihän kristitynkin tunnustaa, että ihmiskunnassa oli paljon pimeyttä, itsekkyyttä, raakuutta ja julmuutta. Kysymyksenalaista oli, missä määrin ihmiskunnalla oli pelastusta ulkopuolella lakia. Paavalikin hengessään taisteli näiden kysymysten johdosta, kun hän ennen kristityksi tuloaan oli täysin vakuutettu siitä, että lain ankaruus oli ainoa, joka kasvatti ihmisiä.

Ja lain uskoa, kurinpitoa, ikäänkuin »vanhaa testamenttia» edustivat jyhlät ilmavallan hallitsijat. Mutta tämä oli todellisuus harhan takana. Näennäisesti he olivat ihan toista.

Kun kristitty uskovainen tahtoi sattuvalla sanalla kuvata näitä jumalolentoja, hän sanoi: »he eivät katso keinoja, vaan antavat tarkoituksen pyhittää keinot». Heidän tarkoituksensa oli kasvattaa ihmiskuntaa mallikelpoiseksi ja he katsoivat kärsimystä ainoaksi kasvattajaksi. Mutta aikaansaadakseen kärsimystä ihmisille karmallisena seurauksena he houkuttelivat heitä kaikilla elämän houkutuksilla ja viettelyksillä ja kaunistivat näitä kaikilla ihanteellisilla täydellisyyksillä. »Etsi onneasi, ihminen, käytä aikaasi hyväksesi», he kuiskivat onnettoman korvaan, ja hän mielellään totteli. He olivat pimeyden enkeleitä, jotka esiintyivät valkeuden enkelein haahmossa.

Ja kun kristitty kysyi — samoin kuin mekin uteliaina kysymme, — ketä nuo merkilliset jumalolennot — vai onko sanottava perkeleet — olivat, sai hän oppia ja tietää, että ne ne juuri muodostivat maapallon salaisen persoonallisuuden, sen sielun ja alemman minän. Ne olivat kotoisin kaukaisesta menneisyydestä, varhaisista kehitysjärjestelmistä, jolloin nykyistä maapalloa ei vielä ollut olemassa, ja niitä elähyttävää henkeä nimitettiin Saturnukseksi eli saatanaksi, »vastustajaksi», koska ne näennäisesti vastustivat Isän Jumalan työtä ihmiskunnassa. Tämä vastustus oli näennäistä, koska se lopulta johti ihmiskuntaa oikein, mutta se oli sangen todellista, niin-

kauan kuin ihmiskunta vaelsi sen pauloissa. Vanhassa testamentissa viitattiin tähän seikkaan. Jobin kirjassa mainittiin saatanasta, kiusaajasta, että hän oli yksi kaikista korkeimmista enkeleistä, jotka ottivat osaa jumalain neuvostoon. Siellä oli korkein Jehovakin mukana. Jehova kuunteli kaikkien mielihetkiä ja toisten joukossa saatanakin, korkean korkeaa, ihmeellinen olento lausui ajatuksensa. Ja hän oli tämän maapallon herra.

Kun ihminen täydellisenä kristittynä sai oppia tuntemaan näitä mahtavia olentoja, hän todella joutui vaikean probleemin eteen. Vanhat arvot kaatuiivat, hyvä ja paha muuttivat muotoaan, riittäisikö hänellä voimaa ja kestävyyttä, ettei tässä kohden lankeaisi kiusaukseen? Hänenhän piti oppia näkemään ja tunnustamaan, että paha hallitsi maailmaa, ja kuitenkin tuo paha oli sitä laatua, että ilman sitä ei ihminen olisi edes niin hyvä kuin oli! Se oli vaikea ongelma, eikä hän ihmetellyt, että häntä neuvottiin rukoilemaan: älä johdata meitä kiusaukseen uskoa tuohon pahaan. Se oli vaikea, sillä siitä tuli käytännöllinen kysymys. Se ei ollut mikään filosofinen ongelma. Filosofisesti saattoi asiat aina ratkaista toiseen tai toiseen suuntaan. Filosofisesti ihminen saattoi uskoa näiden saturnusvaltain hallitukseen, filosofisesti myöskin olla niihin uskomatta, — eikä kumpikaan katsantokanta häntä elämässä häirinnyt. Mutta vaikeus syntyi, kun usko ja rukous oli tehtävä jokapäiväiseksi ojennusnuoraksi, kun se oli toteutettava elämässä. Koko kristinusko oli alkuaan sitä, mitä sen pitäisi vieläkin olla, nimittäin elämää. Jokaista

neuvoa, jokaista oppia ja opetusta piti toteuttaa elämässä, siitä piti tehdä käytännöllinen elämänohje. Kun kristitty ymmärsi, että oli kiusaus uskoa tähän pahaan, joka näennäisesti oli hyvä, piti hänen oppia elämään niin, ettei langennut siihen kiusaukseen, ja siis hänen piti itse asiassa asettua vielä voimakkaammaksi, vielä mahtavammaksi, vielä korkeammaksi kuin nuo vanhat synkät, viisaat olennot, jotka hallitsivat maailmaa. Hänen täytyi seisoa niiden edessä ja sanoa: »minä en usko teihin, minä en tahdo elää niinkuin te tahdotte, että minun pitäisi elää, minä tunnen olevani Jumalan poika, toisen hengen synnyttämä, en ole Isästä Saatanasta, en teidän mahtavasta järjestöstänne, minä olen syntynyt Isästä Jumalasta, Jeesuksen Kristuksen avulla ja Pyhän Hengen kautta. Minussa on Kristus ja Kristus on teidän yläpuolellanne. Kristus on toista kuin te. Kristus tuo uuden elämän, rakkauksen ja hyvyyden, ja minä tahdon palvella sitä Jumalan valtakuntaa, joka ei vielä ole olemassa maan päällä, vaan ainoastaan siinä taivaassa, jossa vallitsee Isän tajunta, jossa elää Jeesus Kristus ja jonne minunkin Poika-tajuntani ylettyy. Sitä taivasten valtakuntaa pitäisi meidän tuoda tänne maan päälle. Sentähden emme saa teihin enää uskoa.» Sillä tavalla tuli kristityn aloittaa uutta elämää.

VIII.

»PÄÄSTÄ MEIDÄT PAHASTA.»

Voidakseen pyrkiä täydelliseksi, *teleios*, tuli mui- naisajan kristityn käytännössä ratkaista pahan probleemi. Ja kuten olemme huomauttaneet, ilmeni kristinuskon erikoisuus juuri käytännöllisessä suhtautumisessa pahaan ja pahan probleemiin. Siinä oli uusi, minkä Jeesus Kristus toi maailmaan. Ennen häntä suhtauduttiin toisella tavalla pahaan, — vaikka tunnustaa täytyy, että maailma suhtautuu pahaan vanhalla »pakanallisella» tavalla vielä tänäpäivänä. Sentähden maailma ei olekaan kristitty. Nykyinen sivistys, joka nimittää itseään kristilliseksi, ei ole kristitty sanan todellisessa merkityksessä, että se nim. seuraisi Jeesusta Kristusta ja olisi omaksunut uuden elämänymmärryksen, jonka Jeesus Kristus toi ihmiskunnalle. Se tietysti tunnustaa Jeesuksen Kristuksen maailman ihmeellisimmäksi olennoiksi, vieläpä häntä jumaloi, ja siinä kyllä on kristitty eikä esim. buddhalainen. Mutta sisäisessä, esoteeris-okkultisessa merkityksessä meidän nykyinen kristikuntamme ei ole kristitty, koska se suhtautuu pahaan vanhalla pakanallisella tavalla, jos sitä tahdomme »pakanalliseksi» nimittää.

Jeesus Kristus loi uuden käsityksen pahasta ja antoi avaimen uuteen suhtautumiseen. Sitä avainta ei ole säilytetty. Kristilliset kirkot eivät ole siitä välittäneet, se on heidän tiedoistaan hävinnyt.

Kun kristitty oli läpikäynyt Pyhän Ehtoollisen ja sillä tavalla todistanut olevansa todellinen »uskollinen», *pistos*, annettiin hänen ratkaistavakseen kaksi viimeistä rukousta Herran rukouksessa: »Älä johdata meitä kiusaukseen, vaan päästä meitä pahasta.» Viime kerralla oli puhe tästä ensimmäisestä, »älä johdata meitä kiusaukseen», ja selitettiin, että se kiusaus, johon hän helposti ihmisenä saattoi langeta, oli siinä, että hän sanoi hyväksi sitä, mikä itsessään oli pahaa, ja pahaksi sitä, mikä itsessään oli hyvä. Kiusaus koski siis yleensä sitä pahaa, joka oli hänen ulkopuolellaan.

Mutta sitten hän tuli seuraavaan rukoukseen: »vaan päästä meidät pahasta». Ja silloin hänelle opetettiin ja selitettiin, ja hän itse vähitellen ymmärsi, että kaikki todellinen paha olikin hänessä itsessään. Siitä hänen tuli pelastua, siitä pahasta, joka piili hänen omassa sydämessään! »Älä johdata meitä kiusaukseen pitämään pahaa hyvänä ja hyvää pahana, vaan päästä meidät siitä pahasta, joka on meissä itsessämme.»

Syventyessään itseensä ja katsellessaan sitä pahaa, jota syystä saattoi nimittää pahaksi, koska se oli omiansa estämään hänen nousuaan kristityn täydellisyyteen, hän huomasi sen olevan kahta lajia, osaksi aktiivista, osaksi passiivista pahaa.

Aktiivista pahaa oli hänessä se, että hän itse

tahtoi jotain pahaa, halusi jotain itsekästä, jota hänen ei olisi pitänyt kristittynä haluta. Kristittynä hänen tuli rakastaa kaikkia, mutta hänen sydämensä saattoi kaivata jotakin, joka ei käynyt yhtäsuuntaisesti tämän rakkauden kanssa. Hän saattoi esim. tuntea itsessään vallanhimoa, joka vei hänet ristiriitaan toisten ihmisten kanssa, niin että hän ei osannut rakastaa heitä puhtaasti veljinä, eikä palvella heitä kaikkia kanssaihmisinä, vaan päinvastoin vallanhimossaan tahtoi, että häntä palveltaisiin. Hän saattoi niinkään nähdä itsessään kunnianhimoa, ahneutta, vihaa, julmuutta, kostonhalua, kaikellaista itsekkyyttä, joka oli aktiivista ja pakotti häntä vaistomaisesti toimimaan määrättyyn suuntaan. Kun hänessä oli herännyt — vaikka kuinka »oikeutettu» — viha toista ihmistä kohtaan, oli se aktiivinen, — ei hän osannut ajatella sitä ihmistä niinkuin veljeä lempeydellä ja rakkaudella, ei hän osannut tehdä sille palveluksia ja näyttää sille, kuinka hän sitä rakasti. Samalla tavalla hänen kostonhalunsa, hänen julmuutensa, hänen vallanhimonsa, hänen nautinnonhimonsa, kaikki nuo pahat hänessä olivat aktiiviset. Ja hän sanoi itselleen: »kaikista näistä minun täytyy luopua. Kuinka voisin olla kristitty ja seurata Jeesusta Kristusta, jos mitään tämmöistä on minun sydämessäni?» Olihan hän paljosta jo luopunut. Hänen kristinuskonsa oli siinä, että hän oli paljosta luopunut. Ei hän olisi kristityksi tullut, ellei jo olisi luopunut monista asioista. Hän tunsi, ettei vihalla ollut ylen suurta valtaa hänen ylitsensä. Hän tunsi, ettei hän ollut

niin julma eikä niin nautinnonhimoinen kuin ihmiset yleensä. Hän selvästi näki jotakin voittaneensa. Mutta kuitenkin saattoi hänessä vielä olla semmoista, joka — jos hän ei alituisen valvonut ja rukoillut, — olisi voinut houkutella häntä vääriin tekoihin.

Mutta passiivista pahaa hänessä oli enemmän, heikkoutta, joka teki hänet riippuvaiseksi ulkonaisesta ympäristöstä. Hän ei osannut seisoa lujana ja vahvana, kun maailma hänen ympärillään meneteli häntä kohtaan esim. tavalla, joka oli omansa häntä loukkaamaan. Hän ei kestänyt, kun maailma häntä pilkkasi, kun hänen ystävänsä käänivät hänelle selkänsä, kun häntä paneteltiin ja poljettiin. Hän tunsu itsensä loukatuksi, hyljättyksi, masennetuksi. Ja hän huomasi, että tämä oli heikkoutta. Ei suinkaan hän tullut kristityksi sitä varten, että kärsisi tällä tavalla toisten itsekkyydestä. Ei. Hänen piti olla luja ja vahva. Jonkun toisen vaikkapa henkinen edistys ja menestys saattoi herättää hänessä kateutta. Hän saattoi tuntea itsessään: »miksikä tuo on niin kehittynyt ja menestynyt, miksikä minä en, olenhan minäkin yrittänyt?» Tämä oli myös heikkoutta, jota ei saanut olla kristityssä ihmisessä, joka eli totuudessa ja seurasi Jeesusta. Semmoisesta hänen tuli päästä, — ja yleensä kaikellisista passiivisista heikkouksista.

Ajatelkaamme tässä välillä, kuinka taipuvaisia me nykyajan ihmiset olemme juuri tämmöiseen heikkouteen. Jos emme voisikaan soimata itseämme vihoviimeisiksi synnintekijöiksi, olemme tänäpäivänä mitä hermojen kestävyyteen tulee varmaan enem-

män heikkoja kuin ihmiset ennen. Ajatelkaamme, kuinka taipuvaiset me nykyajan ihmiset olemme esim. »hermostumaan». Jokapäiväisessä elämäsämme tapahtuu yhtämittaa monenlaisia pikkuseikkoja, jotka ovat omiansa saattamaan meitä tasapainosta, ärsyttämään ja hermostuttamaan meitä. Kyllähän me mielestämme olisimme parempaa ansainneet! Eikä ole ketään, joka meitä ymmärtäisi, ei ketään, joka vähääkään säälisi meitä! Pian toiset vielä nauravat meille, tai suuttuvat! Meillä on ylen tavallinen tuo taipumus pahaantuuleen, alakuloisuuteen, lamautukseen.

Ja ennen kaikkea: kuinka helposti me luulemme toisistamme pahaa! Kuinka nopeat me olemme arvostelemaan ja ajattelemaan toisistamme pahaa! Jos mikä, on meidän aikanamme silmiinpistäväenä heikkoutena ihmisillä luulevaisuus, epäluulo, mustasukkaisuus, arvostelemisen, panettelemisen, tuomitsemisen halu. Madame Blavatsky sanoi: ennen ihmiset näyttivät julmuutensa sillä, että he polttivat toisia ja piinasivat heitä kaikellaisilla ruuveilla ja nauloilla ja kiduttivat penkeillä ja tuoleilla. Nykyään julmuus tulee ilmi sanoissa ja ajatuksissa. Nykyään kidutamme ja piinaamme toisiamme sillä tavoin, että uskomme ja puhumme toisistamme pahaa, arvostelemme ja tuomitsemme toisiamme, otamme kaiken kunnian toisiltamme, niin että oikein saamme nauttia omassa julmuudessamme. Sen takana on ajattelemattomuutta, välinpitämättömyyttä, henkistä laiskuutta. Mutta sen takana on meidän sielussamme myöskin julmuutta. Salaisesti nautimme siitä, että saamme re-

piä toiselta hänen kunniansa, ja sentähden murhaamme ihmisiä tänäpäivänä moraalisesti, henkisesti. Vaikea meidän on huomata, että ollenkaan teemme syntiä, sillä epäveljellisyys sielussamme alkaa mitä viattommalla tavalla. Kun esimerkiksi näemme toisella jonkun hirmuisen synnin tai paheen, sanomme mielestämme itsellemme ja puhuessamme toisille paljaan »totuuden» samasta ihmisestä. Sehän on meistä viatonta ja luonnollista, emmekä yhtään huomaa, että siinä olisi mitään pahuutta tai syntiä meidän puoleltamme. Mutta juoruaminen on kuin lumipallo, joka vierii alas korkeaa mäkeä. Se kasvaa suuremmaksi ja suuremmaksi, ja lopulta itsekin yhtäkkiä huomaamme menetelleemme väärin ja epäveljellisesti.

Kun nyt kristitty ajanlaskumme ensimmäisinä aikoina tahtoi päästä siitä pahasta, joka kyti hänessä itsessään, silloin hän luonnollisesti heti kysyi, millä tavalla se oli mahdollista. »Voinko itse vapauttaa itseni pahasta?» Ei, sillä häntä neuvottiin rukoilemaan: »päästä meidät pahasta». Tuo rukousmiehiskely opetti hänelle, ettei hän itse osannut pelastaa itseään pahasta. Ja siinä se toi uutta.

Millä tavalla oli näet ennen opetettu? Aina oli ollut niin, *että* ihmisen piti itse voittaa itsensä. Mutta Paavali oli syvästi huomannut, että mahdotonta oli oman itsensä pelastaminen. Sillä tuskinpa ihminen ennen osasi mennä niin syvälle omaan sieluunsa, niin syvällisesti tutkia itseään, että hän sieltä olisi löytänyt kaiken sen pahan, mitä pohjalla oli. Tuskin, tuskin. Jos hän olisi sieltä löytänyt kaikki nämä heikkoudet, joiden seurassa hän oli

syntynyt maailmaan, niin kuinka hän olisi itse voinut itsensä niistä pelastaa? Mahdotonta! Ei, tietysti hänen silmänsä olivat nyt vasta menneet auki, oppineet nyt vasta huomaamaan, mikä paha oli. Sillä yksi asia oli vanhassa siveysopissa, joka kerrassaan poikkesi uudesta, ja se oli, että vanhojen siveellisyyskäsitteiden mukaan ihminen sai olla ylpeä. Hän sai olla ylpeä, sillä hänen oma ylpeytensä saattoi nostaa hänet kunnian kukkuloille henkisestikin ja tehdä hänestä erinomaisen ihmisen. Ylpeydellään hän voitti itsensä, koska hän oli ihminen, järkevä olento. Hän voitti itsensä oman ylpeytensä nimessä, hän ajoi heikkoudet itsestään ulos, hän tallasi pahan päälle, hän halveksi kaikkia himoja ja haluja itsessään, jotka estivät häntä olemasta ylpeä ja olemasta ihminen. Ja kun ihminen taisteli itseään vastaan ja voitti itsensä, niin voitto oli kunniakas ja komea. Hän saattoi esittää itsensä toisille: »Katsokaa, millaiseksi ihminen voi tulla. Katsokaa, kuinka ihminen voi kehittyä, mihin korkeuksiin hän voi nousta, kuinka eteväksi ja suureksi hän voi tulla. Katsokaa!» Hän oli sankari ja esimerkki toisille. Semmoista oli ennen. Mutta nyt, kun ihminen oli omaksunut kristillisen elämänymmärryksen ja suhtautui uudella tavalla pahaan, nyt hän ymmärsi ja hänen täytyi ivallisesti hymyillen myöntää itselleen, että ylpeys juuri oli kaikkia hirmuisimpia himoja, kaikkia vaikeimpia, hienoimpia, kavalimpia paheita hänen sielussaan. Ja kun siitäkin piti luopua, kun ei saanut pitää itseään toisia parempana, kun ei saanut todistaa itselleen, että oli etevämpi toisia, — mitä jäi

jällelle? Kristittynä piti nöyryyä, piti tuntea ja tunnustaa, että kaikki olivat veljiä, — pitikö siis saada voimaa nöyryydestä?

Kristikunnassa on säilynyt tämä tieto, että kristityssä elämässä oli ylpeydestä luovuttava, ja se onkin oikeastaan ainoa asia, mikä on säilynyt. Se oli niin syvästi uutta, että se painoi leimansa kristittyihin ja kristilliseen kirkkoonkin. Sentähden tänä päivänä jokainen kristitty tietää ja tunnustaa, että ylpeys on ihmisen suurin vihollinen, että ylpeydestä on luovuttava.

Mutta siihen melkein tyhjentyy se, mitä hän tietää käytännöllisestä kristinuskosta, ja sentähden hänen mielensä ja huomionsa miltei yksinomaan keskittyy ylpeyden vastakohtaan eli nöyryyteen. Seurauksena on ollut, että nöyryys on kasvanut hänelle yhtä suureksi viholliseksi, kun se on muuttunut elämäniloa, tiedettä ja taidetta pakenevaksi puritaanisuuksi, pietismiksi j.n.e. Siten väärin käsitetty nöyryys on tehnyt ihmisistä ulkokullattuja teeskentelijöitä ja julmureita, jotka kulkevat tietään katse maahan luotuna, mutta sydän täynnä paholaisia. Todellinen nöyryys ei näet tule kristitylle, ennenkuin hän Jeesusta seuratessaan ja täydellisyyteen pyrkiessään suhtautuu oikealla tavalla pahaan. Nöyryys on esoteerinen asia. Ennen on parempi, että ihminen on iloinen ja ylpeä. Paavali oli nöyrä sanoessaan: »minä tahtoisin sisässäni ja hengessäni yhtä, mutta minun jäsenissäni on toista, niin että en osaa tehdä mitä hengessäni tahtoisin, vaan teen sitä, mitä minun jäsenissäni on. Kuka pelastaa minut

tästä turmeluksen ruumiista?» Hän oli nöyrä, sillä hän lisäsi kohta: »kunnia olkoon Jeesukselle Kristukselle». Hän ei siis ollut toivoton sanoissaan. Hän kuvasi vain niissä psykologisesti kristityn mielen-tilaa. Ja lisäyksessään hän näytti, missä on pelastus. Sillä kun kristityssä on nöyryyden henki, kun hän oikealla tavalla suhtautuu pahaan, silloin hän rukoilee: »päästä meidät pahasta», silloin hän todella kääntyy Isän Jumalan puoleen, Jeesuksen Kristuksen neuvoa noudattaen. Hän kääntyy Korkeimman puoleen ja rukoilee koko sielullaan, että Isä päästäisi poikansa pahasta. Hänen täytyy vedota Jumalaansa. Hän ei voi luottaa omiin personallisiin voimiinsa tullakseen täydelliseksi. Hän ei voi sanoa itselleen: »minä tahdon olla hyvä tai minä tahdon olla täydellinen». Jos hän niin sanoo itselleen, on totta, niinkuin Paavali sanoo, että hänen tahtonsa ei paljoa merkitse, hän tekee kuitenkin sitä, mitä hän ei tahdo.

Suurempaan hänen tulee vedota kuin omaan personalliseen tahtoonsa, mutta se suurempi on myös hänessä. Se on Kristus, se on Jumala.

Koko asian psykologinen salaisuus onkin siinä, että ihmisellä ei ole tahtoa. Ei ihmisellä ole mitään todellista, vapaata tahtoa. Hänellä on vain haluja ja himoja. Missä on tahto? Tahto on Kristuksessa, tahto on Jumalan Pojassa, tahto on »Kristus meissä». Siinä on koko totuus. Filosofit vaivaavat päätänsä »vapaan tahdon» ongelmalla ja tulevat milloin mihinkin loppupäätökseen. Nykyaikana ovat yleensä sillä kannalla, ettei ihmisellä ole vapaata tahtoa, mikä onkin totta. Tavallisella personallisena ihmi-

sellä ei ole vapaata tahtoa, hänellä on ainoastaan haluja ja himoja ja niistä jokainen kuiskaa hänelle: »minä olen sinun tahtosi». Ja ihminen sanoo: »minä tahdon», mutta totuus on: »minä haluan».

Tahto on ainoastaan Jumalassa ja sentähden sano-taankin Herran rukouksessa: »tapahtukoon Sinun tahtosi niin maan päällä kuin taivaissa». Jumalan Poika, Kristus, on tahto ja se on taivaissa. Tapah-tukoon se myöskin personallisessa, näkyväisessä maailmassa. Kristitty rukoilee oikeastaan, että hä-nestä tulisi tahtova olento. Tähän saakka hänen on täytynyt elää ilman tahtoa. Hän on ollut kuin pieni heikko lapsi himojen ja halujen aavalla merellä. Yksi himo on häntä auttanut toisen kustannuksella. Ylpeydenhimo on auttanut, kunnianhimo, vallanhimo, kaikista voimakkain halu hänessä on aina auttanut häntä hieman syrjäyttämään toisia. Mutta nyt hän rukoilee: tulkoon minuun tahtokin, että saisin tuntea, mitä se on.

Tahto on Jumalasta, sillä jos muuta tahtoa olisi, olisi ristiriita olemassa. Maailma on täynnä himoja ja haluja, mutta ne eivät tiedä Isän tahdosta. Isän tahto on ainoa, ja sentähden rukoilemme: »Suo, Isä, että Sinun tahtosi tulisi meissä eläväksi, niin että se päästäisi meidät pahan vallasta ja siitä pahasta, joka on meissä.»

Ja kuitenkin ihminen on vapaa. Filosofisista teo-rioista huolimatta ihminen on moraalisesti vapaa, koska Jumalan tahto ei häntä pakoi, vaan odottaa, kunnes ihminen itse herää rakastamaan totuutta, hyvyyttä, kauneutta. Ihmisen täytyy itse suostua ja

myötävaikuttaa siihen, että Jumalan tahto hänessä heräisi ja eläisi. Hän on ihmisenä siinä ihmeellisessä asemassa, että hänet on kutsuttu olemaan »Jumalan työtoveri», niinkuin Paavali sanoo, Jumalan ystävä, Jumalan auttaja. Hän ei ole niinkuin eläin, jossa ei ole vastustavaa voimaa, vaan jonka täytyy sokeasti totella Jumalan tahtoa. Ei, hänen täytyy puhdistua, niin että hänen oma sydämensä on taipuvainen Jumalaan, ja hän todella sanoo: »Isä, sinun tahtosi tapahtukoon, ei minun.»

Mutta millä tavalla hän pääsee siihen, että osaa näin sanoa? Kulkemalla sitä tietä, jota ensi aikojen kristittyä opetettiin kulkemaan, valistamalla järkeään, kokemalla hengen elämää ja kasvattamalla itseään sen keinon avulla, jota täydellisyyteen pyrkivä kristitty käytti: rukouksen ja mietiskelyn.

Tämän vanhan käytännöllisen keinon toi nykyinen teosofinen liike uudestaan maailmaan. Olimme täällä kristikunnassa kerrassaan unohtaneet n. s. meditationin käytännöllisen merkityksen. Katolisissa maissa lienee hengellisiä veljeskuntia, jotka ovat säilyttäneet esoteerisia tietoja vanhoilta kristillisiltä ajoilta, mutta protestanttisissa maissa ainakin oli kaikki unohtunut. Täällä meillä ei ollut muuta kuin filosofinen mahdollisuus etsiä totuutta, uskonnossamme meillä ei ollut enää tietoa siitä menettelystä, jonka avulla saatamme itsemme siihen tilaan, että Jumalan tahto meissä vaikuttaa. Teosofia toi meille takaisin tuon keinon, jota ensimmäiset kristityt nimitivät rukoukseksi. Muinainen kristillinen rukous ei ollut aineellisten etujen pyytämistä, vaan mielen ja

sielun kohdistamista ja keskittämistä »ainoaan tärkeään» elämässä. Sentähden ensimmäiset kristityt »pysyivät apostolien opetuksessa ja keskinäisessä yhteydessä ja olivat ahkerat leivän murtamisessa ja rukouksissa». Ja sentähden Paavali neuvoi: »olkaat kestävätkä rukouksessa ja siinä kiittäen valvokaat».

Mietiskely perustuu siihen tietoon, että ihmisen käteen on annettu henkinen ase, jolla hän voi maailmoja vallita, jolla hän voi itsensä asettaa oikeaan tilaan. Tämä ihmisen merkillinen Okkultinen ase on ajatus, ja ajatuksen oikea käyttö on mietiskelyä eli rukousta. Ihminen oppii rukouksessa keskittämään ajatuksensa ja ajatuksillaan vaikuttamaan itseensä. Hän oppii samoin ajatuksillaan auttamaan toisia, niinkuin Paavali esim. mainitsee Epafraasta, että hän »rukouksissaan aina taistelee teidän (kolossilaisten) edestänne, jotta pysyisitte täydellisinä ja täysin varmoina kaikessa, mikä on Jumalan tahto.»

Täydellisyyteen pyrkivän kristityn piti esim. Jeesuksen ensimmäisen elämänohjeen mukaan olla suutumatta. Jos hänellä oli luonnollinen taipumus vihasutumiseen, kävi hän alussa ankaraa taistelua. Hän oppikin jonkun verran hillitsemään itseään ulkonaisessa käytöksessään. Mutta se ei häntä kauvankaan tyydyttänyt, sillä hän huomasi pian, mitä Jeesus todellisuudessa oli tarkoittanut. Hän huomasi Jeesuksen tarkoittaneen hänen sydämensä tilaa. Sydämessään hän ei saanut suuttua. Ja silloin hänen täytyi tunnustaa, että se oli hänelle mahdotonta. Omin voimin hän ei ainakaan päässyt synnynnäisestä taipumuksestaan. Mutta kun hän oppi säännöllisesti

käyttämään mietiskelyn asetta, joka päivä sanomaan rukouksessa: sinun ei tule sydämessäsi suuttua, ei koskaan, ei missään tilanteessa, silloin hän vähitellen, — koska kaikki kasvu on hidasta, — tuli rauhallisemmaksi ja huomasi, että hänen sydämensä kuin itsestään muuttui. Hän voi hengessään ottaa vastaan Jumalan. Isän tahto tuli häneen. Hän uskalsi sanoa: »Isä, olkoon Sinun tahtosi minussa elävä.» Hän uskalsi kääntyä Jumalan puoleen ja puhutella Isää Jumalaa ja lausua itsensä voittaneena: »tapahtukoon Sinun tahtosi».

Sillä tavalla työskentelivät ensimmäiset kristityt itsensä kanssa. He luottivat ja uskoivat sisäiseen, ei ulkonaiseen vapahtajaan.

IX.

ELÄVÄ KRISTINUSKO.

1.

Olemme nähneet näissä esitelmissä, että meidän aikamme kristinusko ei enää ole sama kuin ensimmäisten vuosisatojen. Ennen annettiin kaste niille, jotka olivat siihen valmistuneet. Kristilliseen seurakuntaan pyrkijän täytyi ensin olla katekumeenina, ennenkuin hän pääsi uskovaisten joukkoon, ja vasta kauan oltuaan uskovainen hän oli oikeutettu ottamaan osaa ehtoollisen sakramenttiin ja pyrkiä täydellisten yhteyteen. Nykyaikana on toista. Nykyään emme tee eroa eri asteiden välillä. Se, joka meidän aikamme on kristitty, hän sitä on jo syntymästään, eikä kukaan kykene arvostelemaan, onko hän sydämessään tosi uskovainen vai ei. Totuuden mittapuu on meiltä kadonnut.

Mutta jos kysymme, mikä kristinusko voitti Rooman valtakunnan pakanallisen maailman, oliko se tämänpäiväinen nimikristillisuus, minkä vastauksen saamme? Olisiko meidän nykyinen kristikuntamme pystynyt voittamaan roomalaisen maailman, joka vilisi erilaisia uskontoja, joka oli täynnä temppeleitä ja Jumalan kuvia, jossa vietettiin ties minkälaisia hengellisiä juhlamenoja ja juhlapäiviä, olisiko meidän

nykyinen nimikristillisyytemme kyennyt sitä maailmaa voittamaan? Todellakin meidän täytyy sanoa: ei olisi meidän kristinuskomme siihen kyennyt.

Onko siis meidän maailmamme tänä päivänä kristitty vai onko se pakanallinen? Jos kysymme, vieteäkö meidän päivinämme kristikunnassa veljellistä elämää, täytyy meidän sanoa: ei vietetä. Kyllä me elämme »pakanallisesti» nyt niinkuin ennen. Eivät meidän kansamme ole nykyään lakanneet sotimasta, ei meidän yhteiskunnastamme ole poistunut juopa eri yhteiskuntaluokkien väliltä. Meidän maailmamme on tänä päivänä, vaikka se nimittää itseään kristityksi, samanlainen Rooman valtakunta, kuin se oli silloin, kun kristinuskot tuli maailmaan. Maailma elää yhä samassa uskossa, jossa se eli parituhatta vuotta sitten. Jumalaa palvellaan ja lepytetään juhlameinoilla ja Jumalan suosioon koetetaan päästä kaikenlaisilla uhraamisilla. Ero on vain siinä, että Rooman suuressa ja mahtavassa valtakunnassa vallitsi suurempi näennäinen rauha kuin nykyään meidän kristillisessä sivistyksessämme, jossa kansat ovat toisiaan vastaan pukeutuneet rautapaitaan. Todellakaan meidän aikanamme ei ole sen parempaa veljeyttä kuin Rooman valtakunnassa.

Mutta missä on se usko, missä se kristillinen elämä, joka voittaa tämän nykyisen Rooman valtakunnan? Ajatelkaamme todella, minkälainen oli se kristinuskot, joka Jeesuksen Kristuksen kuoleman jälkeen hänen apostoliensa aikana ja ensimmäisinä vuosisadoilla voitti maailman. Ajatelkaamme niitä aikoja, muistelkaamme, millä tavalla ensimmäiset kristityt

taistelivat ja voittivat. He voittivat pakanamaailman sen kautta, että tiesivät, mitä oli olla kristitty ja seurata Jeesusta Kristusta. He voittivat sen sillä tavalla, että he kärsivät. He kärsivät eivätkä asettuneet vastarintaan. He antautuivat toisten kidutettavaksi, he antoivat pakanallisten keisarien, Neerojen ja muiden heitä vainota ja ahdistaa, he kärsivät tuskia valittamatta, he kuolivat marttyyrikuoleman iloisina. He tekivät tämän kaiken onnellisina ja kiitollisina, sentähden että tiesivät kristinuskon olevan juuri siinä uudessa elämänymmärryksessä, että nyt ei enää vastustettu pahaa. Nyt ei enää kostettu pahaa pahalla. Nyt ei enää asetettu väkivaltaa väkivaltaa vastaan. Kaikki olivat ennen puolustaneet itseään. Jos pakanoita ahdistettiin, jos heitä vainottiin, he puolustivat itseään, he vetivät miekan tupesta hekin ja asettivat kovan kovaa vastaan. He vastasivat väkivallalla väkivaltaan. Mutta nyt Jeesus Kristus olikin opettanut ja esimerkillään näyttänyt, että uudessa elämänymmärryksessä, »uudessa liitossa» Jumalan kanssa ei enää vastustettu pahaa pahalla. Hän ei puolustanut itseään, hän ei tahtonut hallita ja vallita ulkoisessa maailmassa, hän täytti Jumalan tahdon tavasten valtakunnassa ja toteutti sieltä käsin Jumalan tahdon maankin päällä. Kristityt ymmärsivät nyt tämän, elivät tässä ja kun pakanat heitä ahdistivat, kun he riistivät lapset äitiensä sylistä ja miehet vaimojensa luota ja veljet sisariensa luota ja vetivät naisia tukasta katuja pitkin, niin kristityt eivät vastustaneet, eivät puolustaneet itseään, vaan lauloivat ylitystä Jumalalle, iloitsivat siitä, että uuden uskon puo-

lesta heidät heitettiin ulos areenalle villien petojen raadeltavaksi. He iloitsivat siitä, sillä he näkivät hengessä, että uusi aika oli alkanut, että Jeesus Kristus ja hänen apostolinsa muodostivat maailman syvimmän ja suurimman voiman, että heidän elämänsä lopulta voitvaisi. He näkivät taivasten aukeavan, niinkuin kerrotaan ensimmäisestä kristillisestä marttyyristä Stefanuksesta; he näkivät Kristuksen olevan taivaissa enkelien kanssa. Sentehden he kärsivät ilolla ja alistuivat ilolla kaikkeen, sillä kaikki tapahtui maailman hyväksi ja ihmiskunnan parhaaksi. Totuus tulisi lopulta voittamaan ja Jumalan valtakunta toteutuisi kerran maan päällä. Missä on nyt meidän päivinäme kristitty, joka uskaltaa kieltäytyä menemästä sotaan, silloin kun joku keisari tai kuningas, joku parlamentti käskää: nyt sotaan, pojat, katalan vihollisen kimppuun! Missä ovat ne kristityt, jotka ymmärtävät edes, että heidän oma uskonsa, heidän oma vapahtajansa kieltää sodan? Harvassa niitä on. Harvassa ovat marttyyrit meidän päivinäme. Ja kuitenkin niitä on. Keskellä pakanamaailmaa on joitakuuta kristityitä. Sen maailmansota meille paljasti. Jokaisessa maassa, esim. suurissa mahtavissa valtakunnissa Englannissa ja Saksassa, oli joitakuuta kymmeniä kristittyjä, jotka tiesivät, mitä oli kristinusko, mitä oli totuus ja elämäntarkoitus, ja jotka sanoivat: en tartu miekkaan, en ota pyssyä olalleni, en mene ketään tappamaan. Heidät pistettiin vankeuteen ja he saivat siten kärsiä häpeätä ja piinaa uskonsa puolesta. Mutta marttyyrejä on harvassa. Meidän n.s. kristillinen sivistyk-

semme luulee, että Jumalan eli elämän tahto on, että soditaan, että mennään Jumalan ja vapahtajan nimessä taisteluun ja rukoillaan Kristukselta voittoa omille aseille.

Luuletteko, että kristinusko olisi mitään vaikuttanut suuressa Rooman valtakunnassa, jos kristityt olisivat olleet semmoisia, kuin meidän kristittymme tänä päivänä ovat? Ei, ei. »Pakanat» olivat viisaita omalla tavallaan. Rooman valtakunta oli korkeasti sivistynyt kulttuurivaltio. Eivät Rooman kansalaiset olleet tyhmiä ihmisiä, he olivat filosofikouluissa oppineet ajattelemaan ja olivat väittelyissä taitavia. Kyllä he olisivat pysyneet voittamattomina, jos kristinusko olisi esiintynyt uutena filosofisena järjestelmänä. Mutta Rooman valtakunta kaatui, kun kristityt turvautuivat hengen aseeseen eikä älyn, kun ne ihmiset, jotka sanoivat itseään kristityiksi, elivät veljellistä, lempeätä ja anteeksiantavaa elämää keskellä pakana maailmaa, joka ei käsittänyt muuta kuin väkivaltaa ja kostoja.

Sama usko ja elämä olisi tarpeellinen meidänkin päivinämmä. Meidän päiviemme pakanamaailmaa kristinusko ei vielä ole voittanut, eikä olekaan voimaa, joka pysyvää voittoa saavuttaisi, sillä paha on voitettava joka päivä. Maailma on voitettava joka päivä uudestaan, tänään niinkuin kaksituhatta vuotta sitten. Se on voitettava lakkaamatta, niinkuin jokaisen yksilön tulee voittaa itsensä joka päivä. Sillä maailma on meissä itsessämme, ja ainoastaan hän, joka on kokonaan itsensä voittanut, voi sanoa Kristuksen kanssa: »olkaa rauhassa, sillä minä olen maa-

ilman voittanut». Siinä on koko salaisuus, ja kun kristinusko voitti Rooman valtakunnan, oli voitto voimassa, niin kauan kuin kristityt ja kristinuskon oikea henki oli olemassa. Mutta kun kristinusko Konstantinus Suuren aikana tuli valtion uskonnoksi, silloin henki katosi, silloin kristinusko oli voitettu ja pakanallinen henki taas vallalla.

2.

Jos meidän päivinäme olisi jossain kristillinen seurakunta, joka tietäisi ja tuntisi, mitä kristinusko on, olisiko tämä seurakunta järjestetty samalla tavalla, kuin olivat alkuperäiset kristilliset seurakunnat, toisin sanoen sillä tavalla kuin olemme näissä esitelmissä esittäneet? Mitä siihen vastaamme? Siihen vastaamme: ei. Ajat ovat sittenkin muuttuneet. Ihmiset ovat jonkun verran muuttuneet. Emme ole enää aivan samoja kuin vanhassa Rooman valtakunnassa, vaikka yhteiskunnassamme yhä vallitsee vanha pakanallinen henki. Olemme hieman muuttuneet. Ja siitä saamme kiittää kristittyä kirkkoa. Vaikka emme ole saaneet oppia, mitä kristinusko on, ja vaikka emme ole seuranneet Jeesusta Kristusta, olemme kuitenkin ottaneet jotain vaikutuksia vastaan vapahtajaltamme ja hänen uudesta uskostaan, niin että sydämemme on tänä päivänä pehmeämpi, kuin mitä se oli, silloin kun olimme Rooman kansalaisia. Kristinuskon ensimmäisten apostolein ja levittäjien, marttyyrien veri on sitä sittenkin puhdistanut. Yksin se, että emme tänä päivänä siedä varsinaista orjalaitosta, on esimerkkinä siitä, että sydämemme on

vähän pehminnyt. Tosin vasta viime aikoina, sillä pitkin keskiaikaa oli vanhaa kovuutta paljon jälellä. Mutta sen perästä kun germanilaisten kansojen keskuudesta nousi suuria profeettoja, muuttuivat vähitellen ajat. Meidän on annettava arvo näille historiallisille seikoille. Latinalaiset kansat eivät omasta aloitteestaan osanneet vapautua siitä ahdasmielisyydestä, dogmatismista ja ylpeydestä, mikä seurasi alkuperäisen kristinuskon kukistumista. Mutta germanilaiset kansat, jotka olivat ajattelevia kansoja toisella ja uudella tavalla, mursivat kahleet ja tahtoivat tietää totuuden kristinuskostakin. Kun he katselivat roomalaista kirkkoa, näkivät sen mädännäisyyden ja aavisivat, että se oli hylännyt kristillisen totuuden, silloin oli maaperä valmis ja miehet semmoiset kuin Luther ja Huss y.m. saivat aikaan uskonpuhdistuksen, joka toi raamatun jokaisen ihmisen käteen. Ja sen perästä kun evankeliumit ovat olleet kaikkien saatavissa, ovat meidän inhimilliset sydämemme pehmittyneet ja järkemme on valistunut. Niin paljon on järkemme valistunut, niin paljon jo ymmärrämme, että totuutta on etsittävä. Meillä on tieteellinen tutkimuksemme ja meillä on uskonnollisiakin ihmisiä, jotka etsivät totuutta ja tahtovat tietää.

Ajatelkaa, on ihmisiä, jotka tuntevat omassatunnossaan, etteivät saa rauhaa, elleivät etsi ja löydä Jumalaa. Tavallinen materialisti meidänkin päivinäme vielä nauraa tällaiselle ilmiölle. Mikä epäkäytännöllinen haaveilija, joka rupeaa etsimään »Jumalan valtakuntaa» ennen tämän maailman etuja ja hyvyksiä! Jokapäiväisen materialistin mielestä.

tuommainen järjettömyys on inhoittava ja epäesteet-
tinen. Pitäähän toki ihmisellä olla sen verran järkeä
ja sivistystä, ettei sillä tavalla sielussaan vään-
telehti ja kärsi ja on tulla hulluksi, jos ei saa nähdä
»Jumalaa». Turhaa haaveilua kuitenkin kaikki on,
arvelee materialisti — ja se on vanha roomalainen
mieliala jälleensyntyneenä.

Siitä huolimatta on tuommoisia totuudenetsijöitä.
Ne ovat meidän aikamme todellisia kristityitä. Ja jos
nyt kuvittelisimme semmoista seurakuntaa, joka olisi
hengessään yhteydessä Kristuksen kanssa ja siis
edustaisi Jumalan valtakuntaa maan päällä, niin se,
kuten sanoimme, ei olisi järjestetty samalla tavalla
kuin vanha kristillinen seurakunta. Meidän ei tarvitsisi
tänä päivänä tehdä eroa katekumeenien, *pistos-* ja
*teleios-*kristittyjen välillä. Todellisessa nykyisessä
seurakunnassa olisivat kaikki entisten »täydellisten»
asteella. Sillä katekumeenien ja uskovaisten tasolla
ovat jo yleensä ne ihmiset, jotka etsivät totuutta,
niinkuin pakanamaailman tasolla ovat ne, jotka eivät
etsi. Tietysti totuudenetsijöiden joukossa ainoastaan
ne vastaavat vanhoja »uskollisia», jotka jo ovat läpi-
käyneet oman Damaskontapahtumansa. Mutta vasta
kun totuuden etsijälle selviäisi, mitä todella olisi
Jeesuksen seuraaminen ja kristillisen elämän elämi-
nen, vasta silloin hän astuisi n.s. »täydellisten» jouk-
koon, jotka pyrkivät täydellisyyteen, ja silloin hän
olisi tuommoiseen uuteen kristilliseen seurakuntaan
sopiva jäsen, ja jos niitä ihmisiä olisi useampia, muo-
dostaisivat he todellisen kristittyjen seurakunnan,
joka elämässä kulkisi Jeesuksen jäljissä.

3.

Katsokaamme, miten elämä itse on järjestänyt asiat meille nykyaikana. Olemme kaikki tilaisuudessa etsimään totuutta niinkuin katekumeenit ennen ja aivan niinkuin he oppimaan, mitä kristinusko opettaa. Voimme lukea evankeliumia, voimme historiallisesti tutkia mitä asioita tahansa, olemme samalla tavalla kuin kristityt Rooman valtakunnassa tilaisuudessa tutkimaan kaikkia uskontoja — jollei omin silmin, niin ainakin kirjallisuudesta, joka monessa suhteessa on varmempi tiedonlähde. Mikään ei siis kiellä meitä etsimästä totuutta, jos vain itse haluamme.

Kuvitelkaamme nyt, että etsimme totuutta — en tarkoita luonnontieteellisesti, vaan filosofis-uskonnollisesti. Sangen pian löydämme silloin ensimmäisen totuuden itsemme suhteen. Jos lyhyesti ja ytimekkäästi tahdomme kuvata, minkälaisia olentoja itse olemme, voimme silloin sanoa: olemme ihmisiä. Käytännöllisesti ja moraalisesti katsoen olemme ihmisiä, s.o. ajattelevia minuuksia, jotka elämme aivan kuin kahden sielun keskellä. Toinen eli alempi sielu meissä on eläin, ja itse olemme järkevinä olentoina eläimen yläpuolella. Eläin meissä on itsekkyyys, häijyys ja kaikki pahat himot ja halut, mutta toisena sieluna meissä, joka on sekä eläimen että järkinämme yläpuolella on enkeli eli hyvä meissä. Olemme kolminaisia olentoja, olemme samalla kertaa eläimiä, ihmisiä ja enkeleitä. Meissä on epäitsekkyyttä ja meissä on itsekkyyttä, ja meidän tulee valita näiden kahden välillä. Olemme saaneet ikään-

kuin toiseen käteemme eläimen ja toiseen käteemme enkelin ja itse olemme keskivälillä. Joskus enkeli vetää meitä puoleensa korkeuteen ja joskus taas eläin kiskoo meitä alas syvään kuiluun. Ajattelevina olentoina emme aina osaa päättää, mikä on hyvä ja mikä on paha. Meistä tuntuu, kuin eläin vetää meitä itsekkyyteen, että tämähän on hyvä, nyt meidän on hyvä olla, ja ehkä muodostamme itsellemme epiku-realaisen filosofian, jonka mukaan elämän tarkoitus on nautinnossa. Toiselta puolen tunnemme, jos annamme kätemme enkelille, että nyt meidät valtaa täydellinen rauha ja ylimaallinen onni ja autuus, ja siitä jää meihin jonkunlainen omatunto, joka neuvoo meitä uudestaan ja uudestaan enkeliä tottelemaan. Jos nyt vilpittömästi etsimme jumalallista totuutta, sitä enemmän järkemmekin neuvoo meitä kääntymään enkelin puoleen, sitä selvemmin se näkee, että eläimen tuottama hyvä sittenkin on haihtuvaa, epäluotettavaa ja heikkoa perustuksiltaan. Se ei luo meille pysyvää pohjaa. Mitä enemmän tottelemme enkelin ääntä, sitä enemmän saamme huomata, että meidän on hyvä olla ja että hyvä on sittenkin itsessään paras. Kun olemme tällä tavalla katekumeeneina etsineet totuutta, voi meille tulla hetki, jolloin silmämme todella aukenevat huomaamaan elämän tarkoituksen olevan siinä, että noudattaisimme enkelimme kutsua. Tämä huomio tulee meille toisessa tai toisessa muodossa ja se on meidän Damaskon-tapahtumamme. Se voi olla korkeamman järkemme heräymystä, se voi myös olla henkistä uudestasyn-tymistä, se on joka tapauksessa järkyttävä ja mer-

killinen kokemus, kun selvästi ja kumoamattomasti näemme totuuden, näemme elämäntarkoituksen olevan, että ihminen kulkisi enkeliä kohti.

Se kokemus on meidän »kasteemme». Sen perästä olemme »uskovaisia». Sen perästä tiedämme, että elämä on koulu. Ei se ole koulua sille ihmiselle, joka ei vielä huomaa, että elämä on koulu, mutta sille se on koulu, joka sen näkee.

Me, jotka olemme »kastetut», me joka päivä nyt tarkkaamme ja katselemme, millä tavalla elämän koulu kohtelee, opettaa ja kasvattaa meitä. Siitä silloin ymmärrämme, mihin suuntaan elämän tie kulkee ja minnepäin meidänkin tulee kulkea.

Ja kun elämältä kysymme, millä tavalla, mitä menetelmää noudattaen se kasvattaa olemuksemme kolmea puolta, eläintä, ihmistä ja enkeliä, saamme pian kokemuksesta nähdä, mikä on elämän pedagoginen metodi.

Ensinnäkin silloin huomaamme, että elämän koulussa sanotaan eläimelle: kiellä itsesi. Tämän huomion olemme ehkä tehneet ennenkin, vaikka elämä usein näyttää suosivan eläintä meissä. Mutta nyt se varmistuu, kun itsekin tahdomme käydä koulua.

Toiseksi on meillä inhimillinen minuutemme. Millä tavalla elämä kohtelee sitä? Millä tavalla se kasvattaa ajattelevaa järkeämme, etsivää, kysymyksiä asettavaa ja vastauksia pyytävää minuuttamme? Sille elämän koulussa sanotaan: luovu ylpeydestä, itserakkaudesta, turhamaisuudesta. Se on minuutesi suurin vihollinen. Ja elämäkoulu nöyryyttää meitä. Ennen, kun elämä joskus nöyryytti meitä,

panimme vastaan ja sanoimme: mitä tämä on? Mutta kun tiedämme, että elämä on koulu, niin me kiitämme. Nöyryytys kuuluu siihen jokapäiväiseen leipään, jota Jeesus opetti meitä rukoilemaan Isältä.

Entä mitä elämä tekee kolmannelle olemuspuolellemme, enkelille? Millä tavalla se opettaa sitä? Enkeli meissä rakastaa. Enkeli tahtoo hyvää. Enkeli on epäitsekäs. Ja näin elämä sitä kasvattaa: se antaa toisten ihmisten meihin suuttua, meitä loukata, meitä vihata, sillä ainoastaan siten opimme rakastamaan. Sanoihan Jeesus: »Sillä jos rakastatte niitä, jotka teitä rakastavat, mitä ansiota siitä on? Eivätkö publikaanitkin tee samoin? Ja jos osoitatte ystävällisyyttä ainoastaan veljillenne, mitä erinomaista te siinä teette? Eivätkö pakanatkin tee samoin? Olkaat siis täydelliset, niinkuin teidän taivaallinen Isänne on täydellinen.» Jos toiset rakastavat ja kunnioittavat meitä, mikä vaikeus on meidän silloin olla hyviä? Mutta kun elämä antaa toisten vihata meitä, silloin olemme tilaisuudessa rakastamaan. Ainoastaan silloin.

Ottakaamme esimerkki. Jos olemme naimisissa ja meidän avioliittomme on onnellinen, kuljemme aivan kuin pilven reunalla, auringon paiste leviää kauniina yli maailman ja meidän välillämme vallitsee täydellinen harmonia. Jos nyt olemme kokeneita sieluja, on tämä aivan alkutaipaleita. Sillä kun meistä tulee totuuden etsijöitä ja totuuden tietäjiä, silloin on luultavaa, että avio-onnemme murskaantuu. Meitä rakastava puolisoimme hämmästyä, tulee mustasukkaiseksi, alkaa kadehtia ja vihata meitä. Niinkuin

Jeesus sanoo: ihmisen omaiset ovat hänen vihamiehensä. Nyt olemme tilaisuudessa näyttämään, että todella rakastamme. Me emme saa kääntyä rakkaimpiamme vastaan emmekä hylätä totuutta. Saamme tosi teossa puhaltaa ilmi liekkiin sydämemme rakkauskipinän. Sillä ennen pitkää piiri laajenee. Maailma alkaa meitä vihata. Saamme suuttumusta ja vihaa ja paheksumista ja kaikkea n.s. pahaa osaksemme. Muistakaamme silloin ja kiittäkäämme. Sillä elämä koettelee meidän enke-
liämme.

Tätä kaikkea saatamme oppia meidän päivinämme kuulumatta minkäänlaisiin seurakuntiin. Mutta tulee hetki, jolloin tarvitsemme apua, jolloin emme enää yksin pääse eteenpäin, ja silloin astuu eteemme seurakunnan kysymys, kysymys siitä avusta, minkä yhteispyrkimys voi meille tuottaa, ja siitä avusta, mitä joku kokeneempi voi meille antaa. Onko semmoisia seurakuntia, onko viisaita oppaita? Semmoinen ihmisjoukko olisi todellinen kristillinen seurakunta, se olisi todellinen esoteerinen eli salainen koulu. Se olisi koulu elämän suuressa koulussa, pieni koulu, jossa kiinteästi, itsetietoisesti, lujasti pyritäisiin täydellisyyden päämäärää kohti. Sen koulun johtaja olisi kuin Paavali muinoin. Hänessä eläisi Kristus ja hän »synnyttäisi meidät evankeliumin kautta Kristuksessa Jeesuksessa».

Mikä näet on jokaisen todellisen totuudenetsijän, jokaisen kristityn ihmeellinen odotus? Hän odottaa »joulua». Hän odottaa sitä ihmeellistä hetkeä, jolloin Kristus hänessä syntyisi. Hän tietää ja tuntee, että

käydessään salaista hengen koulua hän kantaa jotain sisässään. On aivan kuin Pyhä Henki olisi laskeutunut hänen sieluunsa ja olisi yhteistyössä hänen sielunsa kanssa. Hänen sielunsa on puhdistunut ja tullut kuin neitsyeksi. Ei se rakasta enää itsekkyyttä. Sen katse on kohdistunut enkeliin.

Totuuden etsijä tietää, että hänen sielunsa on ras-
kaana Pyhästä Hengestä, ja hän odottaa sitä joulun
ihmeellistä tähtiyötä, jolloin Kristus, maailman va-
pahtaja on hänessä syntyvä.

SISÄLLYS:

I.	Paavali	5
II.	Tapahtuma Damaskon tiellä.....	22
III.	Kristus, Jumalan Poika.....	37
IV.	Paavalin kirjeiden salainen viisaus.....	51
V.	Efesolaiskirje.....	63
VI.	Ehtoollisen sakramentti	80
VII.	„Älä johdata meitä kiusaukseen”.....	94
VIII.	„Päästä meidät pahasta”	107
IX.	Elävä kristinusko.....	120

Kirjaluettelo 1. painoksesta

Saman tekijän

lukuisista teoksista on meiltä vielä saatavissa:

Haaveilija. Smk. 10: —.

Jeesuksen salakoulu. Toinen painos. Smk. 15:—, koruk. 25: —.

H. S. Olcottin elämäntyö. Smk. 5:—.

Mitä jokaisen tulee tietää teosofiasta. Smk. 3: —.

Mitä opimme sodasta ja vallankumouksesta? Smk. 1:—.

Onko Kalevala pyhä kirja? Smk. 6:—.

Teosofian sanoma nykyajalle. Smk. 15: —, koruk. 25:

Teosofia hengen uskontona. Smk. 3: —.

Uusi Jumala. Smk. 5: —.

„Hiljaisuuden ääni.” Smk. 2:—.

Valoa kohti. Viides painos. Smk. 10: —, koruk. 15: —.

Loppuunmyydyt ovat: Mitä on kuolema? (toinen painos), Salatieteilijän sanakirja, Enkelein lankeemus, Uuden ajan aamun-koitteessa, Jumalan valtakunnan salaisuudet, Suuret uskonnot (toinen painos), Suomen kansallishaltia, Salatiedettä omin päin, Kalevalan avain y. m. y. m.

Piakkoin ilmestyy: H. P. Blavatskyn elämäntyö, Jumala ja onni, Nostradamuksen ennustukset, Alempi ja ylempi jooga, Historiantakainen ihmiskunta y. m.

KUSTANNUSOSAKEYYHTIÖ TIETÄJÄ, VIIPURI.

Taivaisia valtoja ja hallituksia ei käy opettaminen sanoilla. Ihminen, joka elää maan päällä, elää kyllä samalla kertaa henkimaailmassa sieluruumiissaan ja hänen puheensakin tässä näkyväisessä maailmassa kuuluu näkymättömän maailman alemmille alueille, johon sitä koontuu kuuntelemaan vainajia ja luonnon henkiä ja muita alemmanlaatuisia olentoja. Mutta taivasiin hänen äänensä ei kuulu. Taivaissa näkyy hänen ajatuksensa, hänen sielullinen ulkomuotonsa, hänen oma itsensä semmoisena kuin hän todellisuudessa on. Kun ihminen uskovaisena on kutsuttu saarnaamaan taivasten hallitsijoille ja valloille, kutsuttu heitä opettamaan, niin tämä opetus ja tämä saarna on tapahtuva hänen ajatuksissaan ja hänen elämässään, joka lyö leimansa sieluruumiiseen. Siellä hän opettaa ja puhuu ainoastaan sen kautta, mitä hän on. (s. 77–78)